

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİMDALI

NECMEDDİN SAHİR SILAN'IN HAYATI VE ESERLERİ ÜZERİNDE
BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ONUR BELLİ

BALIKESİR, 2021

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİMDALİ

NECMEDDİN SAHİR SILAN'IN HAYATI VE ESERLERİ ÜZERİNDE
BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ONUR BELLİ

TEZ TANIŞMANI

PROF. DR. SALİM ÇONOĞLU

BALIKESİR, 2021

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 201912511003 numaralı Onur BELLİ'nin hazırladığı "Necmeddin Sahir Sılan'ın Hayatı Ve Eserleri Üzerinde Bir İnceleme" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 9 Ağustos 2021 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Prof. Dr. Ali DUYMAZ

İmza

Üye (Danışman) Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU

İmza

Üye Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN

İmza

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

.../.../...

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

09/08/2021

İmza

Onur BELLİ

ÖNSÖZ

1896 yılında Kırklareli’de doğan Necmeddin Sahir Sılan, Türk milletinin en buhranlı dönemlerinde kaleme aldığı eserleriyle Türk edebiyatına önemli katkılarda bulunmuştur. Milli Mücadele yıllarında İstanbul’dan Ankara’ya geçerek Milli Mücadele’ye cephe gerisinden hizmet eden Necmettin Sahir Sılan, bu hizmetlerinden dolayı İstiklâl Madalyası ile ödüllendirilmiştir.

Yazı hayatına II. Meşrutiyet döneminde başlayan ve 1908 sonrası şair, gazeteci ve bürokrat olarak ön plana çıkan Necmeddin Sahir Sılan, hem Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemine hem de Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuna tanıklık etmenin getirdiği birikimi farklı türdeki eserlerinde dile getirmiştir. Bu bağlamda şiirlerinde ve düz yazılarında, Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve Milli Mücadele dönemi ön plandadır.

II. Meşrutiyet, I. Dünya Savaşı, Milli Mücadele dönemlerinde ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında edebiyat alanında aktif rol oynayan ve gazetecilik yapan, aynı zamanda II. Meşrutiyet yıllarından 1960’lı yılların sonlarına kadar bürokraside önemli görevler alan ve ölümüne kadar edebi ve siyasi çevreyle içi içe olan Necmeddin Sahir Sılan üzerine yapılan bu çalışmanın “Giriş” bölümünde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları verilmiştir. Bu bölümde, çalışmanın neden yapılması gerektiği ve kapsamının ne olduğu açıklanmıştır. “İlgili Alanyazın” bölümünde ise kuramsal çevrece çizilmiş ve Necmeddin Sahir Sılan ile ilgili yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir. “Yöntem” bölümünde, araştırmanın yöntemi, başvuru temel kaynaklar/veriler ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın “Bulgular ve Yorumlar” kısmında yer alan “Necmeddin Sahir Sılan’ın Hayatı” adlı bölümde, Necmeddin Sahir Sılan’ın hayatı kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Bu bölümde, Sılan’ın aile çevresi, doğumu, çocukluğu, eğitim hayatı, evliliği, çocukları, memuriyet yılları, siyasi yaşamı, İstanbul ve Ankara arasında geçen yılları ve ölümü üzerine durulmuştur. “Necmeddin Sahir Sılan’ın Yazı Hayatı” adlı bölümde ise Necmeddin Sahir’in İkinci Meşrutiyet yıllarında başlayan gazeteci ve yazar/şair kişiliği üzerinde durulmuştur. İlk şiirleri ve yazılarından itibaren I. Dünya Savaşı, Mütareke dönemi, Milli Mücadele dönemi ve Cumhuriyet dönemi yazılarına yer verilmiştir.

Çalışmanın en kapsamlı kısmı olan ‘‘Necmeddin Sahir Sılan’ın Edebi Eserleri’’ adlı bölümde, Necmeddin Sahir’in manzum ve mensur eserleri incelenmiştir. Tespit edilen 40 şiiri tematik bağlamda çözümlenmiştir. Mensur eserlerinden mensur şiirleri, hikâyeleri, fıkraları, makaleleri, anıları, mektupları, piyesleri ve tercüme eseri bu bölümde incelenmiştir.

Çalışmanın son kısmını ‘‘Necmeddin Sahir Sılan’ın Diğer Eserleri’’ adlı bölüm oluşturmaktadır. Diğer eserlerinden mülakatları, beyanatları, haber yazıları, raporları, *İslam Düşmanları* adlı eseri, *İlk Meclis Anketi* adlı eseri ve *Tanin* gazetesinde yayımlanan *Hayat-ı Teşri’iye* yazıları bu bölümde incelenmiştir. Çalışmanın ekler kısmında, Necmeddin Sahir Sılan’ın eserlerinin kronolojik listesi ve Necmeddin Sahir’e ait fotoğraflara ve belgelere yer verilmiştir.

Çalışmanın her aşamasında, yardımlarını ve ilgisini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Salim Çonoğlu’na, Necmeddin Sahir Sılan’ın Beyazıt Devlet Kütüphanesi’ne bağışladığı ve henüz arşivlenmemiş belgelerinden yararlanmamı sağlayan Müdür Yardımcısı Volkan Gülçek’e, dedesi hakkında beni bilgilendiren Necmeddin Sahir Sılan’ın torunu Ali Ömer Devres’e, çalışmam esnasında, benden desteğini hiç esirgemeyen ve varlığıyla sürekli yanımda olan Münevver Yavuz’a ve beni maddi ve manevi anlamda destekleyen sevgili aileme çok teşekkür ederim.

Teze başladığımız 2020 yılından itibaren, tüm girişimlerimize rağmen Necmeddin Sahir Sılan’ın kızı Şen Sahir Sılan tarafından Tarih Vakfı’na bağışlanan arşive ulaşmak mümkün olmadı. Ancak, Tarih Vakfı’nda türlerine göre kataloglanmış olan bu arşivde yer alan 33 şiirin 25 tanesine gazete ve dergi taramaları sırasında ulaşıldı. Görülmesi, Tarih Vakfı’nın yönetim kurulu üyelerinin iznine tabi olan bu belgerin temini konusunda yardımcı olmaya çalışan Tarih Vakfı İdari Koordinatörü Levent Oktar’a ve sevgili Şaban Özdemir’e teşekkür ediyorum.

BALIKESİR, 2021

ONUR BELLİ

ÖZET

NECMEDDİN SAHİR SILAN'IN HAYATI VE ESERLERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME

BELLİ, Onur

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU

2021, 120+XIII sayfa

II. Meşrutiyet, I. Dünya Savaşı, Milli Mücadele dönemi ve Cumhuriyet döneminde eser veren Necmettin Sahir Silan, 1921 tarihinde Ankara'ya giderek Milli Mücadele'ye katılmıştır. Milli Mücadele'ye cephe gerisinden yaptığı hizmetlerinden dolayı İstiklâl Madalyası ile ödüllendirilmiştir.

Bu çalışmada, 1896 yılında Kırklareli'de doğan ve 21 Ağustos 1992'de İstanbul'da vefat eden Necmeddin Sahir Silan'ın hayatı ve eserleri kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Silan'ın edebi ve diğer eserleri tespit edilerek incelenmiştir; şiirleri de tematik olarak çözümlenmiştir.

Yapılan araştırmada, Necmeddin Sahir Silan'ın üzerine akademik anlamda bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan çalışma, Necmeddin Sahir Silan hakkında yapılan ilk çalışmadır. Necmeddin Sahir Silan'ın Türk edebiyatındaki yerini ortaya koymaya çalışan bu çalışma, araştırmacılar için II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet dönemine kadar Türk tarihi ve edebiyatı açısından bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Necmeddin Sahir Silan, Monografi, Şair, Gazeteci, Bürokrat

ABSTRACT

RESEARCH ON NECMEDDİN SAHİR SILAN'S LİFETİME AND WORK

BELLİ, Onur

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Advisor: Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU

2021, 120+XIII pages

Necmeddin Sahir Silan, who journalist, poet, bureaucrat, produced work The Second Constitutional era, World War I, The War of Independence and in the early years of the Republican period. Silan, went to Ankara in 1921 and joined The War of Independence. As a result he was awarded with Medal of Independence, his services to the War of Independence from behind the front.

Necmeddin Sahir Silan, who was born in 1896 in the Kırklareli and died in 21 August 1992 in the İstanbul, comprehensively examined life and works. Necmeddin Sahir Silan's literary and other works detected and examined; his poems was analysed thematically.

In the research, academic study hasn't been found on Necmeddin Sahir Silan. In this regard, this work is the first comprehensive study on Necmeddin Sahir Silan. This study explain that the place of Necmeddin Sahir Silan in Turkish literature and history. In this context the study, is a source for researchers in terms of Turkish history and literature from the work The Second Constitutional era to the Republican era.

Keywords: Necmeddin Sahir Silan, Monograh, Poet, Journalist, Bureaucrat

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vi
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Varsayımları	2
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	2
1.6. Tanımlar	4
2. İLGİLİ ALANYAZIN	6
2.1. Kuramsal Çerçeve	6
2.2. İlgili Araştırmalar.....	6
3. YÖNTEM	10
3.1. Araştırma Modeli	10
3.2. Evren ve Örneklem	10
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	10
3.4. Verilerin Toplanma Süreci	11
3.5. Verilerin Analizi	11
4. BULGULAR VE YORUMLAR	12
4.1. Necmeddin Sahir Sılan'ın Hayatı	12
4.1.1. Aile Çevresi, Doğumu ve Çocukluğu	12
4.1.2. Eğitim Hayatı	13
4.1.3. Evliliği ve Çocukları.....	13
4.1.4. Memuriyet Yılları ve Siyasi Yaşamı	16
4.1.5. İstanbul ve Ankara Arasında Geçen Yılları ve Ölümü	19
4.2. Necmeddin Sahir Sılan'ın Yazı Hayatı	22
4.2.1. İkinci Meşrutiyet İstanbul'unda Genç Bir Gazeteci	22
4.2.2. İlk Şiirleri ve Yazıları	23

4.2.3. I. Dünya Savaşı ve Mütareke Yılları	25
4.2.4. Milli Mücadele Ankara’ında Gazetecilik ve Yazarlık Faaliyetleri	28
4.2.5. Cumhuriyet Sonrası Yazıları	29
4.3. Necmeddin Sahir Sılan’ın Edebi Eserleri	31
4.3.1. Manzum Eserleri	31
4.3.1.1. Şiirleri	31
4.3.1.1.1. Şiirlerindeki Temalar	32
4.3.1.1.1.1. Kahramanlık ve Vatan Sevgisini Konu Edinen Şiirleri	33
4.3.1.1.1.2. Şehirlerin Kurtuluşunu ve Toplumsal Acıları Konu Edinen Şiirleri ...	38
4.3.1.1.1.3. Tabiat Şiirleri	42
4.3.1.1.1.4. Aşk Şiirleri	46
4.3.1.1.1.5. Devrin ve Tarihin Önemli Şahsiyetleri Üzerine Yazdığı Şiirleri	51
4.3.1.2. Manzum Masalı	54
4.3.2. Mensur Eserleri	60
4.3.2.1. Mensur Şiirleri	61
4.3.2.2. Hikâyeleri	62
4.3.2.3. Fıkraları	64
4.3.2.4. Makaleleri	67
4.3.2.5. Anıları	68
4.3.2.6. Mektupları	71
4.3.2.7. Piyesleri	73
4.3.2.8. Tercüme Eseri	73
4.4. Necmeddin Sahir Sılan’ın Diğer Eserleri	74
4.4.1. Mülakatları	74
4.4.2. Beyanatları	76
4.4.3. Haber Yazıları	77
4.4.4. Raporları	77
4.4.5. İslam Düşmanları	80
4.4.6. İlk Meclis Anketi	83
4.4.7. Hayat-ı Teşri’iye	87
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	88
KAYNAKÇA	90
EKLER	95

EK 1 NECMEDDİN SAHİR SILAN'IN ESERLERİNİN KRONOLOJİK LİSTESİ95

- 1.1. Yayımlanmış Kitapları95
1.2. Kitaplaştırılmış Yazıları ve Belgeleri.....95
1.3. Gazete ve Dergide Yayımlanmış Şiir ve Düz Yazıları96

EK 2 FOTOĞRAFLAR VE BELGELER111

- 2.1.....111
2.2.....111
2.3.....112
2.4.....112
2.5.....113
2.6.....113
2.7.....114
2.8.....114
2.9.....115
2.10.....115
2.11.....116
2.12.....116
2.13.....117
2.14.....117
2.15.....118
2.16.....118
2.17.....119
2.18.....119
2.19.....120
2.20.....120

KISALTMALAR LİSTESİ

BCA: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BOA: Başbakanlık Osmanlı Arşivi

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

doğ. : Doğum

Nu. : Numara

öl. : Ölüm

s. : Sayfa

S. : Sayı

vd. : Ve diğerleri

vb. : Ve benzeri

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Bu çalışmanın konusunu, 1896 yılında Edirne vilayetine bağlı olan eski adıyla Kırkkilise yeni adıyla Kırklareli’de doğan ve 1992 yılında İstanbul’da vefat eden Türk edebiyatı, tarihi ve siyaseti açısından önemli bir şahsiyet olan Necmeddin Sahir Sılan’ın hayatı ve eserlerinin incelenmesi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

“*Necmeddin Sahir Sılan’ın Hayatı ve Eserleri Üzerinde Bir İnceleme*” adlı bu monografik çalışmanın amacı, Necmeddin Sahir Sılan’ın hayatı ve eserleri üzerinde bir inceleme yaparak Necmeddin Sahir Sılan’ın eserlerini ayrıntılı olarak ele almaktır.

İstiklal madalyalı bir şair/yazar, gazeteci ve bürokrat olan Necmeddin Sahir Sılan üzerinde daha önce akademik alanda bir çalışma yapılmamıştır. Bu eksikliği gidermek adına başlanan bu çalışmada, Necmeddin Sahir Sılan’ın hayatı ve eserleri kapsamlı olarak incelenecektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt bulunmaya çalışılacaktır:

1. Necmeddin Sahir Sılan’ın yaşam hikâyesi nedir?
2. Necmeddin Sahir Sılan’ın memuriyet ve siyasi hayatı nasıl başlamış ve nasıl devam etmiştir?
3. Necmeddin Sahir Sılan, yazı hayatına nasıl başlamış ve nasıl devam etmiştir?
4. Necmeddin Sahir Sılan hangi dönemlerde yazılar/şiiirler kaleme almıştır?
5. Necmeddin Sahir Sılan’ın şiiirlerinde kullandığı tematik unsurlar nelerdir?
6. Necmeddin Sahir Sılan, yazılarını/şiiirlerini hangi mecmua ve gazetelerde yayımlatmıştır?
7. Necmeddin Sahir Sılan’ın yayımlanmış olan eserleri nelerdir?
8. Necmeddin Sahir Sılan’ın bütün eserlerinin kronolojik listesi nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Çalışmamız, II. Meşrutiyet, I. Dünya Savaşı, Milli Mücadele dönemlerinde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında edebiyat alanında aktif rol oynayan ve gazetecilik yapan aynı zamanda II. Meşrutiyet yıllarından 1960'lı yılların sonlarına kadar bürokraside önemli görevler alan ve ölümüne kadar edebi ve siyasi çevreyle içi içe olan Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserlerini ön plana çıkarmaktadır. Bu açıdan Necmeddin Sahir Sılan'ın yaşadığı dönemin tarihi ve edebiyatına ışık tutacak olan bu çalışma, aynı zamanda ele alınan bu dönem içinde yaşayan edebi ve siyasi çevre üzerine çalışma yapacak olan araştırmacılar için zengin bir kaynak niteliği taşıması bakımından önemlidir. Nitekim Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserlerini kapsayan ayrıntılı bir çalışma yapılmamış olması bu tezin önemini arttıran bir diğer unsur olarak göze çarpmaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Yapılan araştırmalar, Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserleri üzerinde yapılan çalışmaların kısa biyografilerden ve Sılan'a ait olan bazı Osmanlıca belgelerin aktarılmasından ibaret olduğunu göstermektedir. Bu sonuç doğrultusunda Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserleri kapsamlı olarak ele alınmadığı takdirde bulunduğu döneme ve edebiyata yakından tesir etmiş bir ismin tam olarak anlaşılamayacağı kanısına varılmıştır. Bu doğrultuda Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı, yazı faaliyetleri ve bürokrat kimliğinin, yayınlanmış kitaplarının, süreli yayınlarının ve yayımlanmamış yazılarının/şiirlerinin tespiti sağlanarak incelenmesi gerekliliğine inanılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmamızın sınırını, Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserleri oluşturmaktadır. Sılan'ın hayatı ve eserleri incelenirken ilk olarak Necmeddin Sahir Sılan'ın *Tarih Konuşuyor* dergisinin 26 ve 27. sayılarında yer alan anıları, Necmeddin Sahir'in kızı Şen Sahir Sılan'ın kaleme aldığı *Pişman Değilim* adlı eseri, Şen Sahir Sılan'ın Tarih Vakfı'na başladığı belgelerden hareketle Tarih Vakfı'nın hazırladığı "*Doğu Sorunu*" *Necmeddin Sahir Sılan Raporları (1939-1953)* adlı kitapta yer alan Necmeddin Sahir Sılan'a ait biyografi ve *Atatürk Çizgisinde Geçmişten Geleceğe Atatürk ve Yakın Tarihimize İlişkin Görüşmeler Araştırmalar Belgeler* adlı eserde yer alan *Atatürk'ün Güvenini Kazanmış Bir İnsan Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi Tahrirat ve Evrak Kalemi Müdürü Necmettin Sahir Sılan* adlı yazıdaki

Utkan Kocatürk'ün Necmeddin Sahir Sılan ile yaptığı mülakat incelenmiştir. Yukarıda verilen bu kaynakların dışında, Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserleri hakkında yapılan çalışmalar ‘İlgili Alanyazın’ bölümünde yer alan ‘İlgili Araştırmalar’ kısmında verilmiştir. Ayrıca Necmeddin Sahir Sılan'ın yaşadığı dönem içerisinde çıkan mecmualar/gazeteler incelemeye tabii tutulmuştur. Böylelikle Necmeddin Sahir'in unuttuğu veya atladığı anılarında/röportajlarında bahsetmediği mecmualarda/gazetelerde(*Mehtâb, Türk Duygusu, Tiyatro ve Temaşa, Musavver İslâm Salon Mecmuası ve Büyük Duygu* mecmualarında ve *Türk Dili* gazetesinde) de yayımlanan yazıların tespiti mümkün olmuştur.

Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatına kaynaklık edecek belgeler de çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu bağlamda Necmeddin Sahir Sılan'ın 100. yılı gerekçesiyle Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne bağışladığı belgeler temin edilmiş ve çalışmaya eklenmiştir. Fakat Şen Sahir Sılan'ın Tarih Vakfı'na Necmeddin Sahir'in ölümünden sonra bağışladığı belgelere ulaşamadığı için teze dâhil edilememiştir. Tarih Vakfı arşivinde NSS fon kodu ile yer alan seri no: 01.14 dosya no: 6 aksesyon no: 8006 şeklinde adlandıran belgelerde Necmeddin Sahir'in kişisel çalışmalarına yer verilmiştir. Bu belgelerde yer alan şiirlerinin çoğu mecmualarda/gazetelerde tespit edilmiştir. Arşivlenen bu belgelerdeki bazı şiirlerin başlığında bilgi yanlışlığına rastlanmaktadır: Kuş Vur şeklinde arşivlenmiş olan şiir *Servet-i Fünûn* mecmuasının 1249. sayısında *Koş, Vur!* olarak, Haziran Akşamı şeklinde arşivlenmiş olan şiir *Servet-i Fünûn* mecmuasının 1218. sayısında *Hazan Akşamı* olarak ve Mesâ-yı Hazin şeklinde arşivlenmiş olan şiir *Donanma* mecmuasının 43-44. sayısında *Mesâ-yı Hazan* olarak görülmektedir. Bu belgelerde yer alan *Çiçekler Arasında, Türk Bayrağı, Bir Güzele, Takriz, Saadet, Bulgar'a, Sevgili Cemilem İçin ve Yürüyün Yiğitler İzmir'e Doğru* adlı şiirleri/yazıları ve NSS fon kodu ile yer alan seri no: 01.14 dosya no: 12 aksesyon no: 10419 şeklinde adlandıran *Müfteri Yahud Sefile* isimli piyesi belgelerin temini sağlanamadığı için çalışmaya dâhil edilememiştir.

Necmeddin Sahir, *Tercüman-ı Hakikat, Hak, Tasvir-i Efkâr, Tanin, Vakit, Zaman, Dersaadet* ve *İleri* gazetelerinde muharir ve yazı işleri müdürü sıfatıyla amme hizmetinde bulunduğunu *Rebab, Tan, Donanma, Servet-i Fünun, İnci, Yedigün* ve *Diken* mecmualarında şiirlerinin ve yazılarının neşrolunduğunu ve *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesini Hüseyin Ragıp Bey'le birlikte gündelik neşre hazırladığını(Sılan, 1966a, s. 2179) anılarında kaleme almıştır. Bu bağlamda söz edilen gazeteler/mecmualar taranmış fakat *Hak, Vakit, Dersaadet* ve *Hâkimiyet-i Milliye* gazetelerinde *Yedigün* ve *Diken* mecmualarında Necmeddin Sahir Sılan'a ait olan imzalı herhangi bir yazıya rastlanmamıştır.

Şen Sahir Sılan'ın Tarih Vakfı'na başladığı belgelerden hareketle Tarih Vakfı'nın hazırladığı "Doğu Sorunu" Necmeddin Sahir Sılan Raporları (1939-1953) adlı kitapta yer alan üç sayfalık biyografide, Necmeddin Sahir Sılan'ın biyografisine ek olarak *Güleryüz* mecmuasında şiir ve düzyazıların yayımlandığını belirtmektedir; fakat bu mecmuada da Necmeddin Sahir imzalı bir yazıya rastlanmamaktadır. Bu biyografide ek olarak *Cumhuriyet*, *İleri*, *İstiklal*, *Resimli Gazete*, *Tanin* ve *Yenigün* gazetelerinde mahlas olarak "Mehmed" "Akyıldız" ve "Yıldız" adlarının kullanıldığı belirtilmiştir. Bu yazıdan hareketle gazeteler taranmış, fakat "Akyıldız" mahlaslı bir yazıya ulaşılamamıştır. *İleri* gazetesinde "Yıldız" mahlası *Tanin* gazetesinde "Mehmed" mahlası kullanılmış olup *İstiklal* ve *Resimli Gazete* gazetelerinde herhangi bir mahlaslı yazı veya Necmeddin Sahir imzalı yazı bulunamamıştır. Toplanan tüm bu veriler tezin ek bölümünde yer alan "Necmeddin Sahir Sılan'ın Eserlerinin Kronolojik Listesi" adlı kısımda verilmiştir.

Çalışmanın en büyük sorunu Necmeddin Sahir Sılan'ın anılarında da belirttiği imzasız yazılardır. Necmeddin Sahir, bu durumu kendisiyle yapılan bir söyleşide şu şekilde dile getirmektedir: "Gazeteci oldum, yazar oldum; imzalı yazdım, imzasız yazdım, röportajlar yaptım" (Kocatürk, 2005, s. 90). Sılan'ın da belirttiği gibi kendisi çeşitli gazetelerde birçok yazı kaleme almıştır. Bu yazıların çoğunluğu imzasız yazılardan oluşmaktadır. Bu imzasız yazılardan bazıları başlıklarından yola çıkılarak, bazıları da Necmeddin Sahir Sılan'ın anılarında bahsetmesine istinaden tespit edilmiştir. Bu bağlamda Necmeddin Sahir Sılan'ın yaşadığı dönemde çıkan mecmualar/gazeteler taranmış olsa da, gerek imzasız yazılar kaleme almasından gerek mecmuaların/gazetelerin eksik sayıları olmasından dolayı incelemeye dâhil edilemeyen yazıları/şiirleri de mevcuttur.

1.6. Tanımlar

Monografi

Monografi, Yunanca mono(tek) graphy(yazı, çizim ve betim) sözcüklerin birleşmesiyle olmuş ve Fransızca monographie kelimesinden Türkçeye geçmiş (TDK, 1988, s. 1034) olan bilimsel alanlarda özel bir yeri, konuyu, sorunu veya kişiyi ayrıntılı bir şekilde inceleyen ve yorumlayan bir yazı türü ve araştırma biçimidir (Erginer, 1980, s. 257). Bu bağlamda "monografi, istatistik yönteminin karşıtıdır. Tek olanı derinlemesine inceleyerek bütüne varma amacı bakımından tümevarımsal bir yöntemdir" (Hançerlioğlu, 1978, s. 177). Kısaca monografi yöntemi

bir sorun ya da olguyu dar boyutlu ancak derinlemesine incelemek için kullanılmaktadır(Erginer,1980 s. 262).

Dünya çapında yapılan ilk monografi çalışması Le Play tarafından gerçekleştirilmiştir. Fransız asıllı maden mühendisi olan Le Play, kendisinin oluşturduğu monografi yöntemini kullanarak 1855’de bir eser hazırlamıştır. Avrupa’nın büyük bir kısmında yıllarca dolaşarak hazırladığı *Avrupa İşçileri* adlı bu eser, belirli sayıdaki işçi ailelerinin monografilerini kapsamaktadır. Le Play’in 1881’de kurduğu *La Reforme Sociale* dergi çevresinde sosyal bilimciler, sosyal monografi yöntemini geliştirmiş ve genişletmiştir. Monografi yöntemi ve ona bağlı kalarak yapılan alan araştırması türü İngiltere, Almanya, Balkanlar, Türkiye, Japonya gibi ülkelerde uygulanmıştır(Erginer, 1980, s. 258-262; Freyer, 1968, s. 251-260).

Avrupa’da doğup gelişen sosyoloji ve onun çeşitli akımları kısa bir zamanda Türkiye’ye ulaşmıştır. Bu bağlamda A. Comte kurumlarının izleri Ahmet Rıza Bey ve Ziya Gökalp’te, Durkheim metodolojisi tesirleri Ziya Gökalp’te ve Le Play mektebi tesiri ise Sabahaddin Bey’de görülmektedir. Le Play’in monografi yönteminin kuramsal sonuçları üzerine duran Sabahaddin Bey’in dışında onun öğrencisi olan Mehmet Ali Şevki 1931 yılında *Memleketi Tanıma Yolu* ana başlıklı ve “Monografik Tetkiklere Doğru” alt başlıklı köy araştırma cetveli ve 1937 yılında *Siyasi İlimler* dergisinde *Kurma Köyü* adlı çalışmaları Türkiye’de monografik yöntemin kullanıldığı ilk çalışmalar olarak karşımıza çıkmaktadır(Freyer, 1968, s. 261-264; Erginer, 1980, s. 261).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu çalışma, Necmeddin Sahir Sılan üzerine hazırlanmış monografik bir çalışmadır. Bu bağlamda Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ele alınmış, mecmualarda/gazetelerde bulunan yazıları/şiiirleri ve yayımlanmış eserleri tespit edilerek incelenmiştir.

Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ile ilgili bilgiler: "Aile Çevresi, Doğumu ve Çocukluğu", "Eğitim Hayatı", "Evliliği ve Çocukları", "Memuriyet Yılları ve Siyasi Yaşamı", "İstanbul ve Ankara Arasında Geçen Yılları ve Ölümü" adlı alt başlıklarda ve Sılan'ın yazı hayatı ve gazetecilik faaliyetleri ile ilgili bilgiler: "İkinci Meşrutiyet İstanbul'unda Genç Bir Gazeteci", "İlk Şiiirleri ve Yazıları", "I. Dünya Savaşı ve Mütareke Yılları", "Milli Mücadele Ankara'sında Gazetecilik ve Yazarlık Faaliyetleri", "Cumhuriyet Sonrası Yazıları" adlı alt başlıklarda ele alınmıştır.

Çalışmanın son kısmında Necmeddin Sahir Sılan'a ait olan edebi ve diğer eserleri incelenmesi yer almaktadır. Şiiirleri ise tematik bağlamda çözümlenmiştir. Bu kısım Sılan'ın edebi kişiliğini ön plana çıkarması bakımından önem taşımaktadır. Çalışmanın ek kısmında Necmeddin Sahir Sılan'ın eserleri kronolojik olarak listelenmiş ve Sılan'a ait belgelere ve fotoğraflara yer verilmiştir.

Bu çalışmayla tarihi olaylara yakından tanıklık etmiş bir isim olan Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve edebi kişiliği toplanan veriler/belgeler ve yapılan kapsamlı çalışmalar ışığında ortaya çıkarılmış, Necmeddin Sahir Sılan'ın Türk edebiyatındaki yeri belirlenmiştir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserlerini kapsayan bir çalışma mevcut değildir. Fakat Necmeddin Sahir Sılan üzerine yazılmış biyografiler ve gerçekleştirilmiş röportajlar mevcuttur. Buna çalışmalara ek olarak, Şen Sahir Sılan'ın Tarih Vakfı'na başladığı

belgelerden hareketle Tarih Vakfı'nın hazırladığı çalışmalar bulunmaktadır. Necmeddin Sahir Silan ile ilgili yapılan çalışmalar şu şekildedir:

Çelik GÜLERSOY *Tramvay İstanbul'da* İstanbul: Evren Ofset 1989 Yayına Hazırlayan: Ali KIRAN (Üsküdar-Kadıköy Tramvay T.A.Ş.'nin kıymetli, genç ve çalışkan müdürü Necmeddin Sahir Bey ile yapılan bir röportaj kitapta yer almaktadır.)

Mehmet Akif BAL *Trabzonlu Ünlü Simalar ve Trabzon'un Ünlü Aileleri* İstanbul: Çatı Yayınları 2007 (Bu kitap Necmeddin Sahir Silan hakkında kısa bir biyografiye yer vermektedir.)

Mustafa ÇUFALI *Türk Parlamento Tarihi TBMM – VIII. Dönem (1946- 1950) III Cilt: Milletvekili Özgeçmişleri* Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları 2012 (Bu kitap Necmeddin Sahir Silan hakkında kısa bir biyografiye yer vermektedir.)

Necmeddin Sahir SILAN *II. Meşrutiyet ve Sonrası Hatıralarım* İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları Mayıs 2010 Hazırlayan: İsmail Dervişoğlu (1964-1969 yılında çıkan *Tarih Konuşuyor* mecmuasının 26. sayısından 36. sayısına kadar Necmeddin Sahir Silan'ın kaleme aldığı yazıları içeren bir kitaptır. Ayrıca eserde, Necmeddin Sahir Silan hakkında kısa bir biyografiye yer verilmiştir.)

Necmeddin Sahir SILAN *Dersim Harekâtı Ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1936-1950)* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Ekim 2011 Derleyenler: Tuba AKEKMEKÇİ & Muazzez PERVAN (Necmeddin Sahir Silan'ın Tunceli vilayeti ve kazalarına ilişkin bürokrasini raporları ve yazışmalarını içeren bir kitaptır.)

Necmeddin Sahir SILAN *Dersimlilerden Mektuplar (1941-1953)* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Nisan 2012 Derleyenler: Tuba AKEKMEKÇİ & Muazzez PERVAN (Dersim halkının milletvekilleri Necmeddin Sahir Silan'a gönderdikleri mektuplardan ve Necmeddin Sahir'in bu mektuplara verdiği yanıtları içeren bir kitaptır.)

Necmeddin Sahir SILAN *Doğu Anadolu'da Toplumsal Mühendislik Dersim-Sason(1934-1946)* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Ekim 2010 Yayına Hazırlayan: Tarih Vakfı Yurt Yayınları (Necmeddin Sahir Silan'ın Doğu Anadolu Bölgesi ve özellikle Dersim ve Sason üzerine kaleme aldığı raporlardan oluşmaktadır. Bu kitap, özellikle bölge coğrafyasını, isyanları ve alınan dersleri içermektedir. Ayrıca kitapta Necmeddin Sahir'in belgelerinden elde edilen bölgeye ait olan krokilerde bulunmaktadır.)

Necmeddin Sahir SILAN *Doğu Anadolu ve Cumhuriyet Bürokrasisi* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Kasım 2011 Tuba AKEKMEKÇİ & Muazzez PERVAN (Bu kitap Necmeddin Sahir'in Tunceli, Erzincan ve Elazığ başta olmak üzere Doğu vilayetleri ile kazalarına ilişkin bürokratik yazışmaları, bürokraside yer alan kişilerin raporlarını ve görüşlerini içermektedir.)

Necmeddin Sahir SILAN *'Doğu Sorunu'* Necmeddin Sahir Sılan Raporları (1939-1953) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Mart 2010 Derleyenler: Tuba AKEKMEKÇİ & Muazzez PERVAN (Necmeddin Sahir Sılan'ın Doğu sorunu hakkında yazdığı raporlar üzerine hazırlanmış bir kitaptır. Kitapta Necmeddin Sahir Sılan'a ait üç sayfalık bir özgeçmiş de yer verilmiştir.)

Necmeddin Sahir SILAN *İlk Meclis Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekte Bekledikleri* Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Nisan 2004 Yayına Hazırlayan: Cihangir GÜNDOĞDU (Necmeddin Sahir Sılan'ın 1921-1923 yıllarında ilk TBMM üyeleriyle yaptığı ankettir. "Kazanılacak olan milli istiklâl mücahedemizin feyizdâr ve semeredâr olması neye mütevakıftır?" sorusuna verilen cevapların yer aldığı bir kitaptır.)

Necmeddin Sahir SILAN *İslam Düşmanları* Kahramanmaraş: SAMER Yayınları 2020 Sadeleştiren: Eyüp TABARA (Necmeddin Sahir Sılan'ın *İslam Düşmanları* adlı kitabının aktarılmış halidir. Necmeddin Sahir Sılan'a ait kısa bir biyografiye yer verilmiştir.)

Necmeddin Sahir SILAN *Kürt Sorunu ve Devlet Tedip ve Tenkil Politikaları (1925-1947)* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Mayıs 2011 Derleyen: Tuğba YILDIRIM (Necmeddin Sahir Sılan'ın ve diğer isimlerin kürt sorunu ile ilgili devlete sunduğu raporların bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş bir kitaptır.)

Osman NEBİOĞLU *Türkiye'de Kim Kimdir? Yaşayan Tanınmış Kimseler Ansiklopedisi* İstanbul: Nebioğlu Yayınevi 1962 (Bu kitap Necmeddin Sahir Sılan hakkında kısa bir biyografiye yer vermektedir.)

Ş. Şenal GÜNAY *Türk Parlamento Tarihi TBMM – VI. Dönem (3. Nisan 1939 – 15 Ocak 1943) V. Cilt VI. Dönem Milletvekillerinin Geçmişleri* Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları 2007 (Bu kitap Necmeddin Sahir Sılan hakkında kısa bir biyografiye yer vermektedir. Necmeddin Sahir'in görev yaptığı yerleri ve tarihleri içermesi bakımından önemli bir eserdir.)

Utkan KOCATÜRK *'Atatürk'ün Güvenini Kazanmış Bir İnsan Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi Tahrirat ve Evrak Kalemi Müdür Necmettin Sahir Sılan'*

Atatürk Çizgisinde Geçmişten Geleceğe Atatürk ve Yakın Tarihimize İlişkin Görüşmeler Araştırmalar Belgeler Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi 2005 s.86-101 (Utkan Kocatürk'ün Necmeddin Sahir Sılan ile gerçekleştirdiği uzun bir mülakat sonrasında yazıya döktüğü bir eserdir. Necmeddin Sahir Sılan'ın anılarını içermesi bakımından kıymetli bir eser niteliği taşımaktadır.)

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, bir monografi çalışması olup ele alınan yazarın hayatını ve eserlerini ayrıntılı olarak incelemektedir. Bu bağlamda ilk olarak Necmeddin Sahir'in hayatı ve yazı faaliyetleri ele alınmış ve eserleri incelenmiştir. Süreli yayınlarda tespit edilen 40 şiiri tematik bağlamda çözümlenmiştir. Toplanan verilerin üzerinde genel bir değerlendirme yapılmıştır ve teze ek olarak Necmeddin Sahir Sılan'ın eserlerinin kronolojik bir listesi çıkarılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserleri oluşturmaktadır. Çalışmamızın konusu dâhilinde Necmeddin Sahir'in süreli yayınlarda yer alan yazıları ve yayımlanan kitapları incelenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Bu çalışmada başvurulan temel kaynaklar, Necmeddin Sahir Sılan'ın yazılarının/şiirlerinin yer aldığı gazeteler, mecmualar ve yayımladığı kitaplardır. Bu temel kaynakların yanı sıra Necmeddin Sahir Sılan'ın hayatı ve eserleri hakkında bilgi veren ve eserlerini incelememize yardım edebilecek tüm verilerden yararlanılmıştır. Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde Necmeddin Sahir Sılan'a ait belgeler temin edilmiş ve teze eklenmiştir. Fakat Şen Sahir Sılan'ın Tarih Vakfı'na Necmeddin Sahir'in ölümünden sonra bağışladığı belgeler, Tarih Vakfı'nın yönetim kurulundan izin alınmadığı için teze dâhil edilememiştir. Ancak bu arşivde bulunan 33 şiirin 25 tanesine gazete ve dergi taramaları sırasında ulaşılmıştır. Arşivde yayımlanmamış *Müfteri Yahut Cemile* adlı yayımlanmamış bir piyesi vardır. Bunların dışında kalan belgeler, katalogta olan raporlar daha sonra kitap olarak yayımlanmıştır. Bu veriler gerek tezin "İlgili Araştırmalar" ve "Kaynakça" bölümünde gerek tezin ek bölümünde "Necmeddin Sahir Sılan'ın Eserlerinin Kronolojik Listesi" adıyla yer alan kısımlarda ayrıntılı olarak listelenmiştir. Çalışma probleminin çözümüne katkı

sağlayacağını düşündüğümüz her türlü yazılı kaynağa ulaşılmasına çaba sarf edilmiştir. Elde edilen bu veriler, Necmeddin Sahir Silan'ın hayatına ve eserlerine ışık tutmamıza olanak sağlamıştır.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Araştırma esnasında veriler toplanırken Necmeddin Sahir Silan'ın yazı faaliyetleri aldığı zamanlara öncelik verilmiştir. Necmeddin Sahir Silan'ın yazı faaliyetlerine başlamasından itibaren ismiyle kaleme aldığı yazıları, imzasız yazıları (tespiti ve doğruluğu sağlanabilenler) ‘‘Yıldız’’ ve ‘‘Mehmed’’ mahlaslı yazıları ‘‘Necmeddin Sahir Silan'ın Eserlerinin Kronolojik Listesi’’ adlı bölümde kronolojik olarak listelenmiştir. Bu verilerin Necmeddin Sahir'e ait olduğunu kanıtlamak için Necmeddin Sahir'in anılarından ve çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada tespit edilen yazıların/şiiirlerin çoğu Osmanlıca Türkçesinden Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Veriler, edebi ve diğer eserler olarak iki bölüme ayrılmıştır. Tespit edilen eserler, tür bakımından ayrıca değerlendirilmiştir. Edebi eserler kısmında yer alan şiiirler ise tematik açıdan ele alınarak incelenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Necmeddin Sahir Sılan'ın Hayatı

4.1.1. Aile Çevresi, Doğumu ve Çocukluğu

Necmeddin Sahir Sılan, 1896 yılında Edirne vilayetine bağlı eski adıyla Kırkkilise yeni adıyla Kırklareli'de doğmuştur. Necmeddin Sahir'in babası Salih Necati Sahir Bey'dir. Salih Necati Sahir Bey, Osmanlı tarihinde büyük bir devir yaratmış olan Fatih Sultan Mehmed'in Trabzon'u zapt ettiği sıralarda kumandanı olarak emrinde bulunan Yahya Paşa'nın soyundan gelmektedir. Necati Sahir Bey'in babası Trabzon'da "Hacı Ali Molla Zade" adı ile bilinen bir aileden gelen Hacı Alimollazade İbrahim Efendi'dir. 19. yy. sonlarına doğru Çarlık Rusyası'nın saldırısıyla ataların memleketi olan Trabzon'un Hacı Kasım mahallesinden uzaklaşmak zorunda kalan Salih Necati Sahir Bey, Rumeli topraklarından göç etmiş Nevşehirli bir ailenin kızı olan İstanbul doğumlu Melek Hanım ile evlenmiştir(Sılan, 1966a, s. 2177; Sılan, 2002, s. 25). Melek Hanım, birbiri ardı doğan iki kız çocuğunun Bursa ve İstanbul'da genç yaşta vefatından sonra ailenin tek çocuğu olarak Necmeddin Sahir'i dünyaya getirmiştir. Melek Hanım, yaşanan bazı bilinmeyen sorunlardan dolayı oğlunu ve eşini terk etmiş Necmeddin Sahir'i babası ve halaları büyütmiştir(Sılan, 2002, s. 25).

Salih Necati Bey'in devlet vazifesindeki değişikliklerinden dolayı aile Kırklareli(Kırkkilise), Edirne, Bursa(Hüdavendigâr), Çanakkale ve İstanbul gibi çeşitli yerlerde bulunmuştur. Daha sonra aile bütünüyle İstanbul'a yerleşmiştir(Kocatürk, 2005, s. 87). İkinci Meşrutiyet ilan edildiği zaman Necmeddin Sahir mektep çağındadır. Necmeddin Sahir bu yılları anılarında şöyle anlatmaktadır:

"Henüz okul çağında bir genç olarak 1909 yılında Sultanahmet meydanında, o zamanın Meclis-i Mebusan Reisi Ahmet Rıza Bey'in yerine Adliye Nazırı Nazım Paşa'nın İstanbul Mebusu Hüseyin Cahid Bey yerine Havran Mebusu Emir Aslan Bey'in kapalı ve açık arabalar içinde Meclis-i Mebusan binasına gelişleri sırasında gözlerimizin önünde süngü ile şehit edildiklerini görmek âsilerin ve mürtecilerin muhtelif meydanlarda ve sokaklarda kurulan sehbalarda sallandıklarına şahit olmak masum dimağlar için ayrı bir talihsizlik oldu. Bununla beraber Hareket Ordusunun hürriyeti,

meşrutiyeti koruyucu hamleleri, vatansever duyguların uyanışını sağlayan ve söz, fikir hürriyetini kayıtlayıcı bazı kararlara ve tedbirlere rağmen hürriyet sevgisini aşıl原因 ve milliyetçilik hislerini uyandıran ve hatta beni gazetecilik mesleğine yönelten yeni ve nurlu meşale, imanlı ve heyecanlı bir merhale teşkil etti''(Silan, 1966a, s. 2178).

4.1.2. Eğitim Hayatı

Necmeddin Sahir Silan, Trabzonlu olan ailesinin Trabzon'a gidişini nedeniyle ilkokulu ve ortaokulun bir bölümünü Trabzon'da okumuştur. Denizci olan Salih Necati Bey, bu sebeple oğlu Necmeddin Sahir'i de denizci olarak yetiştirmek istemiştir. II. Abdülhamit Han devrinde Trabzon'daki Bahariye Rüştüyesi'nde eğitim görmekte olan Necmeddin Sahir, Meşrutiyet'ten önce bu okulun kapanmasıyla rüştüye(ortaokul) eğitimini tamamlayamadan ailesiyle birlikte İstanbul'a gelmiştir. Salih Necati Bey, oğlunun eğitiminin Soğukçeşme Askerî Rüştüyesi'nde devam etme kararını vermiştir. *"Sizin oturduğunuz yerden burası uymuyor. Siz Rumeli tarafında oturuyorsunuz!"*(Kocatürk, 2005, s. 87). Okuldan bu cevabın alınması üzerine Necmeddin Sahir, Beşiktaş Askerî Rüştüyesi'nde eğitim hayatına devam etmiştir(Kocatürk, 2005, s. 87). Necmeddin Sahir Bey, okul yılları hakkında şu cümleleri söylemektedir: *"Babam beni önce denizci, sonra da karacı subay yapmak istedi ama, sonuç böyle olmadı. Biz karaya vurduk; ben sivil oldum"*(Kocatürk, 2005, s. 87). Lise öğrenimine de İstanbul'da devam eden Necmeddin Sahir, 1909 yılında Kabataş Mekteb-i İdadisi'nden(Ek 2.4.) mezun olmuştur(Silan, 2012, s. xxiv). İstanbul'da Hukuk Mektebi'ne/İstanbul Hukuk Fakültesi'ne başlayan Necmeddin Sahir, yedek subay olarak Suriye'ye gitmesi ile tahsili yarıda kalmıştır. *"Birinci Cihan Harbi olmasaydı, İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun olacaktım"*(Kocatürk, 2005, s. 88). Cümlesiyle dönemin zorlu şartlarını dile getiren Necmeddin Sahir, daha sonra eğitim hayatına ancak Cumhuriyet döneminde devam edebilmiştir. Cumhuriyet'ten sonra Ankara'da Hukuk Mektebi/Ankara Hukuk Fakültesi açılınca müktesep hak olarak bu mektebe girmiştir. 1928'de Ankara Hukuk Fakültesi'nden mezun olan Necmeddin Sahir, bu fakültenin ilk mezunlarından biridir.

2.1.3. Evliliği ve Çocukları

Tanın gazetesinin genç muhabiri Necmeddin Sahir Bey, o sıralarda aile özlemi ve yaşlı paşa dedesinin rahatsızlığı nedeniyle İstanbul'da bulunan Cemile Hanım ile ilk defa Cağaloğlu'ndaki Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Hastanesi'nde karşılaşmıştır. Bu hastaneye *Tanın* gazetesi adına Çanakkale Savaşı'nda yaralanan hastalarla röportaj yapmaya gelen Necmeddin Sahir Bey, Çanakkale'den İstanbul'a getirilen yaralılara bakmak amacıyla gönüllü hemşire

olarak görev alan Cemile Hanım ile tanışmıştır(Sılan, 2002 s. 24). *Tanin* gazetesi adına yapılan bu röportajlar/mülakatlar *Gazilerimiz Geldiler*(“Gazilerimiz geldiler”, 1915 s. 1), *Gazilerimiz Arasında*(“Gazilerimiz arasında”, 1915, s. 3; “Gazilerimiz arasında”, 1915, s. 3; “Gazilerimiz arasında”, 1915, s. 3) 15 Nisan - 17 Mayıs 1331 yılı aralığında, yayımlanmıştır. Fakat bu yazı arasında Cağaoğlu’ndaki Hilâl-i Ahmer Hastanesi’nde yapılan mülakat yer almamaktadır. *Gazilerimizi Ziyaret*(“Gazilerimizi ziyaret”, 1915, s. 3) adlı kısa bir yazıda, Enver Paşa’nın Hilal-i Ahmer Cağaloğlu’nu ziyaret ettiğine dair bir bilgiye rastlanılmaktadır. Bu durum çeşitli hastanelerde görevlendirilen gazetecilerin Çanakkale Savaşı’nda yaralanan hastalar ile röportaj yaptığını ve Necmeddin Sahir’e de *Tanin* gazetesi adına bu hususta görev verildiğini göstermektedir. “*Necmeddin Sahir Bey, bir yaralıya yardım etmekte olan Cemile Hanım ile tanışmış. Güzel hemşireye o an âşık olan Necmeddin Sahir kısa sürede evlilik teklifinde bulunmuş ise de, Cemile Hanım zaten evli olduğunu ve yakın zamanda Viyana’ya döneceğini bildirmiş*”(Sılan, 2002, s. 24). Cemile Hanım Viyana’ya dönerken Necmeddin Sahir, 4. Ordu Kumandanı Cemal Paşa’nın basın görevlisi olarak askere yazılıp Şam’a gitmiştir.

Cemile Hanım iki yıl daha Viyana’da kalmış ve bu dönem içinde çocuk sahibi olamayınca rica üzerine eşi Mehmet Bey’den boşanarak İstanbul’a dedesinin yanına dönmüştür. Bu anıları Necmeddin Sahir’in kızı Şen Sahir Silan kitabında şöyle anlatmaktadır:

“Doğal olarak biliyormuş ki, tanıştığı o genç gazeteci ile İstanbul gibi kalabalık bir şehirde tekrar karşılaşması söz konusu olamaz. Üstelik bu kez Cemile Hanım eşinden ayrılmış bir kadın olarak eskiden olduğundan çok daha sıkı kontrol altında imiş. Bir gün evli teyzesi ile dışçıye giderken peşlerine bir zabıt(subay) takılmış. O genç gazetecinin kendisi değil mi? Helecan ve özlemle bakışmışlar. Zabıt hanımların peşine düşmüş ve Cağaloğlu’ndaki konağın yerini saptamış. Annemi refakatte görünce eşinden ayrılıp, döndüğü kanısına varmış. Ertesi gün konağa gelerek paşadan torununu istemiş. Paşa konuşmalarından bu gencin asil bir aileden olmadığını anlamış, üstelik kendi başına gelip torununu istemek cesaretini gösteren bu genç subaya hemen, nezaketle yol göstermiş (...) Sonuçta gene de aşk kazanmış ve annemle o sırada hem gazeteci hem de Meclis-i Mebusan’da zabıt kâtibi olan babam evlenmişler”(Sılan, 2002, s. 24-25).

Necmeddin Sahir ile I. Dünya Savaşı sonrası evlenen Cemile Hanım’ın annesi Erzurum, aşiretlerinden Resûlbeyoğlu soyundan Hasniye Hanım babası ise Bosnalı Tankozade Askerî Kaymakam Ali Mazhar Bey’dir.(Hüseyin, 1987, s. vı). Cemile Hanım’ın annesi Hasniye Hanım’ın soyu Bosna Hersek’in Osmanlı idaresine geçtiği sırada “Miri-Miran” olan Resulbegoviç’e ve aynı soydan gelen Osman Paşa’ya uzanmaktadır(Sılan, 2002, s. 15-16; Silan, 2007, s. 372). Şen Sahir Silan kitabında, annesi Cemile Hanım hakkında bizlere şu bilgileri sunmaktadır:

‘‘Annemin büyükbabası Hamdi Paşa Resulbegovi, ailesini toparlayıp Saraybosna’dan İstanbul’a göç etmiş. O sıralarda Miralay Mazhar Tankovi ile evli olan kızı Hasniye Hanım ve damadı, aile ile birlikte İstanbul’a gelmişler. Mazhar Bey, Sultan’ın Süvari Birliği’ne atandığında Abdülhamid kendisine Ortaköy’de bir ev ‘‘ihsan’’ etmiş. Miralay Mazhar Bey ile eşi bu eve yerleşmişler. Bahriye Nazırı Paşa da, çok sevdiği Mazhar Bey’e asıl bahçeye ek olarak arazi hediye etmiş. Ailenin ilk erkek evladı iki yaşında menenjitten ölmüş. Sonra Ortaköy’deki evde annem dünyaya gelmiş. Adını ‘‘Cemile’’ koydukları kızını Mazhar Bey kaybettiği oğlu yerine koymak istediğinden hep ‘‘Cem Sultan’’ diye çağırmış. (...) Annem, dokuz yaşındayken maalesef babası Mazhar Bey, şirpene (zona) denen hastalık nedeni ile vefat ediyor. Küçük kız on iki yaşına vardığında ise verem yüzünden annesini de kaybediyor. Hem annesi hem de babası hem de babası tarafından oldukça varlıklı olan ksz Cemile’ye dedesi Hamdi Paşa sahip çıkıyor’’(Sılan, 2002, s. 22-23).

şen Sahir annesini *‘‘Cemile Hanım Elenika dâhil, yedi dil bilen, beş müzik aleti alan, entelektüel, gerçek bir hanımefendi’’*(Sılan, 2002, s. 41) olarak tanımlamaktadır. Mehmet Fuat kitabında Cemile Hanım’dan kısaca şöyle bahsetmektedir: *‘‘Bu aileden hiç unutamadığım kişi Cemile Hanım’dır. Bakımlı, güzel, gösterişli bir kadındı. Sözünü hiç sakınmaz, her konuda doğru bildiğini açık açık söylerdi. Gerçekleri düpedüz söylemesi insanı şaşalattır, bazen de utandırırđı’’*(Fuat, 1998, s. 480). Cemile Hanım Atatürk tarafından da takdir edilen bir kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Atatürk, Prenses Kadriye Hüseyin’in Fransızca kaleme aldığı *Mukaddes Ankara’dan Mektuplar* adlı kıymetli eserin eviri görevini Fransızcası çok kuvvetli olan Cemile Hanımefendi’ye vermiştir. Kitap dönemin şartlarından dolayı basılamamıştır. Kitap ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 1987 yılında bastırılabilmiştir(Hüseyin, 1987, s. vı).

Necmeddin Sahir’in Cemile Hanım ile evliliğinden biri küçük yaşta vefat eden Cenana (doğ.1918 l.1986) şadan (doğ.1921 l.1923) Nura (doğ.1923 l.2008) şen (doğ.1926 l.2010) isimli dört çocuğu dünyaya gelmiştir.

İlk ocukları Cenana 1918 yılında İstanbul’da dünyaya gelmiştir. İkinci çocukları şadan işgal altındaki İstanbul’da 1921 yılında doğmuştur. şadan doğduktan kısa bir süre sonra Mustafa Kemal Paşa’dan ağrı alan Necmeddin Sahir, Cemile Hanım’ı on günlük lohusa yatağında bırakarak Ankara’ya gitmiştir. Necmeddin Sahir’den üç ay sonra Cemile Hanım, zorluklarla geçen deniz ve kara yolcuğundan sonra Ankara’ya varmıştır. şadan, 1923 yılında ‘‘Dizanteri amipyen’’den doktorsuz ve ilasızlık nedeniyle vefat etmiş ve bu durum aileyi derinden sarsmıştır. Kurtuluş Savaşı sona ermesinden sonra üçüncü çocukları Nura, İzmir’de 1923 yılında dünyaya gözlerini açmıştır. Ailenin en son çocuğu olan şen ise 1926 yılında Ankara’da dünyaya gelmiştir(Sılan, 2002, s. 25-29).

4.1.4. Memuriyet Yılları ve Siyasi Yaşamı

Necmeddin Sahir, çalışma hayatına gazetecilikle başlamıştır. Necmeddin Sahir bu yılları anılarında şöyle anlatmıştır:

‘İlk safhada, belki de başkaları tarafından geçici bir heves şeklinde karşılanan gazeteciliğin, devam etmekte olan tahsil devresinden kısa bir zaman sonra, yetiştirici, amme hizmetine hazırlayıcı bir meslek olarak benimseyişimiz üzerine, bir yandan Meclis-i Mebusan müzakerelerini takip ve tespit, diğer yandan o zamanki deyimle ‘Saray-ı Hümayun’ ve ‘Makam-ı Sadaret’, Hariciye, Maliye ve Harbiye Nezaretlerinde yine o zamanki deyişle ‘İstilaat’ ve ‘İstihbarat’ işlerini kovalamak vazifeleri uhdemize verildi. O zamanlarda bu vazifeyi görenlere bugün ‘haberci’ anlamına gelen ‘muhibir’ denilir ve ‘muhibir’ler bugün ‘yazar’ diye adlandırılan ‘muharrir’lerin yardımcısı olarak sayılırdı’ (Sılan, 1966a, s. 2178-2179).

Yazı hayatını çeşitli gazete ve mecmualarda sürdüren Necmeddin Sahir’in kayıtlardaki ilk resmi görevi 15 Eylül 1331 (1915) tarihinde (Günay, 2007, s. 108) Meclis-i Mebusan-ı Osmanî Reisi Halil (Menteşe) ile İttihat ve Terakki Cemiyeti Kâtip Umumisî ve *Tanin* gazetesi sahibi Mithat Şükrü (Bleda) ile yaptığı görüşme üzerine göreve başladığı Meclis-i Mebusan Zabıt Kâtipliği’dir. Necmeddin Sahir, bu vazifeye imtihanla kabul ve altı yüz kuruş maaşla tayin edilmiştir (Sılan, 1966a, s. 2180). Askerlik hizmeti için 6 Mart 1332 (1916) yılında Erenköy Talimgâhı’na giren (Günay, 2007, s. 108) Necmeddin Sahir, 4. Ordu Kumandanı Cemal Paşa’nın İstanbul’dan altı gazeteciyi isim vererek kendine istemesiyle Suriye vilayetinin merkezi Şam’a gitmiştir. Burada çiçek hastalığına yakalanan Necmeddin Sahir, tedavi için İstanbul’a gönderilmiştir. Meclis-i Mebusan-ı Osmanî Kâtibi ve *Tanin* yazarı Necmeddin Sahir, 4. Ordu Karargâhı’na dönmek üzereyken Bandırma’daki 5. Ordu Karargâhı’na tayin edilmiştir. 5. Ordu Karargâhı’nda Vedit Uzgören ile Limon fon Sanders’in yanında tercümanlık yapan Necmeddin Sahir 5. Ordu Karargâhı’nın kaldırılmasıyla (Kocatürk, 2005, s. 89) 26 Şubat 1335 (1919) tarihinde ihtiyat zabıt vekili (yedek asteğmen) rütbesiyle mezun olmuş ve terhis edilmiştir (Günay, 2007, s. 108).

Necmeddin Sahir, Meclis-i Mebusan Başkâtibi olan Mustafa Asım Çalikoğlu tarafından 6 Kasım 1334 tarihinde Tahkikat Heyeti Kâtipliği’ne getirilmiştir. Necmeddin Sahir Bey, bu görevi üstlenişini ve Mustafa Asım Çalikoğlu ile arasında geçen konuşmaları anılarında şöyle kaleme almaktadır:

‘Necmeddin Sahir Bey, Meclis-i Mebusan’ın güzide memurlarla dolu kadrosu içinde yıllardan beri birlikte çalışmaktayız. Diğer arkadaşlarla olduğu kadar size de geniş itimadım var. Bu itimad ile ve diğer arkadaşlar arasında bir tercihte bulunmak suretiyle size çok mühim ve çok mahrem bir vazifeyi vermek kararındayım. Tek başınıza göreceğiniz bu vazife sırasında göreceğinizi ve öğreneceğinizi,

zamanı gelinceye kadar, hiç kimseye ifşa etmeyeceğinize dair okuyacağım yemini tekrar eder misiniz ve böylece Allah'ınız, namusunuz ve vicdanınız üzerine doğruluktan ayrılmayacağınıza söz verir misiniz?''(Sılan, 1966g, s. 2751-2752).

Necmeddin Sahir, 26 Şubat 1335 (1919) yılında Meclis-i Ayân Zabıt Kâtipliğine atanmıştır(Günay, 2007, s. 108). Necmeddin Sahir'in Meclis-i Âyan'da geçen çalışmaları sırasında vatanı ihata eden çeşitli felaketselere karşı gerekli tedbirleri istişârî mahiyette mütalââ için kurulan Şuray-ı Saltanat vazifesini ve İstanbul'da Meclis-i Âyan Reisi Ahmet Rıza Bey ile diğer arkadaşları tarafından kurulan Vahdet-i Milliye Heyeti'nin Kâtipliğini üstlenmiştir(Sılan, 1966a, s. 2182).

Milli Mücadele'nin başlaması ve İstanbul'un düşman kuvvetler tarafından işgal edilmesiyle millî davaya ve milli kurtuluşa katılmanın önemini dile getiren Necmeddin Sahir, Anadolu'ya kaçmanın yollarına aramıştır. Necmeddin Sahir Bey, Anadolu'daki millî kuvvetlerle işbirliği eden ve İstanbul'da sayıları çok azalan şahsiyetlerle gerekli temaslarda bulunmuştur(Sılan, 1966b, s. 2236). Silan, İstanbul'un işgali üzerine 16 Mart 1921 yılında yazdığı *İstanbul'a* adlı şiirinde İstanbul'un işgalden kuratılmasının önemini dile getirmiştir: *'Kurtulacak esaretten İstanbul / Al bayrağa hasret çeken İstanbul'*(Anadolu'da Yenigün Nu. 557-178, s. 1). Mustafa Kemal'den çağrı almasıyla Necmeddin Sahir, Cemile Hanım'ı ve Şadan'ın doğumundan on gün sonra lohusa yatağında bırakarak 1921 yılının ilk haftası İnebolu'ya doğru yola çıkmıştır. Oradan arabayla Ankara'ya giderek Milli Mücadele'ye katılmıştır. Milli mücadele katılan Necmeddin Sahir, *Hakimiyet-i Milliye* gazetesinde baskı ve yazı işlerinde Hüseyin Ragıp (Baydur) Bey ile birlikte kısa bir süre çalışmıştır. Bu sıralarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa'nın tensibi ve Meclis divan-ı riyasetinin kararıyla Necmeddin Sahir, 1 Şubat 1337 yılında(Günay, 2007, s. 108) Türkiye Büyük Millet Meclisi Evrak ve Tahrirat Müdürü(Ek 2.5.; Ek 2.6.) olarak tayin edilmiştir. Necmeddin Sahir, bu görevi dolayısıyla Atatürk ile çalışmaya başlamıştır. Milli Mücadele döneminde Mustafa Kemal'in emriyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Matbaa Müdür Vekilliğinde ve İstiklâl Mahkemeleri evrakının tasnifinde Memur Heyet Azası olarak görev yapmıştır(Sılan, 1966b, s. 2238). Ayrıca Necmeddin Sahir, Lozan görüşmeleri sırasında Musul Heyet-i Murahhasa Kâtipliği olarak görev almıştır.

Milli Mücadele'nin kazanılmasıyla 1923-1927 yılları arasında Necmeddin Sahir, önce Fethi Okyar'a daha sonra İsmet İnönü'ye Başvekâlet Kalem-i Mahsus Müdürü olarak görev yapmıştır. Bu yıllarından kısaca Necmeddin Sahir, şöyle bahsetmektedir:

“1924, 25, 26 yılları. Ama İnönü benden çok memnun kaldı. Gazeteciliğin verdiği birtakım müktesebatla da ben iyi bir Başvekâlet Kalem-i Mahsus Müdürlüğü yaptım. Hatta Kalem-i Mahsus Müdürlüğü yaparken bir ara Mustafa Kemal beni mebus yapmak istedi. Ama İnönü, “Paşam! Müsaade edin, benim Kalem-i Mahsus Müdürüm çok faal çalışkan!” deyince Mustafa Kemal “İşte ben de onun için istiyorum!” diyor. İnönü “Müsaade edin, bir müddet daha benimle çalışsın!” cevabını veriyor. Kendinden bahsetmek istemiyorum ama, size bir hatıramı anlatayım. Kalpaklı devrimiz filân.. Sofradayız, İsmet Paşa da var ve ben Mustafa Kemal’in karşısındayım. Birden Atatürk, “İsmet Paşa Hazretleri!” dedi. “Sen bu Necmeddin Sahir’i tanıyor musun?” İsmet Paşa, “Tanıyorum Paşam!” dedi, “ Kalem-i Mahsus Müdürüm!” Atatürk, “Böyle tanıyacaksın, bu benim arkadaşım; kötü günlerin arkadaşı!” dedi ve ilâve etti: “Dahasını söyleyeyim, şimdi ölmüş olduğunu bildiğin ikinci çocuğu dünyaya gelişinden on gün sonra İstanbul’dan kaçtı, bana geldi! Böyle bir insandır!” Atatürk’ün bana karşı çok güven duygusu vardı ki, bu duruma geldim”(Kocatürk, 2005 s. 99-100).

Milli Mücadele’ye cephe gerisinden ettiği hizmetlerden dolayı Necmeddin Sahir’e Büyük Millet Meclisi’nin ve Mustafa Kemal Atatürk’ün kararıyla İstiklal Madalyası verilmiştir. Başvekâlet Kalem-i Mahsus Müdürü Necmeddin Sahir’e verilen bu madalyanın merasiminin yapılamadığı için Cumhuriyet’in kuruluşunun 10 yılına istinaden yapılan törende Necmeddin Sahir’e verilen İstiklal Madalyası’nın tarik merasimi yapılmıştır(Sılan, 1966b, s. 2238; ‘İstiklâl Madalyası tevzii’, 1933, s. 8).

Sabahlara kadar süren mesailer ardından Necmeddin Sahir, Kalem-i Mahsus Müdürlüğü vazifesinden dokuz kilo vererek ayrılmıştır. Bu yoğun çalışmalar yüzünden hastalanan Necmeddin Sahir, Viyana’da tedavi görmüştür(BCA, 1926, 18 23 5; BOA, 1926, 183 14). Ayrıca altı buçuk aylığına Evrak-ı Nakdiye Komisyonu üyesi olarak Londra’da görev yapmıştır(BCA, 1927, 22 84 3). İstanbul’da ikamet ve tedaviye lüzum görüldüğü için 1927 yılında Başvekâlet Kalem-i Mahsus Müdürlüğünden ayrılmıştır. 1 Ağustos 1927 tarihinde(Günay, 2007, s.108) merkezi İstanbul’da bulunan Ergani Bakırı T.A.Ş.’in önce hükûmet komiserliği ve ardından yönetim kurulu üyeliği vazifelerini üstlenmiştir. 10 Ocak 1930 tarihinde çıkan bir haberden edindiğimiz bilgiye göre Üsküdar – Kadıköy Halk Tramvayları T.A.Ş. Genel Müdürlüğü’ne tayin edilmiştir(“Üsküdar tramvayları müdüriyeti” 1930, s. 2). 1939 yılına kadar Necmeddin Sahir, İstanbul Vilayeti Genel Meclisi üyeliği, Başkanlık Divan Kâtipliği ve bütçe komisyonu mazbata muharriri başkanlığı ile Bakırköy Yünlü Dokuma, Yün İpliği Fabrikaları Türk A.Ş. yönetim kurulu üyeliği ve Sümerbank İdare Meclisi Azalığı gibi çeşitli üst düzey görevlerde bulunmuştur(Sılan, 2010a, s. xxv).

Sümerbank İdare Meclisi Azalığı görevinden sonra Necmeddin Sahir, TBMM’nin altıncı döneminde 28 Mart 1939 tarihli seçim mazbatasıyla 3 Nisan 1939 yılında Bingöl Milletvekili(“Meb’us namzed listesi”, 1939, s. 8) olarak meclise katılmıştır. Necmeddin

Sahir, Birinci İctimâ senesinde Dâhiliye Encümeni Azalığı(‘Meclis, hükûmete 389 reyle ve ittifakla itimadını bildirdi’), 1939, s. 9) İkinci, Üçüncü ve Dördüncü İctimâ senelerinde, Divân-ı Riyaset Kâtipliği görevlerini üstlenmiştir. Ayrıca, Ankara ve Adana Elektrik ve Havagazı şirketlerinin satın alınması ve sâire hakkında encümene aza ve kâtip, Belediyelerce Yapılacak İstimlâk Hakkındaki 2497 Sayılı Kanun’un bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyihasını müzakere etmek amacıyla teşkil edilen muvakkat encüme aza Başvekâlete bağlı Matbûât Ümûm Müdürlüğü teşkiline dâir muvakkat encüme kâtip seçilmiştir. TBMM’nin yedinci döneminde 8 Mart 1943 – 14 Haziran 1946 ve TBMM’nin sekizinci döneminde 5 Ağustos 1946 – 24 Mart 1950 Tunceli milletvekilliği yapmıştır(Günay, 2007, s.107-108). 1950 yılında meclisteki bir oturumda İsmet İnönü ile fikir ayrılığı yaşan Necmeddin Sahir, 14 Mayıs 1950’de yazdığı istifa mektubundaki gerekçelerle 22 Mayıs 1950’de milletvekilliğinden istifa etmiştir(Sılan, 2002, s. 124; Silan, 2010a, s. 385).

Necmeddin Sahir Silan, 1950-1954 yılları arasında Demokrat Parti Genel İdare Kurulu’nun kararı ile Erzincan, Tunceli ve Bingöl’deki D.P. teşkilatlarının parti müfettişi olarak görevlendirilmiştir. 1954 yılı seçimlerinde Demokrat Parti’den milletvekilliğine aday adaylığını koymuştur. 1955’te Ankara Belediye Meclisi üyesi olarak görev yapan Necmeddin Sahir Silan, bu yıllarda Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı yönetim kurulu üyeliği ve Adıyaman Pamuklu Dokuma Sanayii TAŞ yönetim kurulu üyeliğinde bulunmuştur. 1966’da Adalet Partisi’nden Cumhuriyet Senatosu’na aday olmuştur. 1968’de Adalet Partisi’nden istifa etmiştir. 1979 yılında Türk Dil Kurumu Kurultay başkanı olarak seçilmiştir. Necmeddin Sahir Silan ile Aziz Nesin arasında geçen tartışma sonucu Necmeddin Sahir, başkanlıktan çekilmiştir(Doğan vd., 1979, s. 556). 1960’lı yılların sonlarında aktif siyasi yaşamından çekilen Necmeddin Sahir Silan, 1983 genel seçimlerinde Milliyetçi Demokrasi Partisi’nden milletvekili adayı olmak istemiş; fakat aday gösterilmemiştir(Sılan, 2010a, s. xxv-xxvi).

4.1.5. İstanbul ve Ankara Arasında Geçen Yılları ve Ölümü

Zorlu şartlar altından kazanılan Milli Mücadele’nin ardından Necmeddin Sahir ve ailesi Ankara’da yaşamaya başlamıştır. Milli Mücadele’nin o zorlu yıllarını Şen Sahir Silan kitabında şöyle aktarmaktadır:

‘‘O sıralarda Ankara ‘yokların’ yaşandığı bir çöl halinde imiş. Kent içinde, yani Ulus Meydanı’nda bir ev kiralamak isteyen babamın bu teklifini geri çeviren annem, küçük çocukları olduğunu öne sürerek açıklıkta bir bağ evinde oturmayı yeğlemiştir. Babam o günler BMM’de Evrak ve Tahrirat Müdürü imiş. Annem elinde kalan mücevherleri satıp, yerleştiği bağ evini adam etmeye çalışıyor. (...) Evde hep

yinelenirdi. Bağ evine dışarıdan bir merdiven ile çıkılmış. Alt kat eskiden bir ahırmiş. Evde akar su yok. Annem, bahçedeki kuyudan tulumba ile su çekermiş. Evin içinde kullanılan su böyle sağlanmış. Çamaşırı ise, İncesu Deresi'nde köylü kadınlarla birlikte yıkarmış. (...) Çoğu zaman annem köylü kadınların yaptığı gibi, küçük ve hasta yavrusunu sırtına bağlar, misafirlerine meze hazırlar ya da buzluktan hazırladığı dondurmayı sunar. İleri yıllarda ben elektrik kesintilerinden şikayet ettiğim zaman anneciğim tatlı tatlı gülümser "bizler gaz lambası yakardık, Milli Mücadele sırasında ayrıca, Yunan askeri Ankara'ya yaklaşırken gönderildiğimiz Nallıhan'da lambalar için gaz da bulamaz olmuştuk" derdi"(Sılan, 2002, s. 26-27).

Necmeddin Sahir, Cumhuriyet'in ilanı sonrası yavaş yavaş başkent halini alan Ankara İsmet Paşa Caddesi'nde bir arsa almış ve üstüne ev inşa etmeye başlamıştır. Atatürk ve Necmeddin Sahir'in bu ev inşaatı hakkında bir anısı mevcuttur. Şen Sahir Silan kitabında olayları şöyle nakletmiştir: "Bir gün inşaata nezaret ederken, oradan geçen Mustafa Kemal Paşa babamı tanıyınca sormuş "Çocuk, kimin bu ev?" babam "Kismetse bendenizin olacak, paşam" diye yanıt veriyor. Paşa "Sen çok akıllı bir çocukmuşsun burası ileride cadde olacak ve Yenişehir burada kurulacak. Güle güle oturun" diyor"(Sılan, 2002, s. 28). Evrak ve Tahrirat Kalemi'nde çalışan H. V. Velidedeoğlu müdürü Necmeddin Sahir hakkında şunları dile getirmiştir: "Müdürümüz Necmettin Sahir Bey, zaman ilerledikçe gördüm ki halkın "ateş gibi zeki" dediği türden bir insandı. Olayları çabuk kavrama gücü bakımından olağanüstü bir yeteneği vardı. Aynı zamanda uzak görüşlüydü. Bugünkü Yenişehir'in bulunduğu yerin, yani o zamanki yolsuz ve bomboş tarlaların ortasına ilk evi o yaptırmıştı"(Velidedeoğlu, 1990, s. 219). Böylelikle aile Şen Sahir'in doğduğu, İsmet Paşa Caddesi no: 27 adresli evde yaşamaya başlamıştır.

Necmeddin Sahir'in rahatsızlanması ve yurtdışında gördüğü tedavi sonrası Ankara'nın ikliminde tedavi göremeyeceği sebebiyle aile İstanbul Kadıköy'e taşınmıştır. Necmeddin Sahir ve ailesi Erenköy, Ziverbey Caddesi'ndeki Zihni Paşa Selamlığı köşkünü satın almış ve onarıma başlanmıştır. Onarım tamamlandığında Erenköy'deki köşke taşınmıştır(Sılan, 2002, s. 39-42). Necmeddin Sahir ve ailesi bu yıllarda çeşitli ziyaretlerde ve ağırlamalarda bulunmuştur. Necmeddin Sahir ve ailesi, İsmet İnönü'yü ve Latife Uşşaki'yi sık sık ziyaret etmiştir. Bürokrat ve gazeteci olan Necmeddin Sahir Silan'ın pek çok dostu bulunmaktadır. Bunlar arasında Hakkı Tarık Us, Mithat Cemal Kuntay, Süreyya İlmen, Cavit Paşa, Hacı Adil Arda, Abdülhalik Renda, Ali Fuat Cebesoy, Mehmet Ali Paşa ve eşi Prenses Ziba, Rauf Orbay ve Sedat Simavi gibi isimlerden söz edebilmek mümkündür.

1939 yıllarında aile hâlâ Erenköy'de oturmakta Necmeddin Sahir, her pazar akşamı trenle Ankara'ya gidip cuma akşamları da yine trenle Erenköy'e gelmektedir. Bu yıllar arasında Necmeddin Sahir, Ankara'da Belvü Palas Oteli'nde kalmaktadır. Daha sonra aile Ankara'ya taşınmıştır. Birkaç ay ev bulunamadığı gerekçesiyle Belvü Palas'ta kalan aile, arsa

alıp yeni bir bina yaptırtmaya başlamıştır. Bu süre zarfında geçici olarak aile, Maltepe, Akıncılar Sokak'ta Sait Barlas ailesinin apartmanın ikinci katına yerleşmiştir. Aile, evin yapımının bitişinden sonra Sümer Sokak no: 42'de yer alan 3 katlı 6 daireli evde ikamet etmiştir. II. Dünya Savaş'ının etkilerinin Türkiye'ye kadar uzanması sonucu karartma geceleri ve gıda sorunları başlamıştır. Ülseri olan Necmeddin Sahir, beyaz ekmeğin bulunmadığı bu yıllarda siyah unlu ekmeklerden rahatsızlanmıştır(Sılan, 2002, 51-58).

21 Haziran 1934'te Soyadı Kanunu çıktığında Necmeddin Sahir Bey, "Hacı Ali Molla Zade" soyadını almak istemiştir. Fakat soyadını kanuna göre Hacı, Molla, Zade gibi soyadların kabul görmemesi nedeniyle bu soyadını alamamıştır. Necmeddin Sahir Bey, Cemile Hanım'a danışarak "Sahir"i soyadı olarak almıştır. Daha sonra İsmet İnönü "Sen ne soyadı almıştın?"(Sılan, 2002, s. 109) diye sorması üzerine Necmeddin Sahir Bey, İsmet İnönü'ye durumu aktarmış(Sılan, 2002, s. 109-110) ve İsmet İnönü şu cevabı vermiştir: "Olmaz öyle şey, sana soyadını ben vereceğim, adın Silan olacak' demiş Silan'ın anlamını soran babama, "Doğru ve levent insan" olarak yanıtlamış. Babam "Ama paşam ben levent boylu değilim," sözlerine karşı gelince "Oğulların levent boylu ama sen doğru adamsın," demiş ve bu soyadını bir yazı ile belgelemiştir"(Sılan, 2002, s. 109-110). Böylelikle aile ve Necmeddin Sahir, 27.12.1942 yılında "Sılan" soyadını almıştır.

Daha önceden Amerika'ya eğitim için giden Cenana ve Nur Sahir'in yanına 1945 yılında Cemile Hanım'ın ve Şen Sahir'in gidişiyle(Sılan, 2002, s. 72; Ek 2.7.) Necmeddin Sahir, ailenin 13 Eylül 1946 yılında dönüşüne kadar yaklaşık bir sene kadar Türkiye'de tek başına yaşamıştır(Sılan, 2002, s. 105). Bu yıllar arasında Necmeddin Sahir Bey'in babası Salih Necati Bey vefat etmiş ve İstanbul'daki Sahrayı Cedit mezarlığındaki aile kabristanına defnedilmiştir.

Erenköy'deki köşkün satılmasıyla(Sılan, 2002, s. 169) Necmeddin Sahir ve Cemile Hanım bütünüyle Ankara'ya yerleşmiştir. Şen ve Cenana Sahir Silan'ın Ankara'da Nur Sahir Silan'ın Amerika'da olması bu konuda büyük etken teşkil etmiştir. 11 Temmuz 1963 yılında Cemile Sahir Silan vefat etmiştir. Cemile Hanımefendi, İstanbul'daki Sahrayı Cedit mezarlığındaki aile kabristanında toprağa verilmiştir("Çok acı bir kayıp", 1963, s. 7). Bu büyük acı kaybın ardından Necmeddin Sahir, Çankaya'daki evi ve araziye İngiltere Sefareti'ne satarak İstanbul Maçka'da inzivaya çekilmiştir. Kasım 1986 tarihinde ilk oğlu Cenana'ı sonsuzluğa uğurlayan Necmeddin Sahir Silan, hayatının son demlerine kadar İstanbul Maçka Acısu Sokak 12 numaralı(Sılan, 2002, s. 269) evinde yaşamıştır. Tedavi için belirli aralıklarda Amerika'ya kızı Şen Sahir Silan'ın yanına giden Necmeddin Sahir Bey, 21

Ağustos 1992’de 96 yaşında vefat etmiştir(“Sılan toprağa verildi” 1992, s. 16). Necmeddin Sahir Silan, İstanbul’daki Sahrayı Cedit mezarlığındaki aile kabristanına defnedilmiştir.

4.2. Necmeddin Sahir Silan’ın Yazı Hayatı

4.2.1. İkinci Meşrutiyet İstanbul’unda Genç Bir Gazeteci

Necmeddin Sahir, yazı hayatına II. Meşrutiyet yıllarında başlamıştır. Bu dönemlerde İstanbul’da yaşayan Necmeddin Sahir Bey, ilk başlarda başkaları tarafından geçici bir heves olarak karşılanan gazeteciliği, yetiştirici ve amme hizmetine hazırlayıcı esaslı bir meslek olarak benimsemiştir(Sılan, 1966a, s. 2178). Necmeddin Sahir Bey, kendisinin neden gazeteciliğe başladığını bir röportajında şöyle dile getirmektedir:

“Bir gün Dolmabahçe Sarayı’nın yaldızlı büyük kapısının önünden karşı tarafa geçiyordum. Karşı tarafa geçtim, yolda “İkdam! Sabah!” diye bağırarak bir gazeteciden bir gazete alıyorum. Tam parasını verirken, arkamdan enseme bir tokat! (...) Bir hafiyeye! Yani genç yaşta bir kişinin gazete almasını kabullenemiyor! O günkü zihniyeti takdirinize sunarım. İşte o hareket bir anlamda beni gazeteciliğe yöneltti; mutluyum”(Kocatürk, 2005, s. 90).

Necmeddin Sahir’in *Tercüman-ı Hakikat*’te başlayan yazı hayatı için çeşitli tarihler mevcuttur. “*Doğu Sorunu*” *Necmeddin Sahir Silan Raporları (1939-1953)* adlı eserde yer alan kısa biyografide 1910 tarihi öne çıkmaktadır. Halil İbrahim Göktürk’ün kaleme aldığı *Mithat Cemal Kuntay* adlı eserin “Mithat Cemâl Kuntay’ı Tanıyanların Dilinden ve Görüşünden” adlı bölümde yer alan “Bir Parlamenter Tanık” adlı kısmında Necmeddin Sahir’in bir röportajı yer almaktadır. Silan verdiği bu röportajında *Tercüman-ı Hakikat*’te başlayan yazı hayatı için tam tarih belirtmemiş olsa da 1909-1910 yıllarından söz etmektedir. *Tramvay İstanbul’da* adlı eserde yer alan 1934 tarihinde gerçekleştirilmiş olan röportajında Necmeddin Sahir, yirmi iki sene önce hayata gazeteci olarak atıldığını dile getirmektedir. *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde çalışmaya başladıktan bir süre sonra Necmeddin Sahir’in yayımlanmış bir şiirini Mithat Cemal takdir etmiştir(Göktürk, 1987, s. 84). Bu durum göz önüne alındığında ve Necmeddin Sahir’in ilk yazısının *Rübâb* mecmuasının 2. Sayısında 2 Şubat 1327 (15 Şubat 1912) tarihinde *Kotram* adlı şiiri olması nedeniyle doğru tarihin 1910-1912 yılları arasında olduğu kanıtlanmaktadır. Bu yıllarda gazetecilik faaliyetleri yaptığını bildiğimiz Necmeddin Sahir Bey’in 1912 yılında yayımlanan ilk şiirine kadar taranan gazete ve mecmularda imzalı bir yazısına rastlanmamıştır. Necmeddin Sahir, kendisiyle yapılan bir röportajda *Tercüman-ı Hakikat* gazetesindeki anılarını şöyle anlatmaktadır:

‘‘Meşrutiyet daha zamanın diliyle söylersek Hürriyet ortalıkta basın curcunası doğurmuştu. Türlü gazete ve dergiler de tam bir hürriyet içinde meydanlarda boy gösterdiler. Bunlardan biri de Tercüman-ı Hakikat idi. Bu gazete eski Meseret Otelı ve kahvesinin köşesinden sapan Ebussuad Caddesi üzerindeydi. Orda yayımlanıyordu. Bir gün coşku ve heyecanla bu gazeteye gittim. Yıl:1909-1910. Kapıda bekleyen iri yarı bir adamın beni engellemesine rağmen idarecilerin odasına çıkmayı başardım. İçerisine girdiğim odada, bir kuru masa ile 3-4 sandalye var. Bu kuru masanın çevresinde üç düzgün kılıklı, efendiden insanlar oturmaktadır. Üçü birden isteğimi sordular; meraklı gözlerle beni süzdüler. (...) Gazeteci ve yazar olmak istediğimi bildirdim. (...) Hem başyazar hem de Şehrenneti üyesi olduğumu öğrendiğim Nüzhet Bey: - Paramız yok, ücret veremeyiz dedi. Masadaki ikinci kişi Altunizadelerin damadı Muhtar Bey'di. (...) – Seni içeride birkaç hafta deneyelim. Bakalım yararlı olursan belki biraz cep harçlığı veririz diye yumuşattı. Öyle ki bu aralıklanan kapı sayesinde içime sus serpildi. Kapı dışarı edilmekten kurtuldum. Hemen işe başladım. Artık beni kendilerinden sayıp tanıttıkları üçüncü kimse, idareci ve yazar, şık giyimli, yakışıklı güzel bir insandı, adı: Mithat Cemal. Bu zat yerinden kalkarak yumuşak bir tavırla yanıma yaklaştı. Adımı sordu. O sıralarda bir dergide yayımlanan bir manzumemi okumuş..ve onu beğendiğini söylemekle beni sevindirdi’’(Göktürk, 1987, s. 82-83).

Necmeddin Sahir Bey, *Tercüman-ı Hakikat* ile başlayan gazetecilik ve yazarlık faaliyetlerini çeşitli gazete ve mecmualarda sürdürmüştür. ‘‘Düşünüş ve görüşlerimin ilk açılış izlerini matbaa masaları üzerinde buldum’’(Gülersoy, 1989, s. 94). Cümlesiyle Necmeddin Sahir Bey, gazeteciliğin ve yazarlığın kendisi için ne kadar önemli olduğunu dile getirmiştir.

4.2.2. İlk Şiirleri ve Yazıları

Necmeddin Sahir Bey’in ilk şiirlerinin çoğu *Rübâb* ve *Donanma* mecmualarında yayımlanmıştır. Necmeddin Sahir’in tespit ettiğimiz yayımlanmış ilk yazısı, dönemin önemli mecmualarından biri olan 15 Şubat 1912 tarihinde *Rübâb* mecmuasının 2. sayısında yayımlanan *Kotram* başlıklı bir şiiridir. Bu şiiri yayımlattığında Necmeddin Sahir Bey, 16 yaşındadır. Silan, *Kotram* başlıklı bu şiiri üzerinde değişiklikler yaparak daha sonra *Mehtâb* mecmuasının 15. sayısında ve *Donanma* mecmuasının 165. sayısında yeniden yayımlanmıştır. Bu durum Necmeddin Sahir’in şiirlerinin titizlikle işlediğinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Necmeddin Sahir’in bu yıllarda *Gözler*, *Aşkımın Defteri* başlıklı mensur şiirleri *Rübâb* mecmuasında, *Trablusgarp*, *Hilal-i Ahmer*, *Cengi*, *Son Dua*, *Hamidiye'nin Zaferi* başlıklı şiirleri ise *Donanma* mecmuasında yayımlanmıştır.

Necmeddin Sahir’in bireysel temalı yazdığı şiirlerle başlayan yazı hayatı kısa bir zamanda değişime uğramıştır. Silan, çoğunluğunu toplumsal temalı şiirlerin oluşturduğu bir edebi anlayışı bensemiştir. Necmeddin Sahir’in toplumsal temalı şiirleri ve yazıları, dönemin

tarhini aydınlatması bakımından büyük önem arz etmektedir. 1911 yılında Trablusgarp Savaşı ile başlayan zorlu ve acılı dönemin şartlarından dolayı bu dönemlerde Necmeddin Sahir, kendini buhran günlerinde imanlı bir genç(Sılan, 1966a, s. 2176) olarak tanımlamaktadır.

Nifak adlı şiirinin 10 Şubat 1913 tarihinde *Tasvir-i Efkâr* gazetesinin 663. sayısında yayımlanmasıyla ün kazanan Necmeddin Sahir bu yıllarda, *Donanma*, *Türk Duygusu*, *Büyük Duygu*, *Tan*, *Tercüman-ı Hakikat* gibi büyük mecmua ve gazetelerde şiirleriyle yer almaya devam etmiştir. Bu yıllarda toplumsal temalı şiirler kaleme almaya devam eden Necmeddin Sahir, Balkan Savaşları'nın acıklı sonuçları ile ilgili olarak Garbî Trakya'ya giderek burada Bulgaristan'a esir düşmüş olan bir zâbit ile mülakat gerçekleştirmiştir(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11689, 1913, s. 3). Bu yazı *Bir Esirimizin Defter-i Hatıratı* adıyla 24 Ekim 1913 - 4 Kasım 1913 yılları arasında *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde imzasız olarak tefrika edilmiştir. *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde tefrika edilen bu hatırat göze çarpan birkaç değişiklikle, *İslam Düşmanları* adıyla 1916 yılında Cem'iyet Kütüphanesi tarafından Yeni Turan matbaasında basılmıştır(Ek 2.8.). Necmeddin Sahir'e ait olan *İslam Düşmanları* adlı eser ile *Tercüman-ı Hakikat*'te yer alan yazının karşılaştırılmasıyla bu sonuca varılmıştır. *İslam Düşmanları* adlı eserin mukaddime kısmında şu cümleler yer almaktadır: "Şimdi mütâla'sına başladığımız şu kitâp. İlcâât kaderle esir olan birçok evlat vatanın defteri hatıratıdır. Fakat bakınız mu'azzez vatanımızı en müthiş bir girdap felakete sürüklemek için düşman tarafından irtikâb eyleyen cinâyât vahşi-âne hûn-rîzâne ile mâl-â-mâl olan bu hatırat o kadar müellimdir ki..."(1916, s. 2). Necmeddin Sahir'in bu cümleleri, esir düşen, göç etmeye zorlanan ve zulme uğrayan binlerce vatan evladının sesi olmuştur.

Balkan Savaşları, aynı zamanda Necmeddin Sahir'in şiirlerinde de büyük tesirler uyandırmıştır. Necmeddin Sahir, "Hep gitti bugün Balkan'a elvad-ı gazafer / Yalçın kayalar dinlemiyor şanlı yiğitler"(Donanma, Nu. 31, 1912 s. 317) mısralarının yer aldığı *Hilâl-i Ahmer* adlı şiirinde, "kahr eylesün alçakları Balkan'da müebbed..."(Donanma, Nu. 32, 1912, s. 354) mısrasının yer aldığı *Son Dua* adlı şiirinde, Balkan Savaşları'nda önemli rol oynayan kahraman Rauf Bey'e yazılmış *Hamidiye'nin Zaferine* adlı şiirinde(Donanma, Nu. 34-35, 1913, s. 478), "Gezerdi şehir hûn ile bir sehâb-ı ecel / O şanlı beldenin üstünde bir hilâle bedel"(Donanma, Nu. 38, 1913, s. 652), "Bugün muzaffer ve fâ'ik Edirne kal'asına / Şerefli sancağı Türk'ün dikildi işte yine"(Büyük Duygu, Nu. 16, 1913, s. 270; Tan, Nu. 1, 1913, s. 2) mısralarının yer aldığı *Edirne* başlığıyla kaleme aldığı iki şiirinde ve "Koç oğullar hepsi yurdum için Balkan'a"(Türk Duygusu, Nu. 1, s. 14) mısrasının yer aldığı *Yakarış* adlı şiirinde Balkan Savaşları ve Balkan topraklarında yaşanan zulmü yansıtmıştır.

1912-1913 yıllarında Necmeddin Sahir Bey, II. Meşrutiyetin getirdiği basın hürriyeti sayesinde çeşitli gazete ve mecmualarda yazma olanağı bulmuştur. Necmeddin Sahir, dönemin tarihini edebiyatla buluşturmuş nadide yazarlardandır. Bu yıllar arasında kaleme aldığı şiirler/yazılar sayesinde, dönemin tarihini okumak mümkün olmuştur.

4.2.3. I. Dünya Savaşı ve Mütareke Yılları

Necmeddin Sahir Bey, I. Dünya Savaşı'nın çıkması, 1914 yılında *Tanin* gazetesinde göreve başlaması(T Z, 1914, s. 546), önce Meclis-i Mebusan Zabıt Kâtipliği daha sonra Meclis-i Âyan Zabıt Kâtipliği ve askerlik yapması sebepleriyle verimli bir yazı dönemi geçirmemiştir.

I. Dünya Savaşı'nın başından sonunu kadar Necmeddin Sahir'in *Tanin* gazetesinde *Hayat-ı Teşri'ye* başlığıyla imzasız olarak yazıları yayımlanmıştır(Sılan, 2010a, s. xxiv). Necmeddin Sahir'in 17 Mayıs 1914 tarihinde kaleme almaya başladığı *Hayat-ı Teşri'ye* başlıklı bu yazılar, 27 Kasım 1918 yılına kadar *Tanin* gazetesi yayımlanmaya devam etmiştir. Bu yazılar, Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan'daki parlamento çalışmalarını, dönemin devlet adamlarının beyanatlarını ve alınan kararları içermektedir.

Necmeddin Sahir, 1914-1918 yılları arasında şiirlerinin büyük çoğunu *Servet-i Fünûn*, *Donanma* mecmualarında yayımlatmıştır. Necmeddin Sahir, tabiat ve aşk temalı şiirlerinin yanı sıra şiirlerinde çoğunlukla I. Dünya Savaşı'nda gerçekleşen olaylar üzerine yoğunlaşmıştır: '*Turma karşında öyle sen baki / Çünkü artık bugün emin ol ki: / Türki kahretmek isteyen menhus / İngilizlerde kalmamış namus*'(Donanma, Nu. 56, 1914, s. 126). Silan'ın *Donanma* mecmuasında, 17 Ağustos 1914 tarihinde dizelerini kaleme aldığı *Tel'in* başlıklı şiirinden sonra aynı mecmuada 7 Eylül 1914 tarihinde *Yavuz ve Midilli* başlıklı bir şiiri daha yayımlanmıştır:

'Bugünkü ye's ve 'azâbın nedir güzel millet?

Evet, niçin, bugün âfâk hande-zâr-kede

Tavafa başladı bak bir sahâbe-i zulmet,

Ki ye's ve mâtemi hep kalb nâle-gâr-kede...

Fakat bu ye'sini Türk ile.. Bak 'Reşâdiye'yi

Ve 'Sultan 'Osman'ı gasb eyleyen denî millet;

Düşün ki işte bugün ah o, İngiliz kavmi

O koca millete artık mü'ebbed la'net

Evet 'azâbını ben şimdi anladım lakin

Mükedder olma, ey 'Osmanlı sen bu hud'a için;

Evet o millete artık sezâ bugün tel'in.

Fakat 'azâbını Türk eyle.. Çünkü, işte bugün

Büyük ve, muhterem, 'âlî-cenâb olan "Alman"

Kılıp millet-i İslâm'a, hiç unutmayacak

Güzide hatıra nakış itti: pür-şeref, pür-şân

'Goben', 'Breslau'a artık çıkıldı al sancak'(Donanma, Nu. 58, 1914, s. 150).

Necmeddin Sahir'in yukarıda verilen şiiri I. Dünya Savaşı'nı konu edinen ilk şiiri olarak karşımıza çıkmaktadır. Necmeddin Sahir, I. Dünya Savaşı'nın başladığı tarihten itibaren savaşları ve kahramanlıkları konu edinen birçok şiir kaleme almıştır. 1914 yılında *Servet-i Fünûn* mecmuasında yayımlanan *Sivastapol*, aynı mecmuada 1915 tarihinde yer alan *Koş, Vur!*, 1918 tarihinde *Donanma* mecmuasında yayımlanan *Piyale Paşa*, 18 Mart 1918 tarihinde *Donanma* mecmuasının 158-159. sayısının kapağında yer alan *Geçilmez* şiiri ve aynı sayıda yer alan *Hâtıra-ı Zafer* şiirleri savaşları ve kahramanlıkları konu edinen şiirlere örnek gösterilebilmektedir.

Necmeddin Sahir, bu dönem içinde *Sultan Mehmedler* adlı bir makale yayınlamıştır. *Donanma* mecmuasının 177. sayısından 186. sayısına kadar yayımlanan bu makalede, Osmanlı tarihindeki Mehmed isimli padişahların tarihteki yeri ele alınmıştır.

Necmeddin Sahir, 1914-1918 yılları arasında Mustafa Kemal Atatürk ile iki kez görüşme imkânı bulmuştur. Mithat Şükrü Bey, *Tanin* gazetesinde çalışan Necmeddin Sahir'i Mustafa Kemal Paşa ile mülakat yapmak için görevlendirmiştir. Necmeddin Sahir, Anafartalar Muharebesi'nde sağladığı büyük zafer sonrası hastalanıp İstanbul'a gelmiş olan Anafartalar Kahramanı Miralay Mustafa Kemal'le bir mülakat gerçekleştirmiştir. O zaman uygulanan sansür nedeniyle *Tanin* gazetesinde bu mülakat yayımlanamamıştır. Bu yayımlanamayan mülakattan sonra Necmeddin Sahir, Atatürk ile bir kez daha görüşme imkânı bulmuştur. Mütakere yıllarında İstanbul'da gazetecilik yapmaya devam eden Necmeddin Sahir'in Pera Palas'ta Atatürk ile gerçekleştirdiği(Sılan, 1966a, s. 2180; Kocatürk,

2005, s. 90-93) bu görüşme 17 Kasım 1918 tarihinde *Zaman* gazetesinde *Mustafa Kemal Paşa'nın Beyanâtı* başlığıyla imzasız olarak yayımlanmıştır. Bu beyanatta Atatürk, Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durum hakkında görüşlerini belirtmiştir. Mütareke yıllarında *Zaman* gazetesinde çalışan Necmeddin Sahir(Atalay, 1932, s. 4), bu gazetede yer alan yazılarını imzasız olarak neşretmiştir. Bundan dolayı *Zaman* gazetesinde başka yazısı tespit edilememiştir.

30 Ekim 1918 yılında mütarekenin ilan edilmesiyle ve 13 Kasım 1918 yılında İstanbul'un işgal edilmesiyle Necmeddin Sahir, mecmualarda yer alamamaya başlamıştır. 1919 yılında Necmeddin Sahir'in imzalı sadece iki adet şiiri(*Bayram Gecesi*, *Çarşaf*) *İnci* mecmuasında yayımlanmıştır. Necmeddin Sahir'in düzenli olarak yer aldığı *Donanma* mecmuası 1 Mart 1919 yılında kapatılması(Çakmaktepe, 2002, s. 6) bu dönem içinde yazı kaleme almamasının bir diğer sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yıllar arasında Necmeddin Sahir Bey, 29 Mayıs 1919 tarihinde düzenlenen Matbuat konferansına katılmıştır:

“*Selim Sırrı Bey, kongre riyasetine Ziya Gevher ve Necmeddin Sahir beyler de kitabete ekseriyete intihâb olundular. Selim Sırrı Bey, sansür, matbû'ât arasında tesanüd ve heyet-i merkeziye intihabı gibi üç meselenin mevzû' münakaşa olacağını söyleyerek evvela sansür meselesi münakaşa edilmek istenilmiş ise de bi'l-ahire yeni heyet-i merkeziyenin intihabâtına başlanılması ekseriyetle karar-gir oldu. İcra edilen intihabât neticesinde heyet-i merkeziye azâlıklarına Velid, Sakî, Âsım, Ziya Gevher, Hakkı Tarık, Raûf Ahmet, Hüseyin Ragıb, Nüzhet Sabit, Necmeddin Sadık, Nâzım, Ruşen Eşref, Kâzım Şinasi, İbrahim Hilmi, Mahmut Sadık, İsmail Subhî beyler intihab edilmiş ve bunlardan Tasvir-i Efkâr refikimiz başmuharririr Velid Bey riyasete, Nüzhet Sabit Bey'de kâtib-i umumiliğe intihab edilmişlerdir*”(İstiklâl, Nu. 157, 1919, s. 1).

Bu kongrede gazete ve mecmualara uygulanan sansür meselesi konuşulmak istenmiş de başarıya ulaşılamamıştır. Aynı zamanda Necmeddin Sahir anılarında, yazarlık/gazetecilik yaptığını belirttiği Mütareke döneminde yayımlanmaya başlayan *Diken* ve 1917 tarihinde yayın hayatına başlayan *Vakit* gazetelerinin taranması sonucu imzalı bir yazıya rastlanmamıştır.

Necmeddin Sahir'in 1920 tarihinde yayınlanmaya başlayan *Dersaadet* gazetesinde yazarlık yaptığı tespit edilmiş(Dersaadet, Nu. 1, 1920, s. 1), fakat bu gazetede de Necmeddin Sahir'e ait bir imzalı yazıya rastlanmamıştır.

Kısaca Necmeddin Sahir, 1914-1920 tarihleri arası verimli bir yazı hayatı geçirmemiştir. Savaşlar ve işgaller Necmeddin Sahir'i yazı kaleme almaktan alıkoymuştur. İşgal altındaki İstanbul'da yaşayan Necmeddin Sahir, 1919-1920 arasında geçen yıllarını

Anadolu'ya/Milli Mücadele'ye destek veren şahsiyelerle temaslarda bulunarak Ankara'ya ulaşmanın bir yolunu arayarak geçirmiştir.

4.2.4. Milli Mücadele Ankara'sında Gazetecilik ve Yazarlık Faaliyetleri

1921 yılının ilk haftaları Mustafa Kemal Paşa'dan çağrı alan Necmeddin Sahir, İstanbul'dan yola çıkmıştır. Önce İnebolu'ya daha sonra Ankara'ya giderek Mili Mücadele'ye katılmış olan Necmeddin Sahir, Ankara'da gazetecilik ve yazarlık faaliyetleri yürütmüştür. *''Birinci İnönü Harbinden sonra İstanbul'dan bir muharrir kafilesi daha geldi. Bunlar da Necmettin Sahir, Ziya Gevher, Kemal Salih, Ahmet Hidayet beylerdi''*(Şapolyo, 1967, s. 136). Necmeddin Sahir, 1921 yılında *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesinin başmuharriri Hüseyin Ragıp (Baydur) Bey ile kısa bir müddet baskı ve yazı işlerinde çalışmıştır(Sılan, 1966b, s. 2237).

1920'de herhangi bir mecmua ve gazetede imzalı bir yazısı bulunmayan Necmeddin Sahir, 7 Şubat 1921 - 22 Şubat 1923 tarihleri arasında aktif bir yazı hayatı yaşamıştır. Necmeddin Sahir, 1921-1922 tarihleri arasında *İleri* gazetesinde *''Yıldız''* müstear ismini ve 1923 tarihinde *Tanin* gazetesinde *''Mehmed''* müstear ismini kullanmıştır. Bu müstear isimlerle *İleri* ve *Tanin* gazetelerinde mektup, beyanat, mülakat, haber ve anı gibi çeşitli türlerde yazılar kaleme almıştır. Necmeddin Sahir, *İleri* gazetesinde İktisâd Vekili Celal Bey, Adliye Vekili Refik Şevket Bey, Edirne Mebusu Şerif Bey, Celaleddin Arif Bey, Kars Mebusu Erkân-ı Harb Miralayı Cavid Bey ve Erzurum Mebusu Asım Bey gibi şahsiyetlerle mülakatlar gerçekleştirmiştir. Necmeddin Sahir'in yaptığı bu mülakatlar dönemin şahsiyetleri hakkında yapılacak araştırmalar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Ankara'da geçen yıllarında bu yoğun gazetecilik faaliyetlerinin yanı sıra Necmeddin Sahir, kahramanlık ve vatan sevgisi temalı şiirler kaleme almayı sürdürmüştür. *Anadolu'da Yenigün*, *İleri* gazeteleri ve *Yeni İnci* mecmuasında kaleme aldığı bu şiirlerde Necmeddin Sahir, Milli Mücadele'de yapılan savaşları ve kahramanlıkları konu edinmiştir. *Gazi Ayıntab'a*, *İzmir'e Doğru*, *İstanbul'a*, *Ey Hemşeri*, *İzmir'e Doğru* ve *Sakarya Önlende* adlı şiirlerinde savaşları, işgallari, kahramanlıkları konu edinmiştir. Necmeddin Sahir'in işgal altından kurtulan İzmir için kaleme aldığı Eylül 1922 tarihinde *Yeni İnci* mecmuasında yayımlanan *Güzel İzmir* adlı şiiri bu konuda güzel bir örnek niteliği taşımaktadır:

''Sen yıllarca bu orduyu gözledin,

Şafak renkli bayrağı özledin.

O ne büyük bir ateşti gönlünde!

İşte onlar bugün senin göğüsünde,

İşte bugün kara gölgeler dağıldı,

Yurdumuza altın ışık yayıldı,

Bulutların arasından doğarak

Gökyüzünde gülümserken al bayrak,

Sarı zeybek sana sundu bir iksir

Sen kavuştun ay yıldızla Türk İzmir''(Yeni İnci, Nu. 4, 1922, s. 4).

Necmeddin Sahir, 1921-1923 tarihleri arasında *Anadolu'da Yenigün* ve *İleri* gazeteleri başta olmak üzere yazarlık ve basın faaliyetlerinde bulunmuştur. Milli Mücadele'ye cephe gerisinden hizmet eden Necmeddin Sahir, dönemin tarihine, şahsiyetlerine ve edebiyatına bir ışık tutmuştur.

Necmeddin Sahir, yazı hayatının en verimli dönemlerini 1912-1913 ve 1921-1923 arasında geçirmiştir. Savaşlar ve buhranlar arasında kahramanlık ve vatan sevgisi temalı şiirler ve yazılar kaleme almıştır. Necmeddin Sahir, bu tarihler arasında çeşitli gazetelerde ve mecmualarda yer almıştır. Silan, bu dönemin edebiyatında ve siyasetinde etkili bir şahsiyet olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.2.5. Cumhuriyet Sonrası Yazıları

Necmeddin Sahir'in yazı hayatı, Cumhuriyet'ten sonra bir duraksama içine girmiştir. Başvekâlet Kalemî Mahsusu Müdürlüğü(1923-1927) yaptığı bu yıllarda Necmeddin Sahir Bey, yoğun bir çalışma temposu içinde kendini bulmuş ve hastalanmıştır. Bu sebeplerden dolayı Necmeddin Sahir, 1923 yılından 1926 tarihine kadar yazı faaliyetlerine ara vermiştir. Necmeddin Sahir'in 1926-1927 yılları arasında Balıkesir'de çıkan *Türk Dili* gazetesinde yazıları yayımlanmıştır. 13 Ekim 1926 tarihinde *Türk Dili* gazetesinde Necmeddin Sahir'in *Bir Düziye Yunanlı Bir Çuval Kemik* başlıklı ilk hikâyesi yayımlanmıştır. 29 Eylül 1927 – 2 Teşrin-i Evvel 1927 tarihinde *Bekleyen* başlıklı ikinci hikâyesi *Türk Dili* gazetesinde yer almıştır. Fakat *Bekleyen* başlıklı hikâyenin çok kısa olan son bölümü, Necmeddin Sahir'e *Hayat Dönüşü* hikâyesini ithaf eden Cerrahoğlu tarafından kaleme alınmıştır.

Necmeddin Sahir, bu yıllar arasında Balıkesir'de çıkan *Türk Dili* gazetesinde eğitimin önemini dile getiren yazılar kaleme almıştır. 1926 yılında *Gönen Mektubu: Mekteb Mekteb Mekteb* başlıklı yazısında Necmeddin Sahir, Balıkesir'in bir ilçesini olan Gönen nüfusu ve

tarihi hakkında çeşitli bilgiler içermenin yanı sıra Gönen ve civarındaki ilçelerdeki mekteplerin yetersizliğine ve gerekliliğine dikkat çekmiştir. Aynı tarihte kaleme aldığı *Köy Muallimleriyle Hasbihal* adlı yazısında Necmeddin Sahir, öğretmen ve öğrenci ilişkisinin nasıl olması gerektiğini şu cümlelerle açıklamaktadır: “*Güler yüzle ayda âl bir mu’allimin yetiştirdiği talebe milletini seven, ibdâ’ ve icâd edici, yaratılan kabiliyetinden inkişâfıyla belki bir yaratıcı olacaktır...*”(Türk Dili, Nu. 150, 1926, s. 2).

Necmeddin Sahir, *Türk Dili* gazetesinde bulunduğu yazarlık faaliyetlerinden sonra 1933 tarihine kadar yazı kaleme almamıştır. Gönen Belediye Reisi Kavaklı Osman Bey’in ölümü üzerine 1933 tarihinde *Cumhuriyet* gazetesinde *Bir Kahramanın Ölümü* başlıklı bir yazı yayımlamıştır. 1933-1966 yılları arasında aktif siyasi rol oynan Necmeddin Sahir, bu yıllar arasında yazı yayımlamamıştır. 1933 tarihinde çıkan yazısından sonra Necmeddin Sahir, 1966 yılında *Tarih Konuşuyor* dergisine anılarını kaleme almıştır. Necmeddin Sahir Silan, Cemal Kutay’ın ricası üzerine yazdığı hatıralarında neden yıllardan beri suskun kaldığını şu maddelerde açıklamaktadır:

I- Sırların masuniyeti aleyhine hareket etmiş olmamak,

II- Büyük Mustafa Kemal Atatürk hakkında herhangi bir suretle yanlış bir telakkiye vesile vermemek ve Atatürk aleyhine işlenen suçlar hakkındaki kanunun şümülüne itilebilecek vaziyetten kaçınmak,

III- Demokratik esaslara aykırı bulunan ‘‘Tedbirler Kanunu’nun şümülü dairesinde mütalâa edilebilecek herhangi bir harekette bulunmamak,

IV- Çoğu ebediyet âlemine göçmüş bulunanların hatıralarını incitebilecek veya öyle bir telâkkiye yol açabilecek herhangi bir mülâhaza ve mütalâadan sakınmak,

V - Hayatta olanlar hakkındaki bazı bilgiler yüzünden eski dostlar aşınalarla herhangi bir polemikten uzak kalmak,

VI – İçinde yaşanan hadiseleri naklederken mütevazı şahsımı ilgilendiren konularda kendimden bahsetmek zaruretiyle karşılaşmamak’’(Silan, 1966b, s. 2241-2242).

Necmeddin Sahir, bu nedenlerden dolayı inzivaya çekilmiş ve yazı kaleme almamıştır. 1923 tarihinden başlayan yoğun memuriyet hayatı ve 1960’lı yılların sonuna kadar bürokraside aktif bir rol oynaması Necmeddin Sahir’i yazı hayatından uzaklaştıran bir diğer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Cemile Hanım’ın çevirisini yaptığını *Mukaddes Ankara’dan Mektuplar* adlı esere birkaç ekleme yaparak 1987 tarihinde Cemile Hanım’ın hatıratına istinaden yayımlamıştır.

Gazeteci, şair/yazar ve bürokrat olan Necmeddin Sahir Silan, II. Meşrutiyet, I. Dünya Savaşı, Mütareke dönemlerinde ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında gazetecilik yönüyle ve edebi

alanda bu dönemlerin öncü bir şahsiyeti olmuştur. Dönemin önemli gazeteleri ve mecmualarında yer alan Necmeddin Sahir, birçok mülakatı ve şiiri yayımlamıştır. Gerçekleştirdiği mülakatlar ile dönemin tarihine yazdığı şiir ve yazılar ile dönemin edebiyatına ışık tutmuştur. Bir devletin yıkılışı ve yeniden kuruluşuna tanıklık eden Necmeddin Sahir Sılan, Türk tarihine ve edebiyatına tesir etmiş önemli bir şahsiyettir.

4.3. Necmeddin Sahir Sılan'ın Edebi Eserleri

Necmeddin Sahir Sılan'ın edebi eserlerin çoğunluğunu şiirler oluşturmaktadır. Buna ek olarak Necmeddin Sahir, *Gözler*, *Aşkımın Defteri* ve *Yalan* başlıklı üç adet mensur şiir kaleme almıştır. Ayrıca Sılan'ın Cumhuriyet döneminde çıkan *Türk Dili* gazetesinde, *Bir Düzine Yunanlı Bir Çuval Kemik* ve *Bekleyen* başlıklı iki adet hikâyesi yayımlanmıştır. Gazete ve mecmualarda yazı hayatını sürdüren Necmeddin Sahir Sılan, fıkra, makale, anı, mektup ve piyes türünde yazılar kaleme almıştır. Bu bölümde, Necmeddin Sahir Sılan'a ait olan edebi eserler manzum ve mensur eserler olarak iki ayrı bölümde incelenecektir.

4.3.1. Manzum Eserleri

4.3.1.1. Şiirleri

Necmeddin Sahir Sılan, şiirlerini dönemin önemli mecmua ve gazetelerinde yayımlatmıştır. *Rübâb*, *Donanma*, *Türk Duygusu*, *Büyük Duygu*, *Servet-i Fünûn* ve *İnci/Yeni İnci* mecmuaları ve *Tasvir-i Efkâr*, *Tercüman-ı Hakikat*, *Anadolu'da Yenigün* ve *İleri* gazeteleri bunlara örnek olarak gösterebilmektedir. Necmeddin Sahir, *Kotram* başlıklı şiiriyle 1912'de yazı hayatına başlamıştır. Hiç şiir kitabı yayımlatmamış olan Necmeddin Sahir, 40 adet şiiri çeşitli mecmua ve gazetelerde yer almıştır. Necmeddin Sahir, şiirlerini değişiklik yapmaksızın veya ufak değişiklikler yaparak yeniden yayımlatmıştır. Yeniden yayımlanan bu şiirlerin listesi şu şekildedir:

Şiirin Başlığı	Yer Aldığı Mecmua/Gazeteler
Kotram	Rübâb, Mehtâb ve Donanma
Nifak	Tasvir-i Efkâr ve Donanma

Medeniyet	Donanma, Büyük Duygu, Musavver İslâm Salon Mecmuası ve Servet-i Fünûn
Edirne	Büyük Duygu ve Tan
Yakarış	Türk Duygusu ve Tan
Orduya	Donanma ve Servet-i Fünûn
Nifak	Tasvir-i Efkâr ve Donanma
Mesâ-yı Hazân/Hazân Akşamı	Donanma ve Servet-i Fünûn
Şâm-ı Bahâr/Bahâr Akşamı	Servet-i Fünûn ve Donanma
Ânât-ı İğbirar	Büyük Duygu ve Servet-i Fünûn
Sivastopol	Servet-i Fünûn ve Donanma
Geçilmez	Donanma ve Anadolu'da Yenigün
Sakarya Önlerinde	Anadolu'da Yenigün ve İleri

Necmeddin Sahir Silan, şiirleri kronolojik olarak: *Rübâb, Donanma, Mehtâb, Tasvir-i Efkâr, Türk Duygusu, Büyük Duygu, Tercüman-ı Hakikat, Tan, Musavver İslâm Salon Mecmuası, Servet-i Fünûn, İnci/Yeni İnci, Anadolu'da Yenigün, İleri* adlı mecmua ve gazetelerde yayımlanmıştır. Bu mecmua ve gazetelerde Necmeddin Sahir, 1912-1922 yılları arasında şiirler kaleme almıştır. Necmeddin Sahir'in süreli yayınların taranmasıyla neticesinde tespit edilen şiirleri, aşağıdaki bölümde tematik açıdan bir analize tabi tutulacaktır.

4.3.1.1.1. Şiirlerindeki Temalar

Yazı hayatına bireysel temalı şiirlerle başlayan Necmeddin Sahir, kısa bir süre sonrasında toplumsal şiirler kaleme almaya başlamıştır. II. Meşrutiyet döneminin buhranlı

havasından etkilenen Necmeddin Sahir, kahramanlık ve vatan sevgisine şiirlerinde ağırlık vermiştir. 1910-1923 tarihleri arasında etkin bir rol oynayan Milli Edebiyat dönemi(Okay, 2018, s. 178-179; Ercilesun, 1997, s. 458) devrin birçok şair ve yazarı gibi Necmeddin Sahir'i de etkilemiştir. Necmeddin Sahir Sılan'ın şiirlerinde tespit ettiğimiz vatani, milli ve hamasi tavır neticesinde Necmeddin Sahir'i Milli Edebiyat şairi olarak görmek mümkündür. 1912-1922 arasında şiirler kaleme alan Necmeddin Sahir, Balkan Savaşı, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'na şiirlerinde ağırlıklı olarak yer vermiştir.

Tematik açıdan incelenen Necmeddin Sahir Sılan'ın şiirleri beş ayrı grupta incelenecektir. Bu beş ayrı grup: ‘Kahramanlık ve Vatan Sevgisini Konu Edinen Şiirleri’, ‘Şehirlerin Kurtuluşunu ve Toplumsal Acıları Konu Edinen Şiirleri’, ‘Tabiat Şiirleri’, ‘Aşk Şiirleri’ ve ‘Devrin ve Tarihin Önemli Şahsiyetleri Üzerine Yazdığı Şiirleri’ şeklinde sıralanmaktadır.

4.3.1.1.1. Kahramanlık ve Vatan Sevgisini Konu Edinen Şiirleri

Necmeddin Sahir, 40 şiirinden 18'inde kahramanlık ve vatan sevgisini işlemiştir. ‘Tabiat Şiirleri’ ve ‘Aşk Şiirleri’ dışında Sılan'ın şiirlerinde kahramanlık ve vatan sevgisi temasından izler görmek mümkündür. Bu durum Necmeddin Sahir'in yazı hayatının geçirdiği dönem ile de ilgilidir. II. Meşrutiyet yıllarında yazı hayatına başlayan ve Milli Mücadele'de aktif rol oynayan Necmeddin Sahir Sılan, 1912-1922 tarihleri arasında ülkenin geçirdiği zorlu dönemleri şiirlerinde yansıtmıştır.

Necmeddin Sahir şiirlerinde, ülkenin geçirdiği zorluklar karşısında insanlara bir birliktelik duygusu aşlamak istemiştir. Savaşın sadece cephede yapılmadığını vatani korumak için kadınlarında bu ulu göreve katılması gerektiğini dile getirmiştir. 1912 yılında Osmanlı hanımları için yazdığı *Hilâl-i Ahmer* adlı şiirinde yer alan şu dizeler bu bağlamda dikkat çekicidir:

‘Top, bomba, barut.. Kurşun, ateş, gülle yağarken

Osmanlılar elbette geçemez yâr-ı zaferden;

Bî-çarelerin kalbi kanar... Kanlar akarken

Haydi dikelim tonlarımı ‘âleme rağmen...

Hep gitti bugün Balkan 'a evlad-ı Gazanfer,

Yalçın kayalar dinlemiyor şanlı yiğitler;

Mecrûh düşüyor ülkemizi koruyan asker:

Gel dikelim tonları hemşire beraber...’’ (Donanma, Nu. 31, 1912, s. 317).

Necmeddin Sahir, *Cengi* adlı şiirinde düşmanla savaşmanın toprakları ve vatani korumanın önemini şu dizelerde dile getirmektedir:

‘‘Git söyle gözüm! Beklemesinler beni evde

Düşmanla döğüşmek bana bir zevk-i derûndur.

Harp etmedeyim, her taraf ateş ve hûndur.

Ak saçlı nenem beklemesin yolar uzundur.

Hep cenk ederiz şevk ile pür-neşe ü hande

Git söyle ecel beklemesin beni evde.’’ (Donanma, Nu. 32, 1912, s. 354).

Yukarıda verilen bu mısralarda asker, uzaklardaki ailesine seslenmektedir. Savaşta şehit düşeceğini bile bile ‘‘şevk ile pür-neşe ü hande’’ cenk etmektedir. Şiirde düşmanla savaşıp vatani korumanın önemi öne çıkmaktadır. Savaşı konu edinen bu dizeler dönemin zorlu koşullarını yansıtmaktadır.

Necmeddin Sahir, birçok defa çeşitli mecmularda yayımlattığı *Medeniyet* başlıklı şiirinde zulme karşı gelmenin tek yolunun mücadele etmekten geçtiğini dizlerinde şöyle belirtmektedir:

‘‘İnliyorken zavallı ‘âileler

Genç çocuklar, kederli valideler,

Bitsin artık bu kanlı hâileler.

Top, şarapnel, ve, bomba: Mahv-ı beşer..

Bu ne vahşet?. Bu zulme kim dayanır?..

Yeter artık, bu zulme kükre, bağır,

Sende koş, git, cebîn düşmanı kır!

Çünkü ‘asrın unutmama: Kanlı ‘asır...’’ (Donanma, Nu. 37, 1913, s. 589; Büyük Duygu, Nu. 15, 1913, s. 252, Musavver İslam Salon Mecmuası, Nu. 1, 1914, s. 10; Servet-i Fünûn, 1915, Nu. 1231, s. 138).

Yukarıda verilen bu mısralarda, bu vahşeti yaratan kendini medeni olarak gösteren sömürgeci devletlere karşı bir birlik ve beraberlik yaratılması gerekliliği dile getirilmektedir.

Şair, ‘‘kanlı ‘asır’’ı yaratan bu sözde medeni devletlere karşı duran herkesi bu çağın birer kahramanı olarak nitelendirmektedir.

‘‘Ey ordu sen hayâtısın ancak bu milletin

Ezdirmemen hilâlini: En şanlı fitratın;

Koş, ez cebîn levmini a’dâ-yı dinin

Mahvet ümid ve şevkini kır, kahpe düşmanın..

Bak Türklüğünün vakârını telvise sa’y eden

-Bir hırs ateşin ile hep kahr ve zulüm eden-

Düşmanların cünûdına; ey şanlı ordu sen:

Her lahza bir gırîv ile yurdunda inlesin’’(Donanma, Nu. 39, 1913 s. 701; Servet-i Fünûn, Nu.1225, 1914 s. 43).

Bazı mısraları alıntılanan *Orduya*: adlı şiirinde Sılan, Türklüğün gururunu ve onurunu koruyan varlığın ordu olduğunu dizlerinde vurgulamaktadır. *Orduya* seslendiği bu şiirde Necmeddin Sahir, Türk’ün varlığını düşmanlardan koruyan orduyu en şanlı makama laik görmektedir.

Sılan, Balkan Savaşları’nı vurguladığı: *Son Dua ve Hilâl-i Ahmer* adlı şiirlerinde kahramanlık ve vatan sevgisi temasını işlemiştir. Aynı zamanda Balkan Savaşları sırasında kaleme aldığı 8 Mayıs 1913 tarihinde *Türk Duygusu* mecmuasında yayımlanan *Yakarış* adlı şiirinde Sılan, Balkanlar’da yaşanan zulme karşı şu dizeleri kaleme almıştır:

‘‘Yüce gökte gezinirken kanlı bir sis, kan, duman;

İştimm ki uzaklarda türbesinde uyuyan

Kaanımın livâsını harap etmiş alçaklar,

Çiğnemişler hep yurdumu kanla dolmuş topraklar...

Kardaşımı Rumeli’de boğazlamış canavar;

Kâtil, düşman nâmûsumu lekelemiş... Bu ne âr?

Koç oğullar hepsi gitmiş yurdum için Balkan’a

(...)’(Türk Duygusu, Nu. 1, 1913, s. 14; Tan, Nu. 2, 1913, s. 39-40).

Şair, vatan topraklarının bölünüşü ve çiğnenişine karşı bir sitem duymaktadır. ‘‘Canavar’’, ‘‘katil’’ düşman tarafından Balkan topraklarına ‘‘kanlı bir sis, kan, duman’’

çökmüştür. Şiirde, yurdu kurtarmak için giden ‘koç oğlanlar’ın kahramanlıkları vurgulanmıştır.

Balkan Savaşları’nın hemen ardından başlayan I. Dünya Savaşı Necmeddin Sahir’e derinden tesir etmiştir. I. Dünya Savaşı’nda askerlik yapan Necmeddin Sahir Sılan, bu sırada şiirler kaleme almayı sürdürmüştür. Sılan, I. Dünya Savaşını konu edinen: *Tel’în, Yavuz ve Midilli, Geçilmez, Hatırâ-yı Zafer* adlı şiirlerinde kahramanlık ve vatan sevgisi temasına yer vermeye devam etmiştir. I. Dünya Savaşı’nın en hareketli dönemi olan Çanakkale Savaşı sırasında, 13 Mayıs 1915 tarihinde, kaleme aldığı *Koş, Vur!* adlı şiirinde şair, cephedeki askerlere seslenmektedir:

‘‘Yükselsin ufuklarda kızıl renkli hilâlin

Bir mevce-i pür-şan ile... Zâlimleri mahv et;

Koş düşmanın yanına ez. Darb ü cidalin

Kahreylesin alçakları Kafkasya’da mü’ebbed,

Görsün kanayan kalbini yamyam medeniyet;

Koş sar, ninemin bağrını, al kanını dindir,

Bir darbe-i kakhâr ile düşmanları kahret

Vur darbedeki hâ’inlere, Allah için indir.’’(Servet-i Fünûn, Nu. 1249, 1915, s. 11).

Sılan, I. Dünya Savaşı sırasında cephedeki askerlerin düşmana karşı gösterdiği büyük kahramanlığı bu şiirde dile getirilmiştir. ‘‘Koş düşmanını yanına ez. Darb ü cidalin / Kahreylesin alçakları Kafkasya’da mü’ebbed’’ ifadesiyle Kafkasya Cephesi’nin önemi dile getirilmiştir. ‘‘Yamyam medeniyet’’ kavramı bu şiirde özellikle vurgulanmıştır. Aynı zamanda I. Dünya Savaşı’nın en zorlu cephesi olan Çanakkale hakkında *Geçilmez* ve *Hatırâ-yı Zafer* başlıklı iki şiir kaleme almıştır. Sılan, *Geçilmez* başlıklı kısa şiirinde Çanakkale Zaferi için şu dizeleri kaleme almıştır:

‘‘Biz Türk eriyiz; şanlı, güzel bayrağımız var,

Tarihimize nam verecek sancağımız var;

Düşman! Seni kahr eylecek kuvvetimiz var,

Dünyaları tedhiş edecek sahvetimiz var;

Türk'ün ezecek kuvveti var; kendi ezilmez,

Dünya şunu bilsin ki: Çanakkale geçilmez.''(Donanma, Nu. 158-159, 1918, s. 1736; Anadolu'da Yenigün Nu. 559, 1921, s.1).

Yukarda verilen şiirde, Çanakkale'nin geçilmez olduğu ve Türk'ün şanını ve kuvvetini vurgulanmaktadır. "Biz Türk eriyiz; şanlı, güzel bayrağımız var, / Tarihimize nam verecek sancağımız var" ifadeleriyle Türülük duygusu ve bayrak sevgisi ilk mısradan hissedilmektedir. Birçok milletin birleşip geçemediği Çanakkale için: "Türk'ün ezecek kuvveti var, kendi ezilmez, / Dünya şunu bilsin ki: Çanakkale geçilmez" ifadeleri kullanılmıştır.

I. Dünya Savaşı'nın hazin neticesi sonucu başlayan işgaller ve toprak kayıplarının ardından başlayan Milli Mücadele döneminde Necmeddin Sahir, şiirler kaleme almaya devam etmiştir. Sılan, Milli Mücadele döneminin en buhranlı zamanlarında kahramanlık ve vatan sevgisi temasını şiirlerinde işlemeyi sürdürmüştür. Sılan'ın Milli Mücadele döneminde kaleme aldığı *Ey Hemşeri, İzmir'e Doğru* adlı şiirleri bu bağlamda kahramanlık ve vatan sevgisi temasını işlediği şiirlere örnek gösterilebilmektedir. Necmeddin Sahir'in Milli Mücadele döneminde, 22 Eylül 1921 tarihinde, kaleme aldığı *Sakarya Önlisinde* adlı şiirde Sakarya Meydan Muharebesi konu edilmiştir:

*'Yedi yüz yıl kanamayan Sakarya
Yigirmi gündür al kanlara boyandı,
Türk 'askeri süngüsüne dayandı
Yunanlıya mezar oldu Sakarya*

*Yigirmi gündür Sakarya'nın önünde
Çobanların kavalları susmuştu,
Çiftçi kızlar saçlarını yolmuştu
Memleketin o karanlık gününde.*

*Yigirmi gündür ağlıyorken Sakarya
Türk güneşi doğdu şarktan yüceldi.
Yüce mehmed volkan gibi yükseldi*

Şarapnele karşı oldu bir kaya.''(Anadolu'da Yenigün, Nu. 719, 1921, s. 1; İleri, Nu. 1315, 1921, s. 1).

Milli Mücadele'nin en karanlık günleri sayılan bu dönemden başarıyla çıkan halkın sarsılmaz gücü vurgulanmıştır. Milli Mücadele'nin en önemli muharebesi olarak gösteren Sakarya Meydan Muharebesi'nden başarıyla çıkan mehmetçiğin kahramanlıkları şiirde konu edilmiştir.

Kısaca Necmeddin Sahir Sılan, Trablusgarp Savaşı'ndan Büyük Taarruz'a kadar ülkenin geçirdiği hazin yılları ve ülkenin kurtuluşunu şiirlerinde konu edinmiştir. Bu yıllar arasında, kahramanlık ve vatan sevgisi temalı şiirler kaleme almıştır. 1912-1922 yılları içerisinde geçen savaşlar, olaylar ve kahramanlıkları Sılan'ın şiirlerinde yer edinmiştir. Kısaca Necmeddin Sahir'in şiirleri bu buhranlı yılları içinde bulunduğumuz döneme taşımıştır.

4.3.1.1.1.2. Şehirlerin Kurtuluşunu ve Toplumsal Acıları Konu Edinen Şiirleri

Necmeddin Sahir Sılan, 40 şiirinden 8'inde şehirlerin kurtuluşunu ve toplumsal acıları konu edinmiştir. Bu bölümde, *Edirne* başlıklı iki şiiri, *Trablusgarb*, *Zelzele*, *Sivastopol*, *Gazi Ayıntab'a*, *İstanbul'a* ve *Güzel İzmir* başlıklı şiirleri incelenecektir. Bu şiirlerde, kahramanlık ve vatan sevgisi, kaybedilen/kazanılan topraklar, acı olaylar ve toplumsal konular işlenmiş olsa da bu şiirlerin hepsi şehirleri konu etmesi bakımından bu tema içinde ele alınabilmektedir. Bu bağlamda Necmeddin Sahir Sılan'ın İtalya'nın Trablusgrap'ta gerçekleştirdiği zulümleri anlattığı *Trablusgrap* adlı şiirinde yer alan şu mısralar dikkat çekicidir:

'Kâfir... Bu ne gayzın, bu kitâlin, bu denaet?
Hep şanssa bugün Şark'a eğer zulm-ü hakaret,
Hiç durma!.. Atıl: Sahne-i hunrize ki yavuz
Arslan gibi evlâdını koymuş sana... Menhûs,
Kanlarla dolu ufuk ve tan... Kanlı İtalya,
Barbar Roma 'Osmanlılığı mahva müheyyâ
Kurşun ve, barut.. Kan ve, ateş.. Her taraf artık,
'Hakkında bükülmez kolu'' var.. Sen yine yak, yık...
(...)
'Osmanlılığın râyet namusu bu toprak;
Sen çok yaşa ey dürr-i vatan: 'Kırmızı sancak.' '(Donanma, Nu. 30, 1912, s. 262).

Şair, Trablusgrap'ta yaşanan acı kayıpları dizelerinde vurgulamıştır. Cemal Kutay, *Trablusgrab'da Bir Avuç Kahraman* adlı eserinde, bu şiir hakkında düşüncelerini şöyle dile getirmiştir: "Trablusgrab'deki bir avuç kahraman, devletin yardımı olmadan, sadece kendi öz varlıklarından kopup gelen duygularla hakkın da bükülmez kolu olduğunu ispat ettiler. Şair de bunu söylüyordu..." (Kutay, 1978, s. 246).

Necmeddin Sahir, *Edirne* başlığını taşıyan iki ayrı şiir kaleme almıştır. Bu şiirlerden ilki Nisan 1913 tarihinde *Donanma* mecmuasında yayımlanmıştır. Sılan, Edirne'nin işgalini anlattığı *Edirne* adlı şiirinde yaşanan ve yaşatılan acı olayları mısralarında şöyle yer vermiştir:

'Fakat bu sukûtle inliyor târîh,
Sukûta başladı gökten pür-i 'tilâ Merîh.
Ezildi taşların altında bak okum necîb,
Dikildi ma'bed-i İslâm'a işte: Kanlı salîb..
Merîç ile Arda bugün sanki bir bahîre-i hûn,
İçinde bin yığın ecsâd boğuldu şehka-füzûn.
Sımâh milleti tahriş ederdi bir nâkûs,
Zavallı bakireler şimdi işte bî-nâmûs.. '(Donanma, Nu. 38, 1913, s. 652).

Edirne'ye yapılan zulmün büyüklüğünü şair, kızılığıyla öne çıkan Merih gezegeninin gökyüzüne yükselmesi, kan ve ölüm gibi ifadelerle dile getirmiştir.

3 Eylül 1913 tarihinde *Büyük Duygu* ve 3 Aralık 1913 tarihinde *Tan* mecmualarında yayımlanmış olan *Edirne* başlığını taşıyan ikinci şiirinde Necmeddin Sahir, Edirne'nin kurtuluşunu konu edinmiştir:

'Zaferle şana mübeddel olunca işte bu cenk:
Yürürdü ordu muhabbetle pür-şeref ve, vakur,
Bir intikam müebbedle müncelî-yi gurur,
O kahbe düşman hûd-gâmî, çiğneyip, ezerek
O şehri sâküt 'uzemâya, iftihâr ederek,
Girince şanlı, mukaddes bir ordu müntakimâ,
Çekildi düşman hûn-hâr, kaçtı münhezimen...

Bugün mazhar ve fâik Edirne kal'esine
Şerefli sancağı Türk'ün dikildi işte yine

(...)'(Büyük Duygu, Nu. 16, 1913, s. 270; Tan, Nu. 1 1913, s. 2).

Şair, Edirne'nin geri alınışının Türk'ün gururunu ve şanını geri getirdiğini mısralarında yansıtmıştır. 'Kahbe' düşmanın çiğnediği toprakları geri aldığı ve Türk'ün şerefli sancağının Edirne kalesine dikildiği şiirde vurgulanmaktadır.

Necmeddin Sahir *Zelzele* başlıklı şiirinde, savaşlardan ayrı bir acıyı gözler önüne sermektedir. Servet-i Fünûn'da yayımlanan *Zelzele* adlı şiir, 3 Ekim 1914 tarihinde Isparta ve Burdur'da yaşanan deprem felaketini konu edinmektedir. Necmeddin Sahir bu şiirinde, Isparta ve Burdur'da yaşanan bu felaket için şu mısraları kaleme almıştır:

'Garik ye's ve felakette eyliyor feryâd,

Bugün te'âvüne koş, çünkü bekliyor imdâd.

Seninde ruhunu elbette bak eder ta'zib,

Sönük nazarları müsterhim-âne pîr-i garîb:

Bugün mürüvvet ve şefkat, mu'âvenet ister,

O, çünkü işte soğuktan zavallılar titrer.

(...)

Koşun sefâlet bî-çâre-gânî tehvîne,

Koşun felâkete dûcâr olan müsâbîne;

Verin şu kimsesiz, şu âvâre ağlayan perde,

Verin bu sadme-i meş'ûme uğran beşere..'(Servet-i Fünûn, Nu. 1233, 1914, s. 7).

Bazı kısımları alıntılanan *Zelzele* adlı bu şiirde, depremde zarar gören insanlara yardımın gerekliliği ve önemini vurgulanmıştır. Şair, bir şehrin acısının bütün toplumun acısı olduğu dizelerinde belirtmiştir.

Necmeddin Sahir, 29 Ekim 1914'te gerçekleşen zaferle sonuçlanan Karadeniz Baskını sonrasında Sılan, *Sivastopol* şiirini kaleme almıştır:

'Mağmûm ve muztarib, fakat heyhât Sivastopol!

Artık açıldı Türklere bak işte şanlı yol;

*Bir şanlı yol ki nihayette bâb-ı haşmetin,
Elbette mahv ü sedd olur âsâr-ı şevketin;*

(...)

*Altmış yıl evele râci olan bu hak,
Tehdîd eder burûcunu topraklarla işte bak;*

'Umkunda müncelî olan âlâm ü haşyetin

Meşhûd olur fakat yine.. Ey zulüm ü vahşetin''(Servet-i Fünûn, Nu. 1227, 1914, s. 78).

Şair, Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na katılmasına neden olan Karadeniz Baskını'nı Sivastopol üzerinden şiirde konu edinmiştir. Şair, daha önce Osmanlı toprağı olan Sivastopol şehrinin çektiğı acıları karşı üzüntülü bir tavır göstermektedir. Fakat bu acılar Türklerin ilerleyişiyle biteceğı şiirde dile getirilmektedir. Aynı zamanda şiirde geçen 'altmış yıl evel'' ifadesi zaferle sonuçlanan Sivastopol Kuşatması'nı işaret etmektedir.

Necmeddin Sahir, Milli Mücadele döneminde birçok şiir kaleme almıştır. Bu dönem sırasında kurtarılmış ve işgale uğramış şehirleri şiirinde konu edinmeyi sürdürmüştür. *İstanbul'a* ve *Güzel İzmir* şiirleri bu temada yazılmış şiirlere örnek olarak gösterilebilmektedir. Bu bağlamda kaleme aldığı bir diğer şiiri de *Gazi Ayıntab'a* başlığını taşımaktadır. Bu şiirinde Sılan, Gaziantep'in kurtuluşu ve kahramanlığı hakkında şu dizeleri kaleme almıştır:

'Sen bir çelik kal'esin ki göğsünde

İstiklâlin ışıkları parlıyor,

Kan ağlayan yüreğimin üstünde

Saplı duran hançer bizi dağlıyor.

On ay var ki dünyalara nam verdin,

Koca şehir, sanki oldun virane.

Türk'ün demir bileğini gösterdin,

Şeref verdin tarihine, cihane.

(...)

Sen bir çelik kal'esin ki o korkak

Mağrûr başlı düşmanlarını ezdikçe,

Dalgaları üzerinde al bayrak,

Selam verir sana hilal geçtikçe...'(Anadolu'da Yenigün, Nu. 526, 1921, s. 1).

Özetlemek gerekirse Necmeddin Sahir, şehirlerin kurtuluşu ve toplumsal acıları şiirlerinde konu edinerek şehirlerin hafızasına bir bakımdan kaynaklık etmiştir. Trablusgarp Savaş'ından Milli Mücadele Dönemi'ne kadar şiirlerinde, şehirlerde yaşanan işgaller, doğal afetler, savaşlar gibi acı olayları ve şehirlerin kurtuluşu, kahramanlıkları gibi temaları işlemiştir. Bu bakımdan Sılan'ın *Zelzele* şiiri haricindeki şiirlerinde vatan sevgisi ve kahramanlık unsurlarının çokça kullanıldığını görülmektedir. Bütün bu bağlamlar çerçevesinde Sılan'ın şiirleri, Trablusgarp, Edirne, Burdur, Isparta, Sivastopol, Gaziantep, İstanbul ve İzmir'in tarihine yakından tanıklık etmektedir.

4.3.1.1.1.3. Tabiat Şiirleri

Tabiat ve tabiata ait unsurlar edebiyat tarihinin her döneminde yer edinmiştir. Bu bağlamda Divan şairleri tabiatı hüner ve marifet göstermeye bir vesile olarak görmekte ve bu sebeple tabiata bakmaya ve kendi intibalarını tespitte ihtiyaç duymamaktadır(Levend, 2017, s. 577). Tanzimat ile birlikte Divan edebiyatının reddi ile tabiata ait görüşler de değişime uğramaya başlamıştır. Bu bağlamda Orhan Okay, Tanzimat ile değişime uğrayan tabiat unsurları ve tabiat hakkında şu ifadelerle yer vermektedir:

'Eski edebiyatımızda çok defa alegorik değerde mazmunlara veya stilize (deforme) edilmiş şekilleriyle bulunan tabiat unsurları, Tanzimat'tan sonra giderek daha gerçekçi bir vasıf kazanmaya başlar. Ziya Paşa'nın şiirinde kâinatın ve hilkatın felsefesi için vesile olan tabiat, İntibah'ta eski kaside nesiplerini andıran bir dekordan ibaret kalır. Tanzimat'ın ikinci neslinden Abdülhak Hâmid'de metafizik düşüncelere yol açarken Rezaizade ve özellikle bütün Servet-i Fünun şair ve yazarlarında tabiat daha gerçek vasıflarıyla ortaya çıkar(...) Hemen bütün Tanzimat yazarlarının iyi okuduğunu bildiğimiz Fransız romantik filozofu Rousseau'nun tesiriyle, edebiyatımızda on dokuzuncu yüzyılın sonuna kadar tabiatın savunulması, üzerinde durulması gereken bir özelliktir'(Okay, 2018, s. 86-87).

Mehmet Kaplan'da Abdülhak Hamid'in kaleme aldığı Sahra adlı kitap ile değişen tabiat algısı hakkında şu ifadeleri kullanmaktadır: *'Hâmid, Sahra'da yeni bir tabiat görüşüne yükselir. Artık burada tabiat diğer duygulara refakat eden tâbi bir tem, bir dekor değil, ayrı ve derin mânası olan felsefi ve hissî bir varlık haline haline geliyor'*(Kaplan, 2016, s. 31).

Necmeddin Sahir Sılan'ın şiirlerinde Tanzimat ile değişmeye başlayan ve gerçekçi bir vasıf kazanan tabiat anlayışı görülmektedir. Bu bağlamda 40 şiirinden 6'sında tabiat temasını işlemiştir. Bu tema içerisindeki şiirlerini Sılan, *Rübâb*, *Mehtâb*, *Donanama* ve *Servet-i Fünûn* mecmularında yayımlamıştır. Sılan tabiat temalı şiirlerinde, deniz, rüzgâr gökyüzü, yapraklar, çiçekler, bahar ve sonbahar başta olmak üzere tüm doğal güzellikleri konu edinmiştir. Bu bağlamda tabiat teması taşıyan ve aynı zamanda tespit ettiğimiz ilk şiiri olan *Kotram* adlı şiiridir:

'Sakin ve derin akşamın altında ufuklar'¹

Kalbim gibi sakindi, 'o' kotramda dururken

Kotramda küçük bir hareket... Mavi denizden²

Serpildi hep etrafına pür-nefha köpükler...

Artık bana gençlik gibi vâsi'di deniz; ben

Kotramla açıldıkça bu enginlere böyle,

Arkamda unuttum bütün âlâmı pek erken³

Akşamla ölen arza karıştım gecelerle."(Rübâb, Nu.2, 1912, s. 14; Donanma, Nu.165, s. 1866).

Kotramda duran sevgiliden bahsetmekle beraber, onu çevreleyen manzara tasvir edilmiştir. "O' kotramda dururken" bütün tabiat adeta canlanmaktadır. Sevgili bu bakımdan tabiatı canlandıran unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair, sevgili ve tabiat karşısında dış âlemden kendini tamamıyla soyutlamaktadır.

Necmeddin Sahir, tabiat temalı şiirlerinin çoğunu *Donanma* ve *Servet-i Fünûn* mecmualarında kaleme almıştır. Sılan, 1913 tarihinde *Donanma* mecmuasında yayımlanan *Mesâ-yı Hazân* ve sonrasında *Hazân Akşamı* başlığıyla 1914 tarihinde *Servet-i Fünûn* mecmuasında tekrardan yayımlanmış olan şiirinde sonbaharı konu edinmektedir:

'Esiyorken serince bâd-ı hazân

Soluyor bağçelerde leylaklar;

Gezer etrafı bir nefîr-i hazân.

Şimdi camlarda bir serinlik uzar..

¹ Mehtâb mecmuasının Nu. 15 s. 202-203 bu satır "Sakince güzel akşamın altında ufuklar" şeklinde yazılmıştır.

² Mehtâb mecmuasının Nu. 15 s. 202-203 bu satır "Birden bire kotramda küçük bir hareket, mavi denizden;" şeklinde yazılmıştır.

³ Mehtâb mecmuasının Nu. 15 s. 202-203 bu satır "Daldım ve, unuttum bütün arkamda pek erken" şeklinde yazılmıştır.

(...)

Çamlar üstündedir ziyâ-yı gurup;

Şimdi meşcerde bir şemîm-i hazân,

Esiyor her tarafta pür-heyecân...' (Donanma, Nu. 43-44, 1913, s. 901; Servet-i Fünûn, Nu. 1218, 344).

Rüzgâr, solgun leylaklar ve gün batışı şiirin üç ana unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair, saf tabiatı konu edinmektedir. Sonbahar, yukarıda verilen üç ana unsur ve yardımcı unsurlar üzerinden tasvir etmiştir. Necmeddin Sahir'in kaleme aldığı tabiat temalı bir diğer şiiri 1914 yılında *Servet-i Fünûn* mecmuasında yayımlanan *Şâm-ı Bahâr* ve daha sonra tekrardan 1918 yılında *Donanma* mecmuasında yayımlanan *Bahâr Akşamı* adlı şiiridir:

'Öldü baygın ufukta Şâm-ı bahâr;

Şimdi âlevde hayâl-i ezhâr,

Levn-i şûhî, hayât-ı sevdâ-kâr,

Ne kadar şâ'irâne renkler var...!

Şimdi bak yandı hep bilâd-ı sehâb,

Sonra silkindi bir firişte-i hâb

Vardı gözlerde bir esîr-i müzâb

Dolu ufkun zer ile sîne-yi âb...

(...)

Sonraleyin doğunca pür-fer ü tâb,

'Adn-ı yakuta benzeyen mehtâb:

Açtı peşimde bir gümüş tâlâb,

Nura gark oldu şu'lelerle türâb...' (Servet-i Fünûn, Nu. 1219, 1914, s. 360; Donanma, Nu. 168, 1918, s. 1908).

Bazı kısımları alıntılanan *Şâm-ı Bahâr/Bahâr Akşamı* adlı şiirde, gün batımı ana tabiat unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair, gün batımıyla ortaya çıkan renk cümbüşünü kızıl rengi ön plana alarak konu edinmiştir. Şiirde ön plana çıkan kızıl rengi 'âlevde hayâl-i ezhâr', 'yandı, bilâd-ı sehâb', 'adn-ı yakut' gibi ifadelerle tasvir edilmiştir. Şair, 'Levn-i

şûhî, hayât-ı sevdâ-kâr / Ne kadar şâ'irâne renkler var...!’’ dizelerinde bu renk cümbüşünün şairane unsurlar barındırdığını dile getirmiştir.

Necmeddin Sahir Silan, sonbahar ve baharı konu edinen şiirlerin dışında tabiat temalı *Menekşeler* ve İlkbahar Hisleri başlığı altında topladığı *Güller* ve *Çiçekler* adlı üç şiir daha kaleme almıştır.

‘‘Açardı menekşeler elvân-ı hüzne mâildir
Yeşil vüreykeler üstünde incelik belirir;
Elli bir kıza pek oynaşırlarken,
Uçar menekşeler üstünde akşam erkenden...

Bugün gezer ve yürürken çiçekli bağçemde
İçerdi hüznün ve melâli zavallı kalbimde;
İnerken akşamın ezlâli ufkun üstünden,
Yavaş, yavaş uçuşur irze bir nesim-i ‘adn...

Ay gümüş alnyla ufuk-ı mînâyı,
Sönük, sönük yapılır sanki bûy-ı rüyâvi;
Serâb zulmeti serper ateşli vadiler,

Melâl-i ‘aşkımlı dinler yosunlu sahiller...’’(Donanma, Nu. 47-48, 1913-1914, s. 1014).

Yukarıda bazı mısraların alıntılandığı *Menekşeler* adlı şiirde, menekşe çiçeği konu edinmiştir. Şair, menekşelerin rengini hüzne/üzüntüye benzetmektedir. Menekşeleri, yeşil yaprakların üstünde beliren bir incelik olarak görmektedir. Şiirin son kısmında tabiatın uyandırdığını hüznün nedeni aşk acısı olduğu dile getirilmektedir.

İlkbahar hisleri başlığı altında toplanan *Güller* adlı şiirde gül ve aşk ilişkisi işlenmiştir:

‘‘Ey ruh çiçeği! Kalbimin âlâmını ‘üryan,
Bir nazire-yi sevda ile açmaktasın her an.

Gün doğma bir taze, güzel kız gibi nazan,
Serper bütün etrafına bir cilve-yi ra’sân;

Ey taze misler çiçeği! Bir gün olur da

Üstünde taşar renk-i hazzânın elem-efzâ''(Donanma, Nu. 170, 1918, s. 1942).

Şair, gülü "ruh çiçeği" ne benzetmektedir. Gül bu bağlamda şairin kalbini açılmasını sağlamaktadır. Gül ve sevda ilişkisi şiirde göze çarpmaktadır; bu bakımından bu şiirde kullanılan gül kavramı Divan şiirindeki kullanımıyla benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda şiirde, gülün rengi, kederi ve hüznü arttıran bir unsur olarak işlenmiştir.

Tabiat temasının işlendiği *Güller* şiirinden sonra aynı mecmuada yayımlanan *Çiçekler* adlı şiirinde şair, çiçeklerin insanda uyandırdığı hisleri konu edinmektedir:

'Ufkumda doğan ilk güneşin nur-ı nezîhi

Yaldızladı her bir çiçeği; nazlı, emeldâr

Bağçemde güler titreyerek pembe dudaklar;

Kalbimde uçar her birinin râz-ı melâli...

Serper, dağıtır 'aşkıma hep renkli çiçekler

En taze, güzel bir ebedî bûse-yi şeydâ;

Zerren gibi, sümbül gibi ezhâr-ı mutarrâ,

(...)'(Donanma, Nu.171, 1918, s. 1951).

Şair, tüm çiçeklere karşı bütüncül bir yaklaşım izlemektedir. Şiirde, çiçekler farklı özellikler barındırsa da olumlu bir havada kullanılmıştır. Aşkından dolayı şair, tabiatı daha canlı ve sevgi dolu görmektedir. Şiirde çeşitli çiçeklere yer verilmiştir: Gül, nergis, sümbül, leylak, zambak bunlardan birkaçı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bölümde ele alınan 6 şiirini Necmeddin Sahir Sılan, gerçekçi tabiat unsurlarıyla işlemiştir. Şiirlerinde bazen saf tabiatı bazen ise aşk ile tabiatı birlikte konu edinmiştir. Sılan'ın şiirlerinde tabiat, duyguları canlandıran bir rol oynamaktadır. Şiirde tabiat ile şair, hüzne, aşka, mutluluğa ulaşmaktadır. Bu bağlamda ifade edilecek duyguyla birlikte tasvirde kullanılan renkler ve tabiat unsurları değişim göstermektedir. Bu bağlamda Sılan'ın tabiat temalı şiirleri bireysel anlamda işlemekte ve döneme ait herhangi bir ifade bulunmamaktadır.

4.3.1.1.1.4. Aşk Şiirleri

Aşk, edebiyat tarihi çerçevesinde şiirden ayrı düşünülmeyen bir tema olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda edebiyat tarihinde aşk temasının şiirde alınış biçiminde değişimler

göze çarpmaktadır. ‘‘Gerek Divân edebiyatının gerekse tasavvufî Türk edebiyatının belkemiğini’’(Pala, 2016, s. 38) oluşturan aşk teması, Tanzimat döneminde birkaç değişikliğe uğramıştır. Tanzimat döneminde işlenen sevgili ve aşk ilişkisini Kenan Akyüz şu cümlelerle açıklamaktadır: ‘‘Eski şiirin sun’î ve klişe sevgili tipinden kurtulan yeni şiir, hayâtteki normal insan güzelliğine yönelerek, yeni bir sevgili tipi yaratır. Genellikle romantik bir karakter taşıyan bu yeni aşk teması için, yine Fransız şiirinden geçen yeni temalara uygun yeni bir vokabüler de benimsenir’’(Akyüz, 1979, s. 18).

Necmeddin Sahir Sılan’ın şiirlerinde Tanzimat dönemiyle birlikte değişmeye başlayan, klişe sevgili tipinden kurtulan ve Fransız şiirinden etkilenen aşk temasını konu edinmiştir. Buna ek olarak Sılan’ın şiirlerinde yer verdiği aşk teması Divan edebiyatından da izler taşımaktadır. Bu bağlamda Sılan, 40 şiirinden 5’inde aşk temasını işlemiştir. Sılan’ın aşk temasını işlediği şiirleri, *Büyük Duygu*, *Servet-i Fünûn*, *Donanma* ve *İnci/Yeni İnci* mecmualarında yayımlanmıştır. Bu tema çerçevesinde önce *Büyük Duygu* ve daha sonra *Servet-i Fünûn* mecmualarında yayınlanan *Ânât-ı İğbirâr* adlı şiirde âşık, sevgilisine şöyle seslenmektedir:

‘Mevkûf-ı hüzn eder beni ânât-ı iğbirâr;
Âfâkî setr eder yine bir leyl-i pür-‘azâb,
Ruhumda bak fakat yine müdhiş bir ‘ukde var;
Her lahza-i irze çökmede bir hüzn-i iğbirâr..

(...)

*Bilmem nedir bu iğbirara sebep?.. Bir zaman
Sen şi’ir ve safvetinle hafâyâ-yı kalbime
Hâkimdin işte bak bugün heyhât o bir yalan;*

*Ey ma’bed-i garâm-ı mukaddes! Şu halime
Artık terahhum et... Beni tes’id için yarın*

Külhendelerle ‘aşkıma tetvîce gel, kadın...’’(Büyük Duygu, Nu. 20, 1913, s. 334; Servet-i Fünûn Nu. 1220, 1914, s. 376).

Gücenme/tozlanma zamanları başlığını taşıyan bu şiirde âşık/şair sevgilisine gücendiğini ruhunda kalan ‘‘müdhiş bir ‘ukde’’yi dile getirmektedir. Üzüntülü ve hazine

duygular yaşayan âşık, sevgiliden merhamet dilemektedir. Sevgilinin yaşattığı onca acılara rağmen âşık, sevgiliye bir an önce kavuşmak istemektedir.

Servet-i Fünûn mecmuasında yayımlanan *Gözlerin* adlı şiirde şair, sevgiliye olan aşkını şöyle dile getirmektedir:

‘Sen ey ilâhe-yi Lübân’ı andıran gözler!

Bütün gönülleri bir anda eyledin teshîr;

Huzûz-ı ‘aşk-ı refi’ne sanki ey dilber!

Zalâm-ı leyli kudûmünle eyledin tenvîr...

(...)

Ben işte gözlerinin karşısında her âkşâm

Bükâ-yı hecr ile âlevde, muztarib, nâlân,

Muhabbetinle olurdum zebûn ve bî-ârâm;

Fakat inan ki bu nazınla inlerin her ân

‘Aceb nedir bu bürûdet, bu naz ve istignâ?.

Çıkıp da balkona sen ey firişte-yi Lübân!

Evet neden, bu tehâşî, bu ihtirâz ü bekâ?

Neden, neden, niye sevdim o gözleri handân?..’(Servet-i Fünûn, Nu. 1333, 1917, s. 82).

Âşık, sevgilinin gözleri karşısında aşk acısından her akşam inlemektedir. Sevgili her akşam balkona çıkmakta ve âşık her akşam sevgiliye tekrar tekrar âşık olmaktadır. Divan edebiyatında çokça kullanılan güzellik unsuru olan ve ‘sevgiliye ait bütün özellikleri üzerinde’(Pala, 2016, s. 101) taşıyan göz, bu şiirde de aşığa acı çektirmesi ve sevgiliye ait özellikleri üzerinde taşınması bakımından benzer şekilde kullanılmıştır.

‘Gunûde çamların altında münzevî yuvada

Firâk-ı ‘aşk ile âzürde bir kadın manzûr

Ki hep melûl ü mükedder ve bî-ümid ü huzûr

Yaşar o lâne-yi metruk içinde bir odada

(...)

Sönük nazarları dalmıştı pür-harâret-i 'aşk,

O teng-nây-ı elemden bir ufuk meçhûle;

Vedâ' eder gibi bazen hayât-ı ma'lûle

Düşerdi hâk-ı sefîle, elemle müstağrak.

Zavallı kimsesiz, âvâre, işte böyle yetim;

Tahayyülâta dalarken garîk-ı ye's ü melâl

Düşünmüyordu ki bir başkasıyla zevk-i visâl

O âşinâ-yı hayâl, o âşinâ-yı kadîm...''(Donanma, Nu. 148, 1917, s. 1585).

Bazı kısımlarının alıntılandığı *Neşide-yi Firâk* adlı şiirde üzgün ve mükedder bir kadının iç dünyası anlatılmaktadır. Şiirde, sevgilisinden ayrılmış olmanın acısıyla "lâne-yi metruk içinde bir odada" yaşayan bir kadın, güzelliğine dair bir tasvir yapılmadan, anlatılmıştır. Bu bağlamda şiirde kadının iç dünyası, "âzürde", "melûl", "mükedder" "bî-ümid" "zavallı", "kimsesiz" "âvâre" "yetim" vb. ifadelerle tasvir edilmiştir.

'Şu ovadan gülümseyen pembe ay,

Sanki kurmuş gökyüzünde bir saray;

Mavi bir taht üzerinde yıldızlar,

Cilveleşir bağçesinde genç kızlar,

Selâm verir birer birer yıldızlar...

Bellerinde eski zaman şalları,

Başlarında inci, elmas dalları,

Gözlerinde 'aşk ve sevda izleri,

Şimşek çakar, yere değmez dizleri,

Gözlerinde 'aşk ve sevda izleri...

O güzeller cennetinde bir öksüz,

Üzerinde ne bir ziynet, ne bir süs,

Matem tutar, 'aşkı anar, heceler

İnleyerek der ki:

- Ah bu geceler,

Bayram değil en kederli geceler.

Esen rüzgâr! Getir bana bir haber,

Dört buçuk yıl bekliyorum derbeder;

Çünkü hicran ateşlerim sönmedi,

O kahraman âgûşuma dönmedi,

Çünkü hicran ateşlerim sönmedi.

Yavaş yavaş ağarırken tan yeri,

Gülümsedi sırma saçlı bir peri;

O matemli sevgiliyi öperek,

Dedi, yârin hayâttadır gelecek

O matemli sevgiliyi öperek...

Bu müjdeler ona oldu bir iksir;

Yuvasında kan ağlayan, bir esir

Gibi duran şu öksüzlük timsâli,

Sanki gördü o sevgili hayâli,

Şu yalnızlık ve öksüzlük timsâli...''(İnci, Nu. 6, 1919, s. 12).

Tamamı alıntılanan *Bayram Gecesi* adlı şiirde, âşık uzaklara gitmiş sevgilisini beklemektedir. “Dört buçuk yıl” beklediği sevgilisine kavuşmayı arzulayan “yalnız” ve “öksüz” âşık, matem ve keder içindedir. Şiirde, rüzgâr ve peri aşığa bir haber getirmektedir. Haberi alan âşık, bir an sevgilisinin yanında olduğunu zannetmektedir; fakat şiirin sonunda bu durumun bir hayalden ibaret olduğu anlaşılmaktadır.

‘‘Ah o çârşâfki sinesindeki rûh,

Leb-i nâzında bûseler uçarak,

Göçer etrâfa handeler saçarak,

Beni her lahza eyleyüb mecrûh.

*Sanki âfâka eyler isti'lâ,
Mütebessim ve mültefet, nâzân
Vech-i nevvârî dâ'imâ handân
Dolaşır kâ'inât-ı hûlyâda...*

*Ah o çârşâf ki dâ'imâ perrân,
Ah o çârşâf, ve çârşâfın kalbi,
Sanki olgun menekşe rûhu gibi,
Biridir âgûşa muntazır her ân...*

*Ah o pür-renk-i libâs-ı sevdâkâr;
Nesc-i elvâna gark olan çârşâf!
Bârî sen ol bu rûh-ı 'aşka matâf,
Bârî sen et hayâtı zemzeme-dâr'' (İnci, Nu. 7, 1919, s. 8).*

Bazı kısımlarının alıntılıdığı *Çarşaf* adlı şiirde, çarşaf içindeki sevgili tasvir edilmiş ve ona duyulan aşk konu edinmiştir. “Ah o çârşâf ve çârşâfın kalbi, / Sanki olgun menekşe rûhu gibi,” dizelerinde aşğın sevgiliye bakışı işlenmiştir. Âşık son dizelerde çarşafa yani sevgiliye seslenmektedir. “Bârî sen ol bu rûh-ı ‘aşka matâf, / Bârî sen et hayâtı zemzeme-dâr” dizeleriyle âşık sevgiliye kavuşma arzusunu dile getirmektedir.

Kısaca Necmeddin Sahir Silan’ın ele alınan 4 şiirinde Tanzimat ile birlikte değişmeye başlayan aşk ve sevgili ilişkisi görülmektedir. Şiirlerinde aşığı ve aşğın iç dünyasını işleyen Necmeddin Sahir, sevgilinin güzelliğine dair unsurlara da şiirlerinde yer vermiştir. Aynı zamanda Silan’ın bazı şiirlerinde, Divan edebiyatına mahsus olan manzumlar göze çarpmaktadır.

4.3.1.1.1.5. Devrinin Önemli Şahsiyetleri Üzerine Yazdığı Şiirleri

Yaşadığı dönemin önemli isimlerinden biri olan Necmeddin Sahir Silan, devrin edebi ve siyasi çevresi ile yakın ilişkiler kurmuştur. Gazeteci olması nedeniyle çeşitli kişilerle mülakatlar gerçekleştiren Necmeddin Sahir, bunların dışında devrin önemli şahsiyetleri üzerine şiirler kaleme almıştır. Necmeddin Sahir Silan, 40 şiirinin 3’ünde bu temayı işlemiştir.

‘‘Bir zamanlar sevâhil-i ebhâr,
Cilve-gâh-ı mehâbet oldu, bize;
Bir kırık salla yaptılar esfâr,
Kahramanlar çıkınca Akdeniz’e.

(...)

Ve nihâyet o düşmanı bi-‘âr,
B’azı devletten etti istimdât
Çünkü bulmuştu bir güzîde şikâr:
(Cerbe)’yi zabt için.. Fakat heyhat;

Bunu hakan duyunca emretti:
- ‘Yelken açsın sefineler derhâl,
Çünkü artık bu kahpelik yetti,
Dalgalansın o yerde şanlı hilâl.’

‘Aynı mefkûre, ‘aynı gayretle
Yola çıktı hemân Piyâle Paşa,
Ki denizler önünde hürmetle
Eğilip oldu ser-nigûn a’dâ.

(...)

Düşmanı kahreden bütün ‘asker,
Bu meserretle geldiler vecde;
Nâ-şekîb-âne haykıran erler,
Rabb-i a’lâya ettiler secde...’’(Donanma, Nu. 152, 1918, s. 1651).

Deniz kahramanlarımız başlığı altında yer verilen *Piyâle Paşa* adlı bu şiirde, Kanunî Sultan Süleyman ve II. Selim dönemlerinde Kaptan-ı Deryalık yapan çeşitli zaferler kazanmış

bir isim olan Piyâle Paşa'nın kahramanlıklarına yer verilmiştir. Şiirde Turgut Reis ve Piyâle Paşa'nın önderlik ettiği ve zaferle sonuçlanan Cerbe Deniz Muharebesi özellikle vurgulanmıştır.

Necmeddin Sahir'in devrin önemli şahsiyetleriyle ilgili yazdığı iki adet şiiri bulunmaktadır. Bu bağlamda 11 Temmuz 1918 yılında *Donanma* mecmuasında yayımlanan *Tâbût-ı Muhteşem* adlı şiirde V. Mehmed'in ölümü konu edinilmektedir:

*‘İğtişâşlar ve harp içinde geçen
Yılların hepsi kalbimizde diken
Gibi hâlâ dururken hüzn-âgîn,
Bir haber geldi... Muztarib, gam-gîn,
Dediler: Öldü şehriyâr-ı ‘azîm...
Çöktü etrafa bir sukût-ı elîm;
Bir siyah örtü, bir ridâ-yı ‘adem...*

(...)

*Bunu bil ey halîfe-yi İslâm!
Ey şehn-şâh-ı ‘âlim-i İslâm,
Ey mu‘azzez ve muhterem hakan,
Senin arkandan ağlıyor bu vatan;
Önde tâbût ki nura müstağrak,
Onu ta‘kîb ederdi bir bayrak;
Seni hürmetle yâd ederdi millet,
Sana tâbût-ı muhteşem, hürmet!..’’(Donanma, Nu. 173, 1918, s. 1983).*

3 Temmuz 1918 tarihinde vefat eden Sultan Mehmed Reşad'ın ölümü üzerine yazılmış olan şiir, bir ağıt niteliği taşımaktadır. ‘‘Mu‘azzez’’ ve ‘‘muhterem’’ bir hakan olan Sultan Mehmed Reşad'ın ölümü üzerine tüm vatan gözyaşı dökmektedir. V. Mehmed'in cenaze merasimi şiirin son mısralarına: ‘‘Seni hürmetle yâd ederdi millet, / Sana tâbût-ı muhteşem, hürmet!’’ şeklinde yansımaktadır.

*‘‘Sen bir çelik siperdin,
Vatan için düşmana;
Kalbi temiz bir erdin,*

Müncî eden vatana.

(...)

Vatansızlar kaçarken,

Ateşlerden korkmadın,

Düşman zehir saçarken

Şarapnelden yılmadın.

Sendin öksüz vatanın

Kurtarıcı bir ferdi;

Ne yazık ki vatanın

Tükenmiyor hiç derdi.

Seni vuran kurşunlar

Gözlerini kaparken,

Kara kalpli mecnûnlar

Düşmanlara taparken.''(Anadolu'da Yenigün, Nu. 829, 1922, s. 1).

Bazı kısımları alıntılanan *Talat Paşa* adlı bu şiir, Talat Paşa'nın ölümü üzerine yazılmıştır. Talat Paşa'nın vatana ettiği hizmet: "Sendin öksüz vatanın / Kurtarıcı bir ferdi; / Ne yazık ki vatanın / Tükenmiyor hiç derdi" mısralarıyla dile getirilmiştir. 15 Mart 1921 tarihinde Berlin'de suikasta uğrayan Talat Paşa'nın ölümü şiirin son mısralarında hazin bir tonda vurgulanmıştır.

Bu bölümde ele alınan üç şiirde Sılan, tarihte önemli yer edinen üç isme şiirlerinde yer vermiştir. *Tâbût-ı Muhteşem* ve *Talat Paşa* adlı şiirleri V. Mehmed ve Talat Paşa'nın ölümü üzerine yazılmıştır. Ağıt niteliği taşıyan bu şiirler içinde vatan sevgisine ait unsurlar barındırmaktadır. *Piyâle Paşa* adlı şiirde, Piyâle Paşa'nın kahramanlıkları vurgulanmıştır.

4.3.1.2. Manzum Masalı

Necmeddin Sahir Sılan'ın şiirlerinin yanı sıra manzum olarak bir masal kaleme almıştır. *İleri* gazetesinde 30 Ocak 1922 tarihinde yayımlanan bu masal öncesinde Necmeddin Sahir'i tanıtan bir paragraftık yazı karşımıza çıkmaktadır:

‘‘Son safha-yı edebiyatın yetişecek sîmâlarından Necmeddin Sahir Bey’in bir makâle-yi manzumesini kâriyelerimizin enzâr-ı takdirine ‘arz ediyoruz. Necmeddin Sahir Bey, şu inkılâbtan evvel gazetemize intisâb ile imzâlı ve husus ile imzasız bir takım mülâkât ve fikrât neşretmişti. Bu kıymetdâr gencin isti’dâd-ı edebîsi bugün neşrettiğimiz manzûmeyle de meberr-i hevndir. Kâriyelerimizin sühûletle takdir edecekleri üzere Necmeddin Sahir Bey ozan benânı hayli mehâbetle idâre ediyoruz. Birçok tecrübelerde soğuk düşen parmak hesabını, genç şâ’irimizin şiveye, ahenge, tasavvuta asla hâlel gelmeden isti’mâl edebilmiş ve hakka ki bu vâdide bir terfîye müceb olmuştur. Necmeddin Sahir Bey Ankara’da, Büyük Millet Meclisinin Tahrîrât Müdürlüğü vazîfesini îfâ etmekle inkılâbımıza da hizmet ediyor’’(İleri, Nu. 1435, 1922, s. 3).

Necmeddin Sahir’e ait olan bu kısa biyografiden sonra *Nişanlılar* adlı manzum masala yer verilmiştir:

‘‘Bir yaz günü, dağı taşı aşarak
Deniz gibi dalgalanıp çoşarak
Yeşil yurdu, ovaları dolaştım,
Âkşâm vakti bir obaya ulaştım.
Beni gören ihtiyarlar, köylüler
Hatır sorup sevindiler, güldüler;
Ordu yavuz, cephe eyi diyince
Bir ihtiyar ah eyledi derince;

Dedim:

- Ne var, baba anlat, ne oldu
Neden böyle şu gözlerin yaş oldu?..

Bu söz onu bütün bütün kanattı,
Çocuk hıçkırarak ağladı.

Değneğine yaslanarak çıkarken
Şu obadan uzaklaşıp kaçarken

Dedi:

- Oğul! Sorma, derdim büyüktür,
Bu obalar artık bana sönüktür.

O çıkınca diğer biri seslendi:

- Dinle bunu, anlatayım efendi.

*On gün oldu bu ağa,
Düştü büyük bir dağa.
Kızı nazlı Emine,
Kurban oldu birine.
Ne civndı bilseniz,
O biricik gzdemiz;
Gya doğan yldızdı,
Tek yaşayan bir kızdı.
Henüz on dört yaşında,
Ya bir ırmak başında,
Ya kırlarda gezerdi;
Sevgi nedir, sezerdi.
Bu sihirli kelebek;
Koklamazdı hiç iek...

Yine bir gün gezerken,
Yolcuları süzerken
Görmediği bir arslan,
Pos bıyıklı kahraman
Nişan dolu göğsünde,
Durup yolun üstünde
Tutmuş kızın kolunu,
Sormuş köyün yolunu.
Kız utanmış fakat er
Demış:
- Civn! Cevap ver,
Söyle bana adın ne,
Olmayasın Emine?..*

Kız utanmış, savuşmuş.

Durmuş, gûya kavuşmuş.

Uğramadan obaya.

Koşmuş Hasan babaya.

Dayısıyla görüşmüş,

Sarılarak öpüşmüş,

Demiş:

- Dayı yorgunum,

Emine 'ye vurgunum.

Yaralıyım, canlıyım,

Nişanlıyım, şanlıyım.

Senden⁴ gayri ne anam,

Ne babam var, ne yuvam.

Hasan baba ağlamış,

Yüreçeği sızlamış,

Demiş:

- Oğul! Benim kız,

Senin olsun şu yıldız;

Artık verin el el,

Tak nişanı güzele.

Nişan oldu aradan

Çok geçmedi; genç arslan

Yurdu saran düşmana

Karşı çıktı meydana.

Akpınar'ın yiğiti,

Nice dağı, geçidi

Aşıp vardı cepheye,

Du'â ettik efeye..

⁴ Şeklinde yazılmış fakat metnin gidişatına uygun olarak kelimenin ‘senden’ olduğu kanısına varılmıştır.

*O efe ki daha dün,
Dilemişti bir düğün.
Gün olurken dağlarda,
Tepelerde, bağlarda,
Top sesleri duyuldu,
Erlere cenge koyuldu...*

*Bunu duyan Emine,
Hiç bakmadı kendine;
Gül cehresi solmuştu,
Kalbi keder dolmuştu.
Zavallı kız, yaşlı kız
Dolaşırken yalnız,
Yine bir gün ovada,
Su başında, tarlada,
Bıyıkları aklaşmış
Bir süvari yaklaşmış,
Demiş:
Nerede Akpınar,
Annemize yok mu yar?
Güya söyle, kız, bildir
Durmuş Efe şehiddir.*

*Akpınar'ın ak kızı,
O güzelin yıldızı,
Çok üzülmüş habere
Düşmüş büyük kedere;
Dönüp gelmiş obaya:
Demiş Hasan babaya:
- Baba, baba! Er Durmuş,*

*Cenk yerinde vurulmuş.
Böyle bir yaz gününde,
Kara haber önünde
Bütün köyce ağladık,
Kalanları sağladık...*

*Bu gamlı söz bu haber
Emine 'yi çok üzer,
Gece vakti coşturur,
Top sesine koşturur.*

*Gözyaşları akarak,
Ay yıldızına bakarak
Akpınar 'dan savuşur,
İnönü 'ne kavuşur.
Nice yavuz arslanla
Savaş eder düşmanla.*

*Döker cömert kanını,
Kıyar güzel canını.*

*Gözlerini yumarken,
Gökten meded umarken*

Yürekte ah eder,

Şu sözleri ığıldar!

- Ben yaralı bir kuşum,

Nerede benim Durmuş 'um?

Yeryüzünde eşimdi

O kahraman... Yok, şimdi.

Onun için ey toprak,

Bahtım kara, yüzüm ak.

Geldim sana al beni,

O şehide sal beni.

Gökte zafer yıldızı

Gülümserken, o kızı

Şehidliğe gömerler,

Bir küçük taş dikerler.

Bu şerefli düğünü

Görür yüce İnönü.

İşte oğul, on gündür

Hasan baba ölgündür.''(İleri, Nu. 1435, 1922, s. 3).

Necmeddin Sahir'in kaleme aldığı bu manzum masalda ''*edebî ve estetik değerlerinden ziyâde çocuklarda millî şuurun uyandırılması başta olmak üzere eğitim işlevi*''(Ziya Gökalp, 2020, s. 14) ön plana çıkmaktadır. *Nişanlılar* adlı manzum masal bu anlamda, Ziya Gökalp'in kaleme aldığı manzum masal türleriyle benzerlik göstermektedir: ''*Gökalp manzum masalarının kahramanlarını insanlardan seçer. Bu kahramanların yaşadıkları tecrübeler vasıtasıyla okuyucuya pek çok olumlu değer telkin etmeye çalıştığı gibi özellikle Türklük bilinci aşulamak ister*''(Uğurlu, 2009, s. 1029). *Nişanlılar* adlı manzum masal, obaya ulaşan bir yabancı'nın üzgün ve acılı görünen ihtiyara bu durumun sebebini sormasıyla başlamaktadır. İhtiyar bu soru karşısında Emine ve Durmuş'un hikâyesini anlatmaya koyulmuştur. Emine saf ve temiz kalpli olarak karşımıza çıkmaktadır. Durmuş ise civan ve aslan bir yiğit olarak tasvir edilmektedir. Akpınar'ın yiğidi Durmuş, Emine ile nişanlandıktan sonra cepheye geri dönmüştür. Bir süre sonra bir haberci Durmuş Efe'nin cephede şehit düştüğünü haber vermiş ve Emine bu acı karşısında kendi canına kıymıştır. Masalın sonunda Emine, şehitliğe Durmuş'un yanına gömülmüştür. Bu hüznü aşk hikâyesi İnönü'ye kadar ulaşmıştır. 7'li hece ölçüsüyle yazılan *Nişanlılar* adlı bu manzum masalda, kahramanlık, şehitlik, yas ve saflık kavramları ön plana çıkmaktadır.

4.3.2. Mensur Eserleri

Necmeddin Sahir Silan, manzum eserleri dışında mensur eserler de üretmiştir. Bu bağlamda Necmeddin Sahir, mensur şiir, hikâye, fıkra, makale, anı, mektup ve yayımlanmış olsa da piyes türünde yazılar kaleme almıştır. Bu bölümde Necmeddin Sahir'in mensur eserleri incelemeye tabi tutulacaktır.

4.3.2.1. Mensur Şiirleri

Necmeddin Sahir Silan, *Gözler, Aşkımın Defteri* ve *Yalan* adında üç adet mensur şiir kaleme almıştır. Bu mensur şiirler *Rübâb* ve *Büyük Duygu* mecmualarında 1912-1913 tarihlerinde yayımlanmıştır. Bu üç mensur şiirinde de aşk temasını işlemiştir.

‘Kalbimde soluk jalelerin ölü handeleri istihfâf-kâr gözlerde yanan lavlar gibi rûh, mecrûhumda toplandı; ve birer şerâre-yi cidâl saçan cehennemi ateşleriyle günâh ‘aşkımın mazideki kadifeliklerini yaktı, şimdi veremli ufkuma bir safîr-i istihzâ ile uçmak isteyen güllerini döküyor.

Mechûl bir rûzgâr titredi, denizleri ra‘aşe-nâk nefesleriyle ‘aşkımın hummâları altında zebûn ve bî-ümîd yanan kalbime bir hevâ-yı mâtem gönderdiler. Bu matem nefesi kalbimde bî-ümîd yanan ateşleri acı hislerle zehirlemek için didindi. O zamân sen dahâ rûhumun yaralarını bilmiyordun. Çünkü ben istiyordum ki zalâm-ı leyli yalayan mehtâb ziyâları gibi, senin gözlerinde haşîn, acı nazarlar değil, tesliyet-kâr şerâreler titresin.. Öyle olmadı; onlar derin hummâlarıyla beni titretti ve, sonra garâm-ı şebâbımda bir tûde-yi melâl buldum...’(Rübâb, Nu. 27, 1912, s. 331).

Yukarıda tamamının alıntılıandığı *Gözler* adlı mensur şiirde, yazarın duyguları yoğun tasvirlerle anlatılmaktadır. Hastalığı sebebiyle acı içinde kıvranan sevgilisinin karşısında bir şey yapamadan beklemek aşığı acıya doğru sürüklemektedir. ‘‘Ben istiyordum ki zalâm-ı leyli yalayan mehtâb ziyâları gibi, senin gözlerinde haşîn, acı nazarlar değil, tesliyet-kâr şerâreler titresin’’ cümlesinde hastalıklı gözlerle bakan sevgilinin hayata bakışı işlenmiştir. Âşık sevgilinin hayata karşı mutlu bakmasını istemektedir; fakat bu istek gerçekleşmemiştir. Âşık genç yaşında bulunduğu sevgiliyi kaybetmenin hüznünü yaşamaktadır.

‘Kadın; âmâl-ı ‘aşkımın kudsî müşâfehâtını inci yazılarıyla fısıldayarak, lev hat-ı garâmı teskîn ettiğin o zarîf ‘defter-i ‘aşk’’; şûh bir mes‘ûdiyetle çarpınan kalbimin peygüle-yi samîmiyetinde mahfûz idi. Sen bir gün ‘aşkımın o eski çılgınlıklarını yeniden okumak için gözlerinle bana yalvarırken, ben ey melîke-yi ‘aşkı, senin huzurunda ‘aşkımın semm-dâr nefeslerini içiyor ve, kalbimin kanayan ‘adese-yi melâlîne yine seni meshûf-ı garâm dinliyordum.

(...)Şimdi düşünüyorum ve ağlarken sana, ey ‘aşkımın mukaddes ilâhesi; yalvarıyorum: ‘‘Kitâb-ı ‘aşkıyı yakma...’’ Eğer sen kadınsan, hada‘asız, yalansız, temiz bir kadınsan garâm-ı şebâbımın sânihât-ı muztaribi olan ‘defter-i ‘aşkı’’ i‘ade et.’’

İşte bu gece perîşân sanemler ile, sakfi çökük ma‘bed hûlyâmda lâhûtî bir sedâ ile sana secde ediyorum:

‘Kitâb-ı ‘aşkıyı yakma...’(Rübâb, Nu. 31, 1912, s. 308).

Bazı kısımları alıntılanan *Aşkımın Defteri* adlı mensur şiirde, âşık sevgiliye seslenmektedir. Aşığın sevgiliye yazıp verdiği defteri yakmaması için sevgiliye

yalvarmaktadır. Âşık, sevgilinin karşısında secde eder ve ‘‘defter-i ‘aşkımlı’, ‘‘kitâb-ı ‘aşkımlı’’ yalvarması için tekrar tekrar yalvarmaktadır.

‘‘Yalan kadın; inanma, seni zehirlediler.. O, senin pür-şi ‘ir ü safvet hafâyâ-yı ruhunda gizlediğin cümün ‘aşkımlı sefil, ‘âdî mahlûklar zehirlediler...

(...)

Bak, ben dâimâ senin kevser-i ‘aşkına muhtâcım; çünkü, kalbim senindir. Ve, senden son bir lerze-yi âteş-nâk ile istimdât ediyorum: ‘‘İnanma, yalan...’’

Şimdi ben bu kimsesiz ma’bed-i metrûkumda ma’sûm u melûm-ı mezbûh nefeslerle soluyarak şehka-yı ızdırabımın beni dil-hûn eden lerze-yi ihtirâs ile medhûşum, anlıyor musun ey zehre-yi hayâl:

‘‘İnanma, o, yalan..’’(Büyük Duygu, Nu. 18, 1913, s. 303).

Necmeddin Sahir’in yukarıda verilen *Yalan* adlı mensur şiiri yalan kelimesiyle başlamaktadır. Sevgilinin zehirlendiğini düşünen âşık, sevgiliye bu yalana inanmamasını sürekli dile getirmektedir. Âşık bu yalan üzerine sevgiliden ayrı düşmüş karamsar bir haldedir.

Kısaca Necmeddin Sahir, yazı hayatının ilk devresinde mensur şiirler kaleme almıştır. Fakat sonrasında mensur şiir kaleme almayı bırakmıştır. Bu durum Necmeddin Sahir’in mensur şiir türünü denediğini ve daha sonrasında mensur şiir kaleme almayı bıraktığının bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Üç mensur şiirinde de yazar/âşık sevgiliye seslenmektedir.

4.3.2.2. Hikâyeleri

Necmeddin Sahir Sılan’ın ilk hikâyesi Balıkesir’de çıkan *Türk Dili* gazetesinde yayımlanmıştır. 13 Ekim 1926 tarihinde yayımlanan *Bir Düzine Yunanlı Bir Çuval Kemik* adlı kısa hikâyede, Milli Mücadele döneminde gerçekleşen bir kahramanlık hikâyesini anlatmaktadır. Milli Mücadele, topyekûn bir milletin katılımıyla gerçekleşmiş; her alanda çeşitli zorlukların üstesinden gelinmiştir. Bu hikâyede de bir kişinin Milli Mücadele döneminde cephe gerisinden verdiği savaş işlenmiştir:

‘‘(...)

Hiç heyecan ve telâş anarı göstermeden ne isterlerse baş üstüne diyor. Ara sıra gözleri duvarda asılı duran dede yadigarı yatağane gıdiveriyordu.. Baskıncıların ele başını kumanda edercesine:

Para para hem sarı lira.. Anladın mı? Sarı deyince yerden kalktı, bir dolap açıp çıkardığı bir çömleği bütün kuvvetiyle odanın ortasına öyle bir vuruş vurdu ki; dökülen altınlarla oda dolap karıştı...

Yunanlılar gözleri dört açılmış, aç kurtlar gibi kapış kapış para topluyordu... Çiftlik nâzırı yavaşça duvara yaklaşarak yatağane kavuşunca arslan gibi bir kükreme ile Yunanlıları para yığınınına mihlamişçasına durdurdu birer, birer silahlarını topladı. Hepsi dıklım dıklım bir çuvala doldurup ağzını güzelce bağladı. Ve bir hamlede çiftliğin penceresinden fırlatıp attı... Aşağı inip birkaç yatağan daha vurunca çuval ve içindikiler bir yığın külçe kemik haline gelmişlerdi.. Arabaya yükleyip şehre Yunan kumandanlığına gönderiverdi.. Yazdığı mektubunda:

(Bir Düzine Yunanlı, Bir Çuval Kemik) diyordu...'(Türk Dili, Nu. 126, 1926, s. 3).

Necmeddin Sahir'in 1927 tarihinde yayımlanan *Bekleyen* adlı hikâyesi Türk Dili gazetesinde üç sayı olarak tefrika edilmiştir. Fakat hikâyenin çok kısa olan son bölümü, Necmeddin Sahir'e *Hayat Dönüşü* hikâyesini ithaf eden, Cerrahoğlu tarafından kaleme alınmıştır. Hikâye iki kişinin karşılıklı konuşmasıyla başlamakta ve bu konuşmalar ardından Ferid Bey'in çiftliğine doğru bir yolculuğa çıkılmaktadır. Ferid Bey'in çiftliği '*Madra Dağları, Güngörmez Köprüsü, Edremit Burhaniye taraflarında üç yolun birleştiği*'(Türk Dili, Nu. 416, 1927, s. 3) noktadadır. Ferid Bey'in çiftliği hikâyenin ana mekânıdır. Hikâye bu mekân çevresinde şekillenmiştir: '*Avluyu geçtik. İkinci bir kapıdan merdivenleri tırmandık. Şimdi salondayız. Salon içi döşenmiş, kenarda kütüphane, kanepeler, duvarda yağlı resimler (...)* Her tarafı sarmaşıklar kaplı pencerelere bir ma'bed süsü veren oda''(Türk Dili, Nu. 416, 1927, s. 3). Bu ma'bedi andıran odadaki resim dikkat çekici bir unsurdur. Hikâyenin odağını oluşturacak bu portrenin sahibi şöyle tasvir edilmektedir:

'Elini sıkarken kadının büyücek gözlerini baktım yukarıdaki genç kızın resminin biraz kadınlaşmış sîmasıydı. Gözlerinin hiç değişmediğini söyleyenler ne kadar doğru söylüyorlarmış. İnci gibi dişleri, lakardı söylerken gözlerini kırıştırarak bakışı kalbimdeki kıvılcımları coşturmaya kâfiydi. Gurûba kadar geldik. Akşam yemeğimizi büyük bir neşe ile yedik. Genç kadın piyano başında bize kalplerimizde sevinen bütün hatıraları yaşattı''(Türk Dili, Nu. 416, 1927 s. 3).

Hikâyede, Ferid Bey ve Neşide'nin aşkı anlatılmaktadır. Fakir bir ailenin en büyük çocuğu olan Ferid Bey, Neşide hakkında ilk izlenimlerinden hikâyede şöyle yer vermektedir:

'Evimizin karşısında küçük uzunca boylu parlak siyah gözlü bir kız vardı. Sa'dî Beyin kerîmesiydi. Seviyorduk fakat sevmek ve sevilmeğin ne demek olduğunu bilmiyorduk. Bazen evin aralarında تنها yerlerde görüşür ve konuşurduk. O küçücük 'aşk ile istikbâlden bahsederdik''(Türk Dili, Nu. 416, 1927 s. 3).

Neşide'nin İstanbul'a mektebe gidişinden önce Ferid Bey, ona aşkını dile getirmiştir. Neşide yine de İstanbul'a gitmek zorunda kalmıştır. Aradan beş ay geçmiş ve Neşide'den bir mektup gelmiştir. Mektupta ailesinin Neşide'yi zengin bir kocaya vereceğini ve ablasını da Ferid Bey ile evlendirmek istediği yazmaktadır. Daha sonra Neşide'den uzun bir süre mektup alamayan Ferid Bey, kendini çalışmaya ve toprağa vermiştir. Edremit arabacılarından birisi

arabasının tekerinin kırıldığını ve kibar insanların yolda kaldığını Ferid Bey'e anlatmış ve Ferid Bey, bu kibar insanları çiftliğine kabul etmiştir. Ferid Bey, çiftliğe gelenlerin arasında Neşide'yi fark etmiştir. Ferid Bey, Neşide'nin resmi karşısında kendini tanıtmıştır. Böylelikle Ferid Bey, yıllar sonra çocukluk aşkı Neşide'ye kavuşmuştur.

Hikâyede, fakir bir ailenin çocuğu olan Ferid Bey ile zengin bir ailenin kızı olan Neşide'nin aşkı anlatılmıştır. Ferid Bey'in çiftliğe gelen Nureddin Bey'in ricası üzerine mazisini anlatmaya başlamıştır. Bu bakımdan hikâyede geriye dönüş tekniği kullanılmıştır. Çalışkanlığıyla başarılar elde eden Ferid Bey, yıllar sonra çocukluk aşkı Neşide'ye kavuşmuştur.

4.3.2.3. Fıkraları

Necmeddin Sahir'in gazetelerde/mecmualarda 9 adet fıkrası tespit edilmiştir. İlk fıkrası, *Tiyatro ve Temaşa* mecmuasında yayımlanmıştır. Tiyatro hakkındaki görüşlerini bu kısa yazıda şöyle dile getirmektedir: "*Tiyatrolar, 'âlem-i hakîkatin bir mekteb-i edebi sanâyi' nefîsenin mümtâz bir şu'besidir. Fakat ne kadar yazıktır ki tiyatroların cem'iyet-i beşeriyeye ettiği hidemât bizde layıkıyla anlayamamış ve bu güzide san'at inhitât etmiştir*"(Tiyatro ve Temaşa, Nu. 1, 1915, s. 12). Necmeddin Sahir, bu cümleleriyle tiyatronun önemini vurgulamıştır. *Tiyatro ve Temaşa* mecmuasının kapanmasıyla Necmeddin Sahir, bu mecmuada herhangi bir yazı yayımlayamamıştır.

Necmeddin Sahir'in *Anadolu'da Yenigün* gazetesinde *16 Mart 336* başlıklı bir yazısı yayımlanmıştır. *16 Mart 336* başlıklı bu yazısında İstanbul'un işgal edildiği 16 Mart 1920 tarihinde İstanbul'da bulunan Necmeddin Sahir, bu acı güne dair görüşlerini anılarında şöyle dile getirmektedir:

"16 Mart, zannedildiği gibi İstanbul'un işgali değildir, İstanbul işgal altına gireli çok olmuştur Mütareke'yi takip eden günlerde. Harben giremedikleri İstanbul'un sulhen girmek isteyen düşman askerleri her taraftan akın akın geldikleri ve boğaz sahillerine yerleşmeleri İstanbul o günlerden i'tibaren tarihte emsâlini görmediği bir devre girmiştir. (...) 16 Mart, İstanbul'un işgalinden daha başka bir şeydir. Yeni bir tarih devresi, bence şark ile garp arasında i'lân edilmiş bir harbdir"(Anadolu'da Yenigün, Nu. 557, 1921, s. 2).

Necmeddin Sahir, 1921-1922 yıllarında *İleri* gazetesinde "Yıldız" müstear ismiyle(Sılan, 2010, s. xxv) yazılar yayımlamıştır. Yıldız müstear ismiyle 11 Ekim 1921 tarihinde *İleri* gazetesinde yayımlanan *Ankara Mektupları* başlıklı yazısında, Ankara ve

Anadolu'nun hali hakkında bilgi vermektedir. "Başkumandan Paşa'nın İzahatı" adlı bölümde Mustafa Kemal Atatürk'ün şu cümleleri yer almaktadır:

"Efendiler, bütün cihanın bilmesi lazımdır ki Türkiye halkı, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve onun hükümeti uşak mu'amelesiyle tahammül edemez. Her medeni millet ve hükümet gibi varlığının, hürriyet ve istiklâlin tanınması talebinde kat'iyen musirrdir..."

(...)

Efendiler, harekât-ı 'askeriyemiz hakkında son ma'lûmtâtı ve son sözü söylemiş olmak için 'arz ediyorum ki ordumuz vatanımız dâhilinde bir tek düşman neferi akmayıncaya kadar ta'kîb u tazayyuk ve ta'aruzuna devam edecektir'"(İleri, Nu. 1327, 1921, s. 2).

Necmeddin Sahir'in *Himaye-yi Eftal Cemiyeti'nde Bir Gün* başlıklı yazısı şu cümleyle başlamaktadır: "*Cephedeki kahramanlarımız kadar, cephe gerilerindeki yetimlerimizi de düşünmeliyiz*"(İleri, Nu. 1414, 1922, s. 2). Yazısının odağını oluşturan bu cümleden sonra Necmeddin Sahir, "*Cephelerde millet ve memleket uğrunda kanlarını dökmekten korkmayan ve hatta mübeccel emel yolunda canlarını fedâ eden⁵ kaçmayan Türk dil-âverlerinin bizlere birer vedi'a olarak bıraktıkları yavrularımızı*"(İleri, Nu. 1414, 1922, s. 2) korumamızın önemini ve gerekliliğini vurgulamaktadır. Yazısının devamında Necmeddin Sahir, Himaye-yi Eftal Cemiyeti'nin gayeleri, cemiyet himayesindeki çocuklardan, yurtlarını terk eden çocuklardan, cemiyetin yaptığı işlerden bahsetmektedir(İleri, Nu. 1414, 1922, s. 2).

Sılan'ın bir diğer fıkrası da *Anadolu'da Hayat: Ramazan Tahassüsleri ve Anadolu'da Hayat: İki Bayram* başlıklarıyla *Yeni İnci* mecmuasının 1. ve 2. sayılarında yayımlanmıştır. *Anadolu'da Hayat: Ramazan Tahassüsleri* adlı fıkranın ilk bölümlerinde Silan, İstanbul ve Anadolu özellikle Ankara'daki hayatı karşılaştırmaktadır:

"Zaten İstanbul'dan uzaklaşıp Anadolu'nun mübârek topraklarına ayak basanlar daha ilk merhalede bu nesîm-i hürriyete kavuşup ferah bulmuyorlar mı?

Üç yıldan beri İstanbul'un ezgin ve bezgin hayatı içinde hüznle karşılanan Ramazan, Ankara'da büyük bir 'azm ve imân ile idrâk edildi.'"(Yeni İnci, Nu. 1, 1922, s. 23).

Aynı zamanda yazının ilerleyen kısımlarında Ankara hakkındaki görüşlerini Necmeddin Sahir şöyle dile getirmektedir:

"Eski binaları, dolambaçları sokakları ile nazarları bulandıran ve rühları sakınan bu mukaddes şehir, Anadolu'nun göbeğinde üç yıllık bir mâzîye mâlik olan genç Türkiye'nin kurulduğu bir yerdir. Düne kadar Ankara'yı hayâllerinde değil, hatta harita üzerlerinde bile göremeyen birçok dindaşlar vardır ki

⁵Metinde fedâ eden yazılırken "فدادن" şeklinde yazılmış "i" harfi konulmamıştır.

bugün o mukaddes inkılâb kapısından içeriye girmiş, yaşamak için ya cephede döğüşüyor veya genç ve dinç Türkiye'nin idare makinesinde, milletine hâs bir vakâr ve sekînet ile, çalışıyor''(Yeni İnci, Nu. 1 1922, s. 23).

Anadolu'da Hayat: İki Bayram adlı fıkra Necmeddin Sahir, Türklerin çektiği acıları şu cümlelerle anlatmaktadır:

'Kaç yıldır ki ana vatanın, Anadolu'nun ve Rumeli'deki son cezû-yı vatanın, en feyyâz parçalarını, şimâl denizden kopup kasırgalar altında çiğneniyor; kaç yıldır ki bed-baht Türk toprakları kanla, zehirle sulanıyor? Kızıl alevler içinde yanan köyler, yakılan köylerin bütün günâhları Türk ve Müslüman olmak mıdır? Hangi ırkın tarihi, bu kadar kanlı fâci'alar kaydetti?''(Yeni İnci, Nu. 2, 1922, s. 14).

Milli Mücadele'nin acı yüzünü kâğıda şöyle dökmektedir: *'Uzakta yanan bir ve o yanan köyün önünde hazîn hazîn akan suları gösteren tablo milletimizin üç yıldan beri şâhid olduğu ve duyduğu fâci'aların bir numunesi idi. Büyük bayrağımızın altında yaralı bir neferin yaralarını saran hemşirenin vaz'î o kadar hâzin idi ki...''*(Yeni İnci, Nu. 2, 1922, s. 15).

Necmeddin Sahir, *İleri* gazetesinde fıkra türünde yazılar kaleme almıştır. Bu bağlamda kaleme aldığı *İzmir ve Bursa Yurdlarını Ziyaret* başlıklı yazısı 4 Haziran 1922 tarihinde yayımlanmıştır. Bu yazısında Necmeddin Sahir, *'Asırlardan beri semâlarında yükselen âl bayrağımızın şafak rengiyle ruhlarını beslemiş olan güzel (İzmir) ile yeşil (Bursa)'mız 15 Mayıs fâci'a-yı işgalinden sonra''*(İleri, Nu. 1556, 1922, s. 1) yaşadığı acı tabloyu anlatmış ve 15 Mayıs 1919 tarihinde yaşanan işgalden sonra İzmir ve Bursa halkının çektiği acıları vurgulamıştır.

Sılan'ın *Amasya'da Milli Bir Müessesemiz: Şefkat Yurdu* başlıklı yazısında, Amasya'da kurulan ve *'şehid yavrular ile öksüzleri korumak ve millete hayırlı birer 'uzv olarak yetiştirme''*(İleri, Nu. 1564, 1922, s. 2) vazifesini üstelenen bu kuruluş hakkında bilgi vermektedir. Necmeddin Sahir'in kaleme aldığı bu yazı Şefkat Yurdu'nun nasıl açığından bahsetmekte ve Amasya'daki mekteplerin hali hakkında çeşitli bilgiler içermektedir.

Necmeddin Sahir Silan'ın bir diğer fıkrası *Köy Muallimleriyle Hasbihal* ismini taşımaktadır. Silan bu fıkra, öğretmen ve öğrenci ilişkisinin nasıl olması gerektiğine değinmektedir: *'Mektebi seven talebe mu'allim ve mektebine falakalar devrinin korkusuyla diken, tehdîd esâsına istinâd etmeyen, bi'l-'akis samimi müşfik bir hürmetle karışık kendi isteğiyle koşar''*(Türk Dili, Nu. 150, 1926, s. 2). Eğitim korku ile değil sevgi ile yapılması gerektiğini vurgulayan Silan, şu cümlelerle öğretmenleri uyarmaktadır: *'Meslek hayatında terbiye uğrunda çalışıp çocuk yetiştireceksiniz, hayât adamı olacaklar diye talebenin refik hislerini rencide etmek kadar feci' bir yara yoktur. Dikkat ve i'tinâ ile hareket lazımdır. 'Aks tesîrler fenâ izler doğurur...''*(Türk Dili, Nu. 150, 1926, s. 2). Aynı zamanda öğrenciye gösterilen güler yüzün önemini şu cümlelerle açıklamaktadır: *'Güler yüzle*

ayda âl bir mu'allimin yetiştirdiği talebe milletini seven, ibdâ' ve icâd edici, yaratılan kabiliyetinden inkişâfıyla belki bir yaratıcı olacaktır...'' (Türk Dili, Nu. 150, 1926, s. 2).

4.3.2.4. Makaleleri

Necmeddin Sahir'in *Donanma* mecmuasının 177-181. ve 184-186. sayılarında *Sultan Mehmedler* başlıklı bir makalesi yayımlanmıştır. Bu makalede Necmeddin Sahir, Osmanlı tarihindeki Mehmed isimli padişahların hayatlarını, savaşlarını, zaferlerini kaleme almıştır. Necmeddin Sahir, *Sultan Mehmedler* adlı makalesini neden kaleme aldığını mukaddime kısmında şöyle açıklamaktadır: "Esâsen Hânedân-ı Âl-i 'Osman'ın "Mehmed" namını taşıyan padişahları, tarih-i 'Osmanimizde en bülen ve en müstesnâ birer mevki' ma'lât-i⁶ ihrâz eylemişlerdir. Bunun için şevket-meâb efendimizin hümayûnları münâsebet ile, tarihimizin Sultan Mehmedler devrine 'âid olan kısmını, neşre müsâra'at eyledim"(Donanma, Nu. 177, 1918, s. 2047-2048). Necmeddin Sahir, bu uzun soluklu bu makalesinde yer alan "Devr-i Fetret ve Çelebi Sultan Mehmed" ve "Bânî-yi Sâni-yi Saltanat-ı Çelebi Sultan Mehmed" adlı bölümlerde Osmanlı Devleti'nin beşinci padişahı olan I. Mehmed/Çelebi Mehmed'in hayatını ve hüküm sürdüğü yılları konu edinmektedir(Donanma, Nu. 177, 1918, s. 2048-2050; Donanma, Nu. 178, 1918, s. 2061-2063; Donanma, Nu. 179, 1918, s. 2077-2080). Makalenin ilerleyen kısımlarında yer alan "Hüküm-dâr-ı 'Âlî Haslet Fâtih Sultan Mehmed", "(Konstantiniyye)'nin Fethi İçin Sultan Mehmed İstihzârâtı – Bizans'da Dâhilî İhtilâfât ve Münâza'ât", "Hazret-i Fâtih'in Celâdeti – (Konstantiniyye)'nin Fethi", "(Konstantiniyye) Fethinden Sonra – (Belgrad) Muhâsarası" ve "Hazret-i Fâtih'in (Mora) ve (Bosna – Hersek) Seferleri" adlı bölümlerde Osmanlı Devleti'nin yedinci padişahı olan II. Mehmed/Fatih Sultan Mehmed'in hayatı, hüküm sürdüğü yılları konu edinilmektedir. Makalede, İstanbul'un, Belgrad'ın, Mora'nın ve Bosna-Hersek'in fetihleri özellikle vurgulanmaktadır(Donanma, Nu. 180, 1918, s. 2093-2095; Donanma, Nu. 181, 1918, s. 2109 -2111; Donanma, Nu. 184, 1918, s. 2159 -2163; Donanma, Nu. 185, 1918, s. 2174 -2176; Donanma, Nu. 185, 1918, s. 2190 -2193).

Necmeddin Sahir, 5-6 Ekim 1927 tarihinde *Türk Dili* gazetesinde 421. ve 422. sayılarında *Lisan Meselesi: Türk Dili Ana Dilimiz* başlıklı bir makale yayımlamıştır. Silan, bu makalede, kısaca harf devrimi hakkında yazılan yazılardan bahsetmekte ve Acemce, Arapça kökenli kelimelerin yerine Türkçe kelimelerin getirilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Daha sonra bu yazıya karşılık olarak B. Ferih, *Türk Dili* gazetesinin 447. sayısında *Necmeddin Sahir Bey'e: Lisan Meselesi* başlıklı bir yazı yayımlatmıştır. Bu yazısında B. Ferih, Acemce

⁶ Kelime "معلات" şeklinde "ت" harfi eksik şekilde yazılmıştır.

ve Arapça kökenli bütün kelimelerin çıkartılmasının yanlış olacağını dile getirmiştir. Bu yazıya cevap olarak Necmeddin Sahir, *Türk Dili* gazetesinin 451. sayısında *B. Ferih Bey'e: Cevaba Cevap* bir yazı yayımlatmıştır. Bu yazısında Necmeddin Sahir, B. Ferih Bey'e şöyle cevap vermektedir:

‘‘Arap, ‘Acem ve diğer Avrupa lisanları neden dilimize gelen kelimeleri yerlerine Türkçelerini yakıştırarak lisanıdan kovmalı onları ‘affetmemeliyiz... ‘Osmanlı hükümetinin yolsuz tutumlarından birisi de Türk dilini ihmâl ile ‘Acem ve Arap edebiyatını, kelimelerini terkiblerini lisanımıza katarak saf Türkçeyi berbâd bir şekle koymuş olmasındır. Dağ köylerimizde sakin Türk köylerinde öyle güzel çekici, cana yakın, sevimli şive ve âhenkli insanı kendinden geçirici Türkçe kelimeler kullanıyor ki: İnsanı meftûniyyetini bile gizleyemiyor.. İşte halk lisanında mevcûd edebiyat çerçevesinin dışında kalan böyle kelimeler topluyor da edebi, ‘alemi yazılara sokmak vazifesini başaracak gençlik garp medeniyetinde benim fakat: Türk ve Türkçeciyim, Türkçe konuşacağım, konuşuyorum diye göğüs kabartacaktır’’(Türk Dili, Nu. 451, 1927, s. 2).

Ayrıca Necmeddin Sahir, *B. Ferih Bey'e: Cevaba Cevap* adlı yazısının son kısmında Ziya Gökalp'ın *Lisan* şiirini bu makalesine örnek göstermiştir.

4.3.2.5. Anıları

Necmeddin Sahir Silan'ın ilk anısı *Türk Dili* gazetesinin 146. sayısında yayımlanan *Baştan Başa Heyecan Raş ve Bedialar Dolu Bir Gün* başlıklı yazısıdır. Cumhuriyetin dördüncü yıldönümü için Gönen'de bulunan Necmeddin Sahir, bu kutlamaları şöyle kaleme almıştır:

‘‘Yirmi beş bin nüfuslu şirin belde yeşil Gönen münevver ve asrî halkı baştanbaşa heyecan ve ra’she içersindeydi. Çoşkun hissiyâtlı uzun yıllar hasreti çektiği Cumhuriyetin Dördüncü Yıldönümünü tes’id eden halk cumhuriyet ‘aşkıyla sermestti...

(...)

Halk bir hengâme, bir tahassür, sanki bir ‘âlemi dikermiş gibi siyyân bir halde akıyordu. Hükümet önünde İstiklâl Marşı derin hürmetlerle dinlendi...’’(Türk Dili, Nu. 146, 1926, s. 3).

Yazının son kısımlarında Necmeddin Sahir, Gönen hakkındaki görüşlerini şöyle belirtmektedir:

‘‘Gece: Şirin Gönen mu’azzam bir fener⁷ alayı hayatı yaşadı... Yer yer, hatta her taraf birer salon hayatı yaşıyordu. Yeşil yurdun zümürürdün simâlarında sârrların nâzın elhânları ‘askerler hâsıl ederken şehir gündüz gibi gece de uyanıktı. Sabaha kadar server ve heyecân devam etti’’(Türk Dili, Nu. 146, 1926, s. 3).

⁷ Kelime ‘‘فٲنار’’ şeklinde yazılmıştır. Fakat metnin gidişatına uygun olarak ‘‘fener’’ şeklinde okunmuştur.

Necmeddin Sahir Silan, anılarının birçoğunu 1966 yılında *Tarih Konuşuyor* adlı dergide/mecmuada yayımlamıştır. Necmeddin Sahir'in anılarını kaleme almasında Cemal Kutay vasıta olmuştur. Cemal Kutay, *Tarih Konuşuyor* dergisinin 24. sayısında yayımlanan *Karanlığa İtilen Temel Hadiselerin Son Şahitlerden Bir Emektar Dosta: Açık Mektup* adlı yazısında Necmeddin Sahir Silan için şunları dile getirmekte ve uzun bir süredir suskun olan Silan'ı tarihi aydınlatmaya çağırmaktadır:

‘‘1908’le 1918 arasında İmparatorluğumuzun son on yılının didiklenmesi ve Birinci Dünya Harbi’ne girişimizin mes’ullerini bulabilme şekli sebebi içinde, bu son on yılın üzerindeki kılıflardan kurtularak, o güne kadar kulaktan kulağa bile söylenmesinden çekinilen hadiselerin, Yüce Divan önünde bir bir ortaya atılması sırasında, bunları, kanunî ve hukukî anlamı ve şekli ile ‘‘zabta geçiren’’ şahsiyetten bahsetmiştim: İşe bu zat, Necmeddin Sahir Silan Beyefendi’dir ve hâkim mevkiinde olanlarla, müttehimler mevkiinde olan sabık devletû’lardan, hayatta kalabilmiş tek kişidir: Zaten, diğerlerinin ferd olarak anlatacakları, Necmeddin Sahir Beyefendi’nin anlatacakları yanında yarım, eksik ve noksan kalırdı’’(Kutay, 1966, s. 1975).

Cemal Kutay, *Karanlığa İtilen Temel Hadiselerin Son Şahitlerden Bir Emektar Dosta: Açık Mektup* adlı yazısını şu cümlelerle bitirmektedir:

‘‘Tekrar edeyim: 1908’le 1918 arasındaki İmparatorluğumuzun son on yılına ait muhasabelerin en doğrusu açık söylenmiş olan harb mes’ullerini tesbit için adalet divanı önüne çıkarılan olayların tesbit mekanizmasının başında o vardı ve o iktidar kadrosundan hayatta kalan da yine sadece O’dur: Millî Mücadele’nin en buhranlı günlerinden Serbest Fıkra macerasının sonuna kadar olan safhada ise bir başka köprübaşında idi.

Ve sanırım, başta rahmetli Ali Fethi Okyar gibi, ne himmeti, ne şahsiyeti, tarihteki yerini gereği gibi alamamış olan emek sahiplerinin ruhu, bir gün birleştikleri zaman, Necmeddin Sahir’den, bu vedayı ne ölçüde yerine getirdiğini soracaktır. Bu bilinen ortaya konulması, olaylara adları ve emekleri karışanlardan bazılarının, son hayat safhasında olmaları ile, daha da değer kazanıyor.

Bazı insanlar için inzivâ, ihtiyarî olamaz: Hayatları ve emekleri, onlardan böyle bir hakkı nez’etmişerdir. Fakat bu esirgeyişte vatanın hayrı ve huzurla göz kapıyabilmenin teminatı vardır.

Kıymetli ve aziz dost acaba ne düşünüyor?’’(Kutay, 1966, s. 1975).

Necmeddin Sahir Silan bu çağrıya karşı *Tarih Konuşuyor* adlı derginin 26. ve 27. sayılarında Necmeddin Sahir kendine dair anılardan bahseden bir yazı dizisi yayımlanmıştır. *Tarih Konuşuyor* dergisinin 28. sayısından 36. sayısına kadar yaşadığı devrin tarihinde yaşanan olayları anlattığı bir yazı dizisi kaleme almıştır. II. Meşrutiyet döneminden itibaren devrin siyasetinde çok yakından tanık olan Necmeddin Sahir Silan, *Tarih Konuşuyor* dergisinin 28. sayısından 36. sayısına kadar dönemin önemli isimlerinin fotoğraflarına da yer

vererek bir yazı dizisi kaleme almıştır. *Tarih Konuşuyor* dergisinin 28. sayısındaki 1807 1876 1908 Üç Şahlanış ve Sonuçları başlıklı yazısında Sılan, şu cümleleri vurgulamaktadır:

‘‘Son yüzyıl içinde zaman zaman doğan ve bir türlü kökleşmeyen demokrasi rejimi, halk iradesi, millet hâkimiyeti, batıdan gelen med ve cezirler halinde dalgalanarak yine batıya yöneltilen hürriyet severlerin hamle ve faaliyetleri zaman zaman boğuluyor ve gerici kuvvetler fesadçı ve baltalayıcı hareketlerle engelleniyor’’(Sılan, 1996c, s. 2325).

Necmeddin Sahir Sılan bu yazısını ‘‘İslahatı Engelleyen İç ve Dış Tahrıklar’’, ‘‘Hürriyetseverlerin Açık Mücadeleleri’’, ‘‘Türkiye – Rusya Savaşı ve İlk Divân-ı Âli İsteği’’, ‘‘İstibdad İdaresine Karşı İhtilâl Hazırlıkları’’, ‘‘İkinci Meşrutiyet İlânından Sonra’’ olarak bölümlendirmektedir. Bu yazısında Sılan, meşrutiyetin ve ıslahatın oluşma sürecine değinmekte ve İkinci Meşrutiyet’in ilanını etkileyen tarihsel olayları anlatmaktadır.

Necmeddin Sahir Sılan’ın *Tarih Konuşuyor* dergisinde yayımladığı yazı dizisinin büyük kısmını *Düşen İktidarlardan Hesap Sorma Çabası: İkinci Meşrutiyet’te Divan-ı Âli Hareketleri* başlıklı yazıları oluşturmaktadır. Bu yazılar *Tarih Konuşuyor* dergisinin 29. sayısından 36. sayısına kadar her ay düzenli bir şekilde yayımlanmıştır. Necmeddin Sahir Sılan’ın bu yazıları bir arşiv niteliği taşımaktadır. Sılan *Tarih Konuşuyor* dergisinin 29. sayısında yayımlanan yazısında, Balkan Trablusgarp ve Bingazi topraklarının kaybedilmesiyle ilgili Meclis-i Mebusan’ın aldığı kararları anlatmıştır. Aynı zamanda yazıda, İstanbul Mebusu Salâh Cımcöz Bey’in ifadeleri özellikle vurgulanmıştır(Sılan, 1966ç, s. 2403-2407). *Tarih Konuşuyor* dergisinin 30. sayısından 36. sayısına kadar yayımlanan yazılarda I. Dünya Savaşı’nın sonlandığı yıllar ve Mütareke dönemi konu edinilmektedir. Sılan, *Tarih Konuşuyor* dergisinin 30. sayısında yayımlanan yazısında, Mütareke dönemi, Talat Paşa’nın istifası ve İttihatçıların yargılanması için 1918’de kurulan Divan-ı Âli’nin kuruluş nedenlerini vurgulamaktadır(Sılan, 1966d, s. 2469-2474). Sılan, *Tarih Konuşuyor* dergisinin 31. ve 32. sayılarında Divan-ı Âli’de yaşanan olaylara yer vermiş ve 33. sayıda ise Tahkik Heyeti Kâtipliği görevinin nasıl üstlendiğini ve Encümen-i Mahsus Âzalarının seçimine değinmiştir(Sılan, 1966e, s. 2567-2571; Sılan, 1966f, 2654-2658; Sılan, 1966g, s. 2750-2754). *Tarih Konuşuyor* dergisinin 34. 35. ve 36. sayılarında eski Nafia Nazırı Çürüksulu Mahmut Paşa’nın yargılanması anlatılmaktadır(Sılan, 1966ğ, s. 2834-2838; Sılan, 1966h, s. 2929-2933; Sılan, 1967, s. 3011-3014).

Dönemin siyasetiyle yakından ilişkili olan Necmeddin Sahir Sılan’ın *Tarih Konuşuyor* dergisinde yayımladığı bu yazılar Türk edebiyatı, tarihi ve siyaseti açısından büyük önem

taşımaktadır. İçinde bulunduğu dönemi aydınlatması bakımından bu yazılar birçok çalışmaya kaynaklık edecek niteliği içinde barındırmaktadır.

4.3.2.6. Mektupları

Yaşadığı dönemin siyasi ve edebi şahsiyetleriyle iç içe olan Necmeddin Sahir Sılan, bu isimlerle karşılıklı mektuplaştığı şüphesizdir. Fakat Necmeddin Sahir'in bu mektuplarına ne Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nin arşivinde ne de Tarih Vakfı'nın arşivindeki katologta rastlanılamamıştır. Necmeddin Sahir Sılan söyleşisinde bir mektup serisi yapmak isteğini dile getirmektedir:

“O zaman Meclis-i Mebusan Reisi, eski Dâhiliye Nazırı rahmetli Hacı Adil Bey. Kemal Sahibi bir insan.. Bana karşı da, bütün meclis kâtipleri arasında bir başka teveccühü vardı. Ben o teveccühü sonra, onun çok sıkıntılı ve yaşlı zamanında ödemeye çalıştım. Ruhu şad olsun, faziletli bir hukukçu idi. Bir mektubu var bende.. Şimdi düşünüyorum, “Bana Gelen Mektuplar” diye bir mektup serisi yapmak istiyorum. Bu, devirleri yaşatan bir eser olacaktır”(Kocatürk, 2005, s. 89-90).

Fakat Sılan, bu mektup serisini yayımlayamamıştır. Bu mektupların nerede olduğuna dair kaynaklarda bir bilgi bulunamamıştır.

Tarih Vakfı'nın arşivinde olan ve daha sonra kitaplaştırdığı bazı mektuplar mevcuttur. Necmeddin Sahir Sılan'ın doğu sorunu ile ilgili C.H.P.'ye ve D.P.'ye sunduğu raporları içinde barındıran *“Doğu Sorunu” Necmeddin Sahir Sılan Raporları (1939-1953)* başlıklı kitapta bir istifa mektubu göze çarpmaktadır. Bu istifa mektubu Sılan tarafından 14.05.1950 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi Sayın Genel Başkanvekilliğine yazılmıştır. Bu mektupta Sılan, C.H.P.'den neden istifa ettiğinin gerekçelerini açıklamaktadır:

“Memleketimiz için en uygun Devlet idaresinin, kayıtsız ve şartsız millet egemenliği esasına dayandığı parti programında belirtilmiş ve insan genişliğinin ve topluluğunun serbestçe yetişmesi, gelişmesi için zarurî ve hayatî şartı olan fikir, vicdan, söz ve yazı ve saire gibi medenî ve siyasî haklardan eşit olarak faydalanmak esası kabul edilmiştir.

Ancak yurddaşlar için kabul edilen bu siyasî ve medenî haklardan parti tüzüğündeki hükümlere göre parti topluluğu teşkil eden Büyük Millet Meclisi parti grubunda söylenen sözlerin partiyi idaren eden bazı vazifelilerce hoş görülmediği, şu veya bu arkadaştan ziyade, bana karşı uygulanan muamele ve söylenen sözlerle sabit bulunmuştur.

(...)

Yine bu mevzu ile ilgili olarak parti grubuna verdiğim bir soru önergesi üzerine o zamanki Meclis Grubu Başkanvekilliğinin şu sözleri şayanı dikkatir:

‘‘Sen bu Kürdlerin işlerle uğraşma.’’

Ne garip tecellidir ki, insan haklarının mevzu bahis olduğu bir zamanda, insan genişliğinin ve topluluğunun serbestçe yetişmesi, gelişmesi için fikir, vicdan, söz ve yazı hürriyetlerine gya değer verildiği halde özel bir Şekilde de olsa bana tevcih edilmiş olan bu sözler parti program ve tzğindeki hükümlerin uygulanışındaki samimiyetsizliğin en hazin örneğidir’’(Sılan, 2010a, s. 386).

Necmeddin Sahir Sılan, mektubun son kısımlarında şu ifadelere yer vermektedir:

‘‘Milli Mücadele günlerinden itibaren Büyük Mustafa Kemal’in feyizli mesai muhitinde Őerefle geçirdiğim çalışma yılları hariç olduğu halde, değerli diğer arkadaşları arasında, Aziz İsmet İnon’nn çalışma çevresinde, muhtelif sıfatlarla, yirmi altı yılı bulan mesai hayatımın hatırası olarak, bazı vatandaşların nazarında taşımış olduğum ‘‘İnon’nn adamı’’ sözü üzerinde de durmak istiyorum.

Gerçekten, Büyük Türk Milletinin emrinde sürekli olarak çalışmış ve saçlarını ağartmış olan İnon gibi Őekin bir Devlet adamının yanında yıllarca çalışmak imknuna malikiyeti, mütevazı hayatımın gerçek bir mazhariyeti olarak sayıyorum.

Ancak, Milli Mücadele’nin başından beri muhtelif sıfatlarla geçen ve bugün otuz yılı dolduran enerjik ve dinamik çalışmalarımnda ne Cumhuriyetimizin banisi Büyük Atatürk ile diğer arkadaşlarına, ne de inkılp saflarında alıştığım Sayın İsmet İnon ile Cumhuriyet Halk Partisine hiçbir zaman yük olmadığım gibi onların yanında bulunmakla geçen hizmet günlerimde de ‘‘Onların adamı’’, ‘‘İsmet İnon’nn adamı’’ olarak değil, onların hizmetinde bulunduğu ‘‘Aziz Türk Milletinin adamı ve hadimi’’ olarak çalışma imknunu bulmakla derin bir bahtiyarlığa erişmiş bulunuyorum.

(....)

Bu itibarladır ki, mevzu bahis sebeple olduğu kadar, açıkladığım diğer sebepler dolayısıyla da, bu günden itibaren Cumhuriyet Halk Partisinden ayrıldığımı teessürle bildirir, samim saygılarımı tekrarlarım’’(Sılan, 2010a, s. 394-395).

Tarih Vakfı, kendi arşivinde yer alan belgelerden hareketle Necmeddin Sahir Sılan’ın Bingöl ve Tunceli mebusu olarak görev yaptığı sıralarda Necmeddin Sahir’e gelen veya Necmeddin Bey’in gönderdiği mektupları *Dersimlilerden Mektuplar (1941-1953)* adlı eserde toplamıştır. Necmeddin Sahir Sılan’a gelen ve onun kaleme aldığı bu mektuplar resmi mektup niteliği taşımaktadır. Necmeddin Sahir’in mektuplaştığı isimler arasında dönemin siyasetiyle yakından ilgilenmiş birçok isim mevcuttur: Pülümür Kazası Kaymakamı Ekrem Vardarlı, Mazgirt Kaymakamı Ferit Hacaloğlu, Pülümür C.H.P. İlçe Kurulu Başkanı Halis Güven, eski Erzincan Milletvekili Hüseyin Aksu, Erciş Belediye Başkanı Süleyman Erdinç, Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu. Bunların dışında Necmeddin Sahir Sılan, mektuplarında halkın sorunlarıyla elinden geldiğince ilgilenmeye çalışmıştır.

4.3.2.7. Piyesleri

Necmeddin Sahir, iki adet piyes kaleme almıştır. Fakat bu piyeslerin hiçbiri bir yerde yayımlanmamıştır. Necmeddin Sahir'e ait olduğunu tespit ettiğimiz ilk piyes *Kafkas Yolu* adını taşımaktadır. Çarlık Rusyası'nın istilâcı saldırılarına karşı Türk'ün hamaset ve şahamet destanlarını canlandıran bu piyes, o zamanın sansüründen müsaade alınarak oynanmıştır. Bu dönem içinde taranan mecmua ve gazetelerde *Kafkas Yolu* adlı bir piyes tespit edilememiştir. Necmeddin Sahir'in anılarında *Kafkas Yolu* adlı piyesinin temsil olduğu bilgisi verilmesine rağmen bu piyesin herhangi bir gazete ve mecmuada yayımladığına dair herhangi bir bilgi içermemektedir(Sılan, 1966a, s. 2181). *Tiyatro ve Temaşa* mecmuasının kapanması bu piyesinin yayımlanmamasının sebeplerinden biri olarak gösterilebilmektedir. *Kafkas Yolu* adlı piyes 4 ve 5 Mart 1915 tarihlerinde *İkdam* ve *Tercüman-ı Hakikat* gazetelerinde Burhaneddin Bey he'yeti temsiliyesi tarafından provaya edildiği bilgisi yer almaktadır('Müdâfaa-i Milliye menfa'atine Kafkas Yolu Milli Temaşa 4 Perde'' 1915, s. 2; 'Müdâfaa-i Milliye menfa'atine Kafkas Yolu Milli Temaşa 4 Perde'', 1915, s. 2). *Kafkas Yolu*(millî temaşa 4 perde) adlı piyes, Müdâfaa-i Milliye menfa'atine Buhaneddin Bey tarafından temsil olunmuştur(Polat, 1991, s. 99; And, 1971, s. 221). *Tercüman-ı Hakikat*'te yayımlanan habere göre *Kafkas Yolu*(millî temaşa 4 perde), şehzade başındaki Millet Tiyatrosu'nda gündüz hanımlara gece beylere olmak üzere 28 Mart 1915 tarihinde cumartesi günü oynanmıştır('Kafkas Yolu önümüzdeki cumartesi – Millet Tiyatrosu'nda'', 1915, s. 2).

Necmeddin Sahir'in kaleme aldığını tespit ettiğimiz ve Tarih Vakfı'nın arşivinde NSS fon kodu ile yer alan seri no: 01.14 dosya no: 12 aksiyon no: 10419 şeklinde adlandıran *Müfteri Yahud Sefile* isimli piyesidir. Tarih Vakfı'ndaki 10 Ağustos 1328 tarihli belgeden hareketle bu tarih çerçevesinde olan mecmualar/gazeteler detaylı olarak taranmış fakat Necmeddin Sahir'e ait piyese rastlanamamıştır.

4.3.2.8. Tercüme Eseri

Necmeddin Sahir Silan'ın eşi Cemile Sahir Silan Hanımefendi, Atatürk'ün ricası üzerine Kadriye Hüseyin'in Fransızca kaleme aldığı *Mukaddes Ankara'dan Mektuplar* adlı eserin tercümesini yapmıştır. Fakat bu kıymetli eser, 'birbirini izleyen savaşlar ve olaylar arasında tamamlanmış olan çeviri, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kendi kendi feshetmesi suretiyle Birinci Dönem'in sona ermesi ve yeni seçimlerden sonraki İkinci Dönem'de de çeşitli hükümet işlerinin artması yanında ülkeyi tehlikeye düşürecek mahiyetteki olayların birbirini izlemesi üzerine''(Hüseyin, 1987, s. v1) bastırılmamıştır. Daha sonra bu eser, Necmeddin Sahir Silan'ın eklediği önsöz ile 1987 tarihinde Kültür ve

Turizm Bakanlığı tarafından bastırılmıştır. Eserin basılmasında Necmeddin Sahir Bey'in büyük katkıları olmuştur. Bu sebeple çeviren kısmına Cemile Necmeddin Sahir Sılan yazılmıştır. Kitabın çeviren kısmına Cemile Necmeddin Sahir Sılan yazılması dolayısıyla *Mukaddes Ankara'dan Mektuplar* adlı bu eser incelemeye tabii tutulmuştur. *Mukaddes Ankara'dan Mektuplar* adlı bu eser, 'Millî İstiklâl Mücadelemizin çeşitli yoksulluklar ve zorluklar içinde geçen ilk döneminde Ankara'mıza gelen ve 12 Mayıs 1337(1921) günü Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisimiz Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilen Mısırlı Muhterem Prenses Kadriye Hüseyin, Nisan – Haziran 1921 aylarındaki' (Hüseyin, 1987, s. v) görüşlerini belirttiği Fransızca yazdığı ve Roma'da bastırıldığı bir eserdir. Bu eserde o döneme ait fotoğrafları da içerisinde barındırmaktadır. Eserin 'Dördüncü Mektub'' bölümünde yer Kadriye Hüseyin'in Ankara gelişi ve Atatürk'ü görüşü dikkat çekicidir:

'Muvasalatımız dün sabah saat on buçuğa doğru oldu. Hava güneşli idi. Asya ilkbaharının tebessümünün sihri her şeyin üstünde görülüyor ve tabiatı göz kamaştırıcı bir nura gark ediyordu.

Heyet-i Murahhasayı istikbal için bilhassa gelen halk ile hemen temasa geçebilmesi için, tren en son hatda, istasyonun yüz metre kadar dışında durdu. Halk, demiryoluna muvazi caddede yığılmıştı.

Heyet-i Murahhasa Reisi, vagonun kapısında, ayakta bekliyor, murahhaslar ise bir az geride duruyorlardı. Tren daha durur durmaz Bekir Sami Bey hemen indi. Aynı esnada, Müslümanlık âleminin mukadderatını iki buçuk yıldan beri elinde tutmasını bilen yüksek fikirli insanın kendisine doğru ilerlediğini görüldü.

Orta boylu, ince yapılı sarışın bir zat olan Mustafa Kemal Paşa'nın bakışları her şeyi arayan nâfiz nazarlı bir çift keskin mavi gözü, farik vasfı olarak enlemesine yarılmış siyah kalpağını taşıyan zekâ dolu bir alnı vardı. Son derece sade ve zarif, avcı biçimi koyu kurşunî bir kostüm giymişti, elinde de aynı renkte eldiven ve bir kamış baston vardı' (Hüseyin, 1987, s. 25-26).

Bu eser, Necmeddin Sahir Sılan'ın uğraşları sonucu Cemile Sahir Sılan'ın anısına armağan olarak bastırılmıştır.

4.4. Necmeddin Sahir Sılan'ın Diğer Eserleri

4.4.1. Mülakatları

Necmeddin Sahir, şair ve yazar olmasının yanı sıra II. Meşrutiyet döneminden beri çeşitli gazetelerde görev almıştır. Bu bağlamda Necmeddin Sahir, önemli şahsiyetlerle mülakatlar gerçekleştirmiştir. Bu mülakatlarının birçoğunu imzasız olarak birçoğunu da müstear isimle yayımlatmıştır. *İleri* gazetesinde 'Yıldız' müstear ismini kullandığını tespit ettiğimiz Necmeddin Sahir, bu gazetede 7 adet mülakatı bulunmaktadır. Milli Mücadele yıllarında Ankara'da olan Necmeddin Sahir bu yıllarda Edirne Mebusu Şerif Bey, Kastamonu

Mebusu Abdülkadir Kemal Bey, Posta – Telgraf Müdür-i Umumiyesi Sabri Bey, Buhara Sefir-i Fevka'l-âdesi Mehmed Receb Bey, Buhara Sefaret Müsteşârı Mehmed Nazari Efendi Kars Mebusu Erkân-ı Harb Miralayı Cavid Bey, Erzurum Mebusu Asım Bey, gibi önemli şahsiyetlerle mülakatlar gerçekleştirmiştir.

Necmeddin Sahir'in *İleri* gazetesindeki ilk mülakatı Edirne Mebûsu Şerif Bey ile olmuştur. Bu mülakatta Trakya'nın neden Türk toprağı olduğunu Edirne Mebusu Şerif Bey şöyle açıklamaktadır:

'Şerif Bey, bu esnada bir istatistik çıkardı ve 'ilâve etti:

- Evet, 'aziz hemşerim: Biz böyle bir hattı asla kabul edemeyiz. Çünkü şarkî Türkiye'de yüzde (67,5) Türk ve yüzde (25,5) Rum, yüzde (5) Bulgar, yüzde (2) Ermeni yüzde (3,5) Musevî-yi hâvî bir kıt'adır. Bu kıt'a dâhilindeki arazi ve imlâk fâikâti da Türklerindir. Çünkü yüzde (84) Türk'e ve yüzde (14) Türkiyeli Hristiyanlarla Gagavuz ve Arnavut Hristiyanlar yüzde (2) Bulgarlarla Ermeni ve Musevîlere 'âittir' (İleri, Nu. 1411, 1922, s. 1).

Ayrıca Necmeddin Sahir bu yıllarda, Trakya meselesi ile ilgili bir mülakat daha gerçekleştirmiştir. Kars Mebusu Erkân-ı Harb Miralayı Cavid Bey ile gerçekleştirdiği bu mülakatta Trakya'nın çoğunluğunun Türk nüfusunun oluşturduğunu belirten Cavid Bey, Trakya topraklarının önemini vurgulamıştır (İleri, Nu. 1537, 1922, s. 1).

Sılan, 1921 tarihinde çıkan Koçgiri İsyanı ile ilgili yazılar kaleme almıştır. Bu yazılarını *İleri* gazetesinin 1423. sayısında *Koçgiri - 'Ümraniye Hadisesi Nedir?* ve yine aynı gazetenin 1449. sayısında *Koçgiri Tahkîkâtı Hakkında Bir Mülakat* başlıklı yazılar neşretmiştir. Necmeddin Sahir, *Koçgiri - 'Ümraniye Hadisesi Nedir?* adlı yazısı daha çok Koçgiri İsyanı hakkında bilgiler içermektedir. Necmeddin Sahir'in *Koçgiri Tahkîkâtı Hakkında Bir Mülakat* adlı yazısı Koçgiri hakkında Kastamonu Mebusu Abdülkadir Kemal Bey ile bir mülakatını içermektedir.

Necmeddin Sahir, *Buhara Kâsidleriyle Mülakat ve Buhara'da Yeni İdare ve Yeni Hayat* başlıklı iki yazı kaleme almıştır. *İleri* gazetesinin 1458. ve 1491. sayısında yayımlanan bu yazılar Ankara'ya gelen Buhara Sefir-i Fevka'l-âdesi Mehmed Receb Bey ve Buhara Sefaret Müsteşârı Mehmed Nazari Efendi ile yapılan mülakatları içermektedir. Mehmed Receb Bey ve Mehmed Nazari Efendi hakkında da kısa bir bilgiye de yer verilmiştir (İleri, Nu. 1458, 1922, s. 2). Bu açıdan önemli olan bu mülakatlar, Buhara'da 1922 tarihinde gelişen olaylar hakkında bilgiler içermektedir.

Kısaca Necmeddin Sahir *İleri* gazetesinde görev aldığı yıllarda bu gazete adına Ankara'da Milli Mücadele'ye cephe gerisinden hizmet etmiş ve birçok önemli şahsiyetle

mülakat gerçekleştirmiştir. Necmeddin Sahir'in bu mülakatları devrin şahsiyetlerinin Milli Mücadele'de gerçekleşen olaylara hakkındaki görüşlerine yer vermiştir.

4.4.2. Beyanlatları

Gazetecilik olarak ön plana çıkan Necmeddin Sahir, görev aldığı gazetelerde devrin önemli şahsiyetlerin beyanlatlarına/demeçlerine yer vermiştir. Bu bağlamda Necmeddin Sahir, gazetelerde imzasız olarak ya da "Yıldız" veya "Mehmed" müstear isimleriyle yazılar yayımlamıştır. *Zaman*, *İleri* ve *Tanin* gazetelerinde tespit edilen yazılar arasında Mustafa Kemal Atatürk, İktisat Vekili Celal Bey, İzmir Mebusu Mahmud Esad Bey, Adliye Vekili Refik Şevket Bey, Celaleddin Arif Bey, Birinci Reis Vekili ve Edirne Mebusu Faik Bey, Çelebi Efendi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hariciye Encümeni Reisi ve Sivas Mebusu Hüseyin Rauf Bey, Heyet Vekili Reisi Rauf Bey gibi devrin önemli şahsiyetlerinin beyanlatları yer almaktadır. Bu yazılardan en önemlisi Necmeddin Sahir'in Mütareke yıllarında *Zaman* gazetesinde çalıştığı sıralarda Mustafa Kemal Atatürk ile İstanbul'da Pera Palas'ta yaptığı görüşme sonucu yayımlanan *Mustafa Kemal Paşa'nın Beyanlatı* adlı yazısıdır. Bu yazıda Mustafa Kemal Atatürk, "harpten yaralı çıkan vatanın cerihalarını tedaviye ve 'Osmanlı mevcüdiyetini idâmeye'"(Zaman, Nu. 222, 1918, s. 2) edilmesinin önemini vurgulamıştır.

Necmeddin Sahir, *Zaman* gazetesinin yanı sıra *İleri* gazetesinde de önemli şahsiyetlerinin beyanlatlarını "Yıldız" müstear ismiyle yayımlamıştır. Bu bağlamda *İleri* gazetesinde 6 adet beyanlatı tespit edilmiştir. Sılan'ın *İleri* gazetesindeki ilk yazısı İktisat Vekili Celal Bey'in verdiği beyanatıdır. Celal Bey bu beyanatında, Anadolu'nun vaziyeti, savaşlar, komşu devletlerle yapılan iktisadi ilişkiler hakkında çeşitli bilgiler vermektedir(İleri, Nu. 1376, 1921 s. 1-2). Bunun dışında İzmir Mebusu Mahmud Esad Bey'in bir beyanatını yer verilmiştir. Mahmud Esad Bey bu beyanatında, TBMM'deki halkçılık akımı üzerine durmuştur(İleri, Nu. 1378, 1921, 1-2). *İleri* gazetesinde karşımıza çıkan önemli bir beyanatta *Ankara'dan Roma'ya Hareket Ederken... Celaleddin Arif Bey'in Muhabirimize Beyanlatı* başlıklı taşımaktadır. Celaleddin Arif Bey bu beyanatında, İstanbul'dan Anadolu'ya geçişini anlatmış ve dünya barışının sağlanmasının şarttaki savaşın bitmesiyle olacağını vurgulamıştır(İleri, Nu. 1443, 1922, s. 1).

İleri gazetesinde yayımlanan yazıları dışında Necmeddin Sahir, *Tanin* gazetesinde 1922-1923 tarihlerinde "Mehmed" müstear ismiyle iki adet TBMM Hariciye Encümeni Reisi

ve Sivas Mebusu Hüseyin Rauf Bey ve Heyet Vekili Reisi Rauf Bey'in beyanatlarına yer vermiştir.

Necmeddin Sahir görev aldığı gazetelerde, Atatürk başta olmak üzere çeşitli şahsiyetlerinin beyanatlarını kaleme almıştır. Şairliğinin yanı sıra gazeteci kimliğiyle ön plana çıkan Necmeddin Sahir, tarihe ışık tutacak pek çok şahsiyetle dönemin önemli olayları ile ilgili görüşmüş ve bilgi almıştır.

4.4.3. Haber Yazıları

Necmeddin Sahir'e ait olduğunu tespit ettiğimiz bu haber yazıları *İleri* ve *Tanin* gazetesinde yayımlanmıştır. 1922-1923 tarihler arasında yayımlattığı bu haber yazılarında Necmeddin Sahir, Anadolu'da ve özellikle Ankara'da gerçekleşen olaylar hakkında bilgiler içermektedir. Bu bağlamda *İleri* gazetesinde "Yıldız" ve *Tanin* gazetesinde "Mehmed" müstear ismiyle 26 adet haber yazısına ulaşılmıştır.

4.4.4. Raporları

Necmeddin Sahir, Cumhuriyet döneminden sonra çeşitli görevlerde bulunmuştur. Bu görevler sırasında sorunlar hakkında çeşitli raporlar tutmuş ve bu raporların bazılarını yayımlatmıştır. Bu bağlamda *Türk Dili* gazetesinde Gönen ve civar il veya ilçelerdeki eğitim sorunu hakkındaki üzücü tabloyu *Gönen Mektubu: Mekteb Mekteb Mekteb...* adlı yazısında şöyle ifade etmektedir:

"Tarihi meşhur (Artemea) namıyla mu'arref yeşil Gönen merkezi iki bin hâne ve sekiz bin iki yüz nüfusludur.

Kazânın tahsil senesinde bulunan altı bin yedi yüz küsür çocuğu isti'âb edebilecek mektebi maa'l-esef yoktur. Rakamları tedkik bizi acı hakikatle karşı karşıya getiriyor.

Merkez Kazâda

<i>Adet</i>	<i>Talebe</i>
300	300 Nümûne (örnek) Mektebi
200	200 İkinci Erkek Mektebi
200	200 İlk Kız Mektebi
Yekûn 700	550

Nâhiye ve köyleri de tedkik edip yeküne 'ilave ediyoruz.

Adet

150 Sarıköy Nâhiyesi merkezinde

100 Tuzakçı Köyü'nde

30 Hasanbey Köyü'nde

20 Bayramiç

25 Taban Nâhiyesi merkezinde

25 Yenice'de

Yekün 350

Hülâsa: Tahsîlinin mektebi müdâvim yavruları bin rakamını doldurmakta...

Tahsîl yaşında bulunan çocuklarımız ise altı bin yedi yüz küsür olduğuna nazaran mektebden nasîbe-dâr olabilenler yedide bir oluyor ki: Hayret etmemek... Yarına hazırlanan yavruların 'irfândan mahrûm yetişeceğine müteessir olmamak mümkün değil' (Türk Dili, Nu. 131, 1926, s. 1).

Necmeddin Sahir'in rapor niteliği taşıyan ilk eseri, *Üsküdar – Kadıköy ve Havalisi Halk Tramvayları* adını taşımaktadır. Bu eserinde 1930 tarihinde başladığı Üsküdar – Kadıköy Halk Tramvayları T.A.Ş Genel Müdürlüğü yaptığı sıralarda kaleme almıştır. Tramvay İstanbul'da adlı kitapta şu bilgiler yer almaktadır: *"Üsküdar ve Kadıköy Havalisi Halk Tramvayları İdâresi, 1932 senesinde bir kitap neşretti. Resmi bir lisanla Üsküdar tramvaylarının nasıl vücuda getirildiğini anlattı. Halbuki bu tramvaylar yapılıncaya kadar işitilen dedikodulardan, tesadüf edilen müşkülâtтан ve saireden hiç bahsetmedi. Bunlardan esasen bahsedemezdi; çünkü tramvay idaresi tarafından resmi bir lisanla yazılmış bir kitap idi"* (Gülersoy, 1989, s. 71). Eserde, Üsküdar-Kadıköy ve Havalisi Halk Tramvayları Anonim Şirketi'nin yaptığı çalışmalara yer verilmektedir (Pehlivanlı, 2009, s. 250-258). Resmi lisanla kaleme alınan bu kitap bu anlamda bir rapor niteliği taşımaktadır.

Necmeddin Sahir Sılan, görevi gereğince Türkiye'nin doğusunda bulunmuş ve oradaki sorunlar hakkında çeşitli raporlar hazırlamıştır. Bu raporlar Necmeddin Sahir Sılan tarafından yayımlanmamıştır. Bu bağlamda Tarih Vakfı'nın 2010'da yayımladığı ilk eser *"Doğu Sorunu"* Necmeddin Sahir Sılan Raporları (1939-1953) adını taşımaktadır. Bu eser, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm *"Cumhuriyet Halk Partisi'ne Sunulan Raporlar (1939-1950)"* olarak ikinci bölüm *"Demokrat Parti'ye Sunulan Raporlar (1952-1953)"* olarak adlandırılmaktadır. Birinci bölümde, Necmeddin Sahir Sılan'ın milletvekilliği yaptığı Bingöl ve Tunceli hakkında yaptığı incelemeler yer almaktadır. Birinci bölümde yer alan *"İstifa Mektubu (1950)"* tezde yer alan *"Mektupları"* adlı bölümde incelenmiştir. İkinci bölümde, Demokrat Parti'nin Erzincan ve Tunceli'deki durumu raporlanmıştır. Ayrıca bu bölümde yer alan *"Doğu ve Doğu Güney İlerimiz İlgili Muhtelif Konular"* başlıklı raporunda Necmeddin

Sahir Sılan, bu bölgelerdeki Türülük Kürtlük hastalığının yok yere yaratıldığını ve Türk soyundan oldukları halde Alevi mezhebine karşı yapılan ayrımcılığı özellikle vurgulamaktadır(Sılan, 2010a, s. 447-448).

Necmeddin Sahir Sılan, Dersim ile ilgili çeşitli raporlar, krokiler hazırlamış ve notlar tutmuştur. Sılan'ın bu yazılarını Tarih Vakfı, 2010 yılında *Doğu Anadolu'da Toplumsal Mühendislik Dersim-Sason (1934-1946)* adlı eserde toplamıştır. Bu eserde Dersim'in coğrafyası, yolları ve suları, nüfusu, irkî, iktisadî, idarî, malî, maarif, sıhhî, askerlik, asayiş vaziyetleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca Necmeddin Sahir, bu yöredeki destanları da derlemiştir. Bu bağlamda Sılan, Dağbek köyünden Ali Çavuş, Beşpınarlı Âşık Durmuş, Mazgirt'li Âşık Hasan gibi ozanların Dersim ile ilgili destanlarını derlemiştir(Sılan, 2010b).

Tarih Vakfı tarafından yayımlanan Necmeddin Sahir Sılan'ın rapor niteliği taşıyan bir diğer eseri *Kürt Sorunu ve Devlet Tedip ve Tenkil Politikaları (1925-1947)* başlığını taşımaktadır. Bu eserde, Necmeddin Sahir Sılan'dan ziyade başka isimlerin Kürt sorunu ile ilgili tuttuğu raporlara da yer verilmiştir. Bu isimler arasında Mustafa Abdülhalik Renda, Hasan Tahsin Uzer, Şükrü Mehmet Sekban, Mehmet Ragıp Gümüşpala, Hüseyin Abdullah Alptdoğan ve Kadir Kemal Kop bulunmaktadır(Sılan, 2011a).

Necmeddin Sahir Sılan'ın rapor niteliği taşıyan bir diğer eseri *Dersim Harekâtı ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1936-1950)* başlığını taşımaktadır. Tarih Vakfı tarafından 2011 tarihinde yayımlanan bu eserde Pülümür Kazası, Tunceli, Çemişgezek Kazası, Hozat Kazası, Kalan Kazası, Mazgirt Kazası, Ovacık, Pertek Kazası vb. yerlerin durumu hakkında çeşitli raporlar içermektedir. Necmeddin Sahir Sılan bu eserdeki raporlarında, kazalardaki ve illerdeki eğitim ve sağlık durumları üzerine yoğunlaşmaktadır(Sılan, 2011b).

Necmeddin Sahir Sılan'ın rapor niteliği taşıyan son eseri *Doğu Anadolu ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1939-1951)* başlığını taşımaktadır. Tarih Vakfı tarafından 2011 tarihinde yayımlanan bu eser Necmeddin Sahir Sılan'ın Bingöl, Solhan Kazası, Elazığ, Genç Kazası, Erzincan, Erzurum, Kemah Kazası, Ağrı, Kars, Van, Diyadin Kazası, Erciş Kazası, Hakkâri vb. yerlerin durumu hakkındaki raporlarını içermektedir. Sılan bu raporlarında, il ve kazalar hakkındaki görüşlerini belirtmektedir. Ayrıca yukarıda verilen il ve kazalardaki iskân, eğitim ve yoksulluk meseleleri üzerine durmaktadır(Sılan, 2011c).

Daha çok milletvekilliği olarak görev aldığı Bingöl ve Tunceli hakkındaki topladığı bilgileri oluşturan Necmeddin Sahir Sılan'ın kaleme aldığı bu raporlar, yakın tarihimizin etkileyen olaylar hakkında farklı bir bakış açısı sunmakta ve tarihi bir belge niteliği

taşımaktadır. Necmeddin Sahir Sılan raporlarında, daha çok Doğu Anadolu üzerinde yoğunlaşmış ve Doğu sorununun kökeni ve nedenini araştırmıştır. İlk başta C.H.P.'ye daha sonra D.P.'ye gönderdiği bu raporlar, yakın tarihimizde gerçekleşen olayları kapsamaktadır.

4.4.5. İslam Düşmanları

Necmeddin Sahir'in bu eseri "*Bulgaristan'dan gelen üserâ-yı zâbitân ile mülakat icra eylemiş ve lütufkâr bir esirin*"(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11689, s. 3) hatıra defteridir. Bu eser, önce *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde neşredilmiş ve daha sonra *İslam Düşmanları* adıyla 1916 yılında Cem'iyet Kütüphanesi tarafından Yeni Turan matbaasında basılmıştır. Bu kıymetli eser, Balkan Savaşları'nda esir düşen bir askerin anılarını içermektedir. Bu eser ilk olarak 1913 tarihinde *Bir Esirimizin Defteri Hatıratı* başlığıyla *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinin 11689, 1169-11695, 11697, 1699-1700 sayılarında neşredilmiştir.

Tercümân-ı Hakikat gazetesinde *Bir Esirimizin Defter-i Hatıratı* adıyla neşredilen yazıyla *İslam Düşmanları* adlı kitapta farklılıklar göze çarpmaktadır. Necmeddin Sahir'in kitabında yer alan "Mukaddime" ve "10 Temmuz 329" adlı bölümlere(1916, s. 2-5) *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde neşredilen yazıda bulunmamaktadır. Ayrıca kitapta bulunan bazı ifadeler *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde neşredilen yazıda yer almamaktadır. İki metin arasında iki büyük fark mevcuttur. Bunlardan ilki metinlerde kullanılan tarihlerin farklılıklardır. Necmeddin Sahir'in *İslam Düşmanları* kitabında yer alan "12 Temmuz 329" adlı bölüm şu cümleler başlamaktadır: "*Sabahtan beri yürümekle bitmeyen bu kanlı yollarda birçok şehidimize adım başında yüzlerce muhâcir 'arabalarında kadın, çocuk binlerce muhâcir görmekte idik.*"(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11692, 1913, s. 3; 1916, s. 21). *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde de bulunan bu cümleler öncesinde herhangi bir tarih atılmamıştır. *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde neşredilen yazı "11 Temmuz 329" olarak devam etmiştir(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11693, 1913, s. 3). Aynı şekilde *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde "12 Temmuz 329" adlı bölüm şu cümlelerle başlamaktadır:

"*Ezcümle bu miyânda kendisiyle birkaç def'a İslimye'de görüştüğümüz ve bi'l-âhire hizmet-i 'askeriyeye dâhil olarak bizden mukaddem hareket eden esir-i 'askerlerimiz için ta'yîn edilen muhâfızlar miyânına bi'l-duhûl o geçtiğimiz yollarda icrâ edilen cinâyât hûn-rîzâne ve vahşiy-âne iştirâk edip pek yorgun düşdüğünden dolayı kâfileyi ta'kîb edemeyerek 'Tevardisa' köyünde kalmış olan bir alçak vardı*"(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11694, 1913, s. 3; 1916, s. 27).

Yukarıda verilen bu paragraf *İslam Düşmanları* adlı kitapta "13 Temmuz 329" adlı bölümde bulunmaktadır. Metnin ilerleyen bölümlerinde *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde

neşredilen yazıdaki “13 Temmuz 329” adlı bölüm ile *İslam Düşmanları* adlı kitapta yer alan “14 Temmuz 329” adlı bölümlerde küçük farklılık göze çarpmasına rağmen aynı metinlerdir(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11695, 1913, s. 3; 1916, s. 35). Aynı şekilde *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde “14 Temmuz 329” ve “15-16 Temmuz 329” adlı bölümler ile *İslam Düşmanları* adlı eserde yer alan “15 Temmuz 329” ve “16-17 Temmuz 329” adlı bölümler aynı metinlerdir(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11699, 1913, s. 3; Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11700, 1913, s. 3). Sadece bir günlük bir tarih oynaması mevcuttur.

Tercüman-ı Hakikat gazetesinde *Bir Esirimizin Defter-i Hatıratı* adıyla neşredilen yazıyla *İslam Düşmanları* adlı kitap arasındaki en büyük ikinci fark ise *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde neşredilen yazının son bölümün *İslam Düşmanları* adlı esere göre kısa olmasıdır. *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde yayımlanan yazı şu cümleler ile sonlanmaktadır:

“Vâsıl olduğumuz mahall-i ‘Yeni Zağra’ idi. Burada da birkaç gün kaldıktan sonra trenle ‘İslimye’ye sevk edildik. Birkaç gün sonra da ‘Elena’da bıraktığımız ‘asâkir-i ‘Osmaniye İslimye’ye getirildi. Fakat neferlerin ifâdâtına ve efrâdın noksanlığına nazaran 490 kişi Bulgarlar tarafından ‘Elena’da şehid edilmiştir. Biz bunu duyduğumuz zaman son derece müteessir olmuştuk.

Fakat bu esnada ‘akd-i sulh oldu. Ve İstanbul’a geldik”(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11700, 1913, s. 3).

İslam Düşmanları adlı eserin son kısmında *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinden farklı ve uzun bir son verilmiştir. Bu son kısımlarında Edirne’nin kurtuluşu ve Bulgarların yaptığı zulme yer verilmiştir:

“Artık Bulgarlar, hîn işgallerinde ünvanını ‘Odrina’ tahvil etmiş oldukları o mukaddes Edirne’mizin, o şehir-i güzîn muhteremin ‘Osmanlılar tarafından istirdâd edilmiş olduğunu sokaklarda i’lân ediliyordu. Bundan bir ay evvel, ibtidâ-yı esâretimizde, bizi kakhâr ve kindâr bakışlar ile tasmîm etmek isteyen Bulgarlar, kendileri için pek büyük bir şeâmât-ı hâiz olan bu haberi me’yûs-âne i’lân ederlerken bize son derece mültefît davranıyorlardı”(1916, s. 56).

İslam Düşmanları adlı eser şu cümlelerle son bulmaktadır:

“Elenaya’ya giderken tesâdüf ettiğimiz Bulgar kadınları erkeklerinden almış oldukları silâhları ile: ‘Kocalarımızı siz kestiniz... Sözleriyle üzerimize atılarak bir çok arkadaşlarımız şehid ettiler.

‘İslimye’ye ‘avdetde işittik ki bu alçaklar bu mu’azzez-ı şühedâ-yı bi’l-âhire hepsini bir araya toplayarak ihrâk etmiş...

Şimdi sana ve vatana çok selâm. Yakın zamanda o necîb vatanıma kavuşursam şübhesiz o mukaddes toprakları öperek cenâb-ı hakka şükür edeceğim.”

Necmeddin Sahir’in *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde *Bir Esirimizin Defteri Hatıratı* başlığıyla neşrettiği daha sonra *İslam Düşmanları* olarak kitaplaştırılan bu eserde, “lütfkâr

bir esirin’’ anıları anlatılmaktadır. Bu eserin ilk bölümünde İslimye şehrinin ve Bulgarlara esir düşmüş Osmanlı askerlerin hali şu cümlelerle dile getirilmektedir:

‘‘Birkaç gündür İslimye şehri âhâlisinde pek büyük tebeddülât nümâyân oluyordu. İdâre-yi ‘örfiyye şiddet-i tatbikına rağmen kahve gazino gibi yerlerde birçok hafî müzâkerât ceryan ediyor, pek düşünceli hatırat zikr ediliyordu.

‘Acaba bu neydi?.. İhrâz eyleyen muzaffer itlerle mağrûr olan ahali bugün son derece makhûr, mütefekkir, bî-ümîd bir halde sokaklarda dolaşüyor; üserâ-yı ‘Osmaniyeyi, bizleri pek ma’nîdâr nazarlarla tedkîk ve ta’kîb ediyorlardı’’(1916, s. 3).

Edirne’nin geri alınmasını büyük bir sevinç ile karşılayan esirler, İslimye fikra yaveri olan ve Türklere düşmanlığıyla bilinen Teğmen Popov ve Teğmen Tabakof’un emriyle esirlerimiz bir zorunlu bir yolcuğa çıkartılmıştır:

‘‘Askerlerimiz süngülü muhafızlar arasında bölük, bölük onu ta’kîbe başladılar. Muhafız ‘askerlere cephaneye tevzî’ edilmekle birebir kat’iyyen müsâmaha edilmemesi husûsunda evâmir-i hafîyye tebliğ edilmiş idi. Biz evvelce ‘askerlerimizin önünde olduğumuz halde hareketimiz esnâsında kim bilir ne gibi bir mütâla’a-yı müsteniden bizi geriye bıraktılar

Zavallı ‘askerlerimiz, meydân-ı muhârebede her birisi birer âteş-pâre-yi celâdet kesilerek siperler içinde, karlar altında aylarca açlık ve susuzluğa tahammül ederek mukaddes vatanımızın o saf ve pak topraklarını düşmanların mülevves çizmeleriyle çiğnemelerine mâni’ olmuş, düşmanın fâik kuvvetlerine karşı merd-âne göğsünü açmış, hayatını en mukaddes emellerini bu yolda fedâ etmeğe çalışmış, vatan için ölmeyi Kâ’be-yi âmâl edinmiş oldukları halde bugün ilcâ’ât-ı kaderle hûn-hâr düşmanın zelil ve sefîl silâhı altında, mağrur bir zâbıtla şımarık ‘askerlerinin keyf ü hevesine tâbi’ emr-i zâlimine mecburen mutî’, ayakları ‘urbân, pejmürde bir libâs ile vücudları örtülmüş bir vaz’î mütevekkil-âne ile ilerlediler, ilerlediler...’’(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11689, 1913, s. 3; 1916, s. 11).

Bu zorunlu yolculukta çeşitli olaylar Bulgarların Türk esirlere yaptığı zulümler anlatılmaktadır. Aç ve susuz bırakılan esirlere yapılan zulüm, katledilen ve yol kenarına atılan askerlerimizin hali şöyle anlatılmaktadır:

‘‘Canavarlar, Türk kanını içmek için hiçbir fırsat kaçırmamışlar, kollarındaki kuvvet kesilinceye kadar Müslüman süngülemişler de hâlen⁸ teskin-i hurs edememişler!. Hatta bu bî-çâreleri, bu zavallı şehîd edilen yavruları ihrâk etmek gibi büyük bir denâ’eti de irtikâb eylemeden çekinmemişlerdir. Yol kenarında; alet-i tenâsülî kat’ edilmiş, hendek içerlerinde beyinleri ezilmiş, ağaçlar arasında çırıl, çıplak süngülenmiş şehîd ‘askerlerimizi görerek tesîr etmez hadd-ı gâyeyi bulmuş ve bu sahne-yi hûn-rîz bizi sa’atlerce ağlatmış idi’’(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11694, 1913 s. 3; 1916, s. 30-31).

Bu zorunlu yolculuk sırasında esirimizin düşünceleri eserde şöyle vurgulanmaktadır:

‘‘Öyle istiyordum ki artık ben öleyim. Fakat Osmanlılık yükselsin. Ben ızdırâb çekeyim, Türklük pâyidâr

⁸ Kelime ‘‘الان’’ şeklinde yazılmıştır. Fakat metnin gidişatına uygun olarak ‘‘halen’’ olarak okunmuştur. ‘‘ح’’ harfinin yazılmadığını sonucuna varılmıştır.

olsun...”(Tercüman-ı Hakikat, Nu. 11697, 1913, s. 3; 1916, s. 38). Kitabın en sonunda esirler kurtarılmıştır. Esirimizin cümleleriyle bu mutluluk verici olay şu şekilde ifade edilmiştir: *“Vatan bu yevm-i mukaddes de uyuduğu uçurumun kenar firâşından kurtarılmış ve hürriyet i’lân edilmişti. İşte bugün 10 Temmuz’du. Türk kahramanlarının ileri harekâtına hasb ile devâmı biz bugün ölmeye muntazırdık”*(1916, s. 62).

Bir esirimizin anılarından oluşan bu kıymetli eser, Balkan Savaşları sırasında yaşanan acı tabloyu gözler önüne sermektedir. Esirlerin çektiği zorlukları, yaşanan katliamları, acı olayları yansıtan bir belge niteliği taşıyan bu eser, Türk edebiyatı için önemli bir nitelik taşımaktadır.

4.4.6. İlk Meclis Anketi

Necmeddin Sahir’in bu eseri, ilk TBMM üyeleriyle yapılmış bir anket niteliği taşımaktadır. Necmeddin Sahir Sılan’ın Milli Mücadele yıllarında görev alan TBMM üyelerine şu soruyu sormuştur: *“Kazanılacak olan milli istiklâl mücâhedemizin feyizdâr ve semerdâr olması neye mütevakıftır?”*

Kütahya – Eskişehir Muharebeleri yani Milli Mücadele’nin en buhranlı dönemlerinde 24 Temmuz 1921 tarihinde TBMM evraklarını taşıma sebebiyle Necmeddin Sahir Bey ve ailesi Ankara’dan Kayseri’ye gitmiştir. Bu yıllarda çok önemli bir karar vererek Necmeddin Sahir Bey, askeri açıdan zor bir durumda olduğumuz yıllarda, milletvekillerine *“Kazanılacak olan milli istiklâl mücâhedemizin feyizdâr ve semerdâr olması neye mütevakıftır?”* sorusunu yazmış ve çoğaltıp milletvekillerine dağıtmıştır. Böylelikle bu önemli tarihi anket gerçekleştirilmiştir(Sılan, 2004, s. 4-5).

Necmeddin Sahir Sılan’ın anketine 437 milletvekilinden 315 milletvekili katılmıştır. 5 Eylül 1921 başlayan ankete milletvekilliği süresinin dolması, ölüm, istifa vb. sebeplerle katılamayan isimler mevcuttur. Bu durumların yanı sıra kendi isteği dâhilinde 37 TBMM üyesi ankete katılmamıştır. Bu katılmayan isimler arasında İsmet Paşa, Kazım Karabekir, Hüseyin Rauf Bey vd. gibi şahsiyetler mevcuttur(Sılan, 2004 s. 5-6). Aynı zamanda Mustafa Kemal Atatürk’te ankete katılamayan bir diğer isimdir. Ahmet Demirel’in anket ile ilgili hazırladığı tablo dâhilinde ankete katılanlar yazılarında, %43,2 oranında ekonomik gelişme, %37,1 oranında eğitime önem verilmesi, cahillikle mücadele, %28,3 oranında halkın egemen olması, halkın yönetimi, %23,8 oranında azim, kararlılık, birlik beraberlik, sevgi ve %23,2 oranında adalet, adil yönetim, hızlı adliye ön plana çıkmak üzere çeşitli çözümlerden bahsetmiştir(Sılan, 2004 s. 10). Anketine katılan 315 milletvekilinin cevapları, el yazıları ve

kısa biyografileri kitaba eklenmiştir. Necmeddin Sahir Silan'ın anketine katılan bazı şahsiyetlerin cevapları aşağıda verilmiştir:

Dönemin Ankara Milletvekili Ali Fuat Cebesoy Necmeddin Sahir'in "Kazanılacak olan milli istiklâl mücâhedemizin feyîzdâr ve semerdâr olması neye mütevakıftır?" sorusuna şöyle cevap vermiştir:

'Moskova 20 Eylül 1337

Azizim Necmeddin Sahir Beyefendi,

Birkaç mağlubiyet, bizi, istiklâl mücadelemizden vazgeçirmez. Çünkü hakkımız doğru ve sarihtir. İstiklâllerini kaybederken düşmanlarına arz-ı teslimiyet ederek onlardan imdat uman milletlerin akıbeti ne kadar feci ise mevcudiyet ve istiklâllerini sonuna kadar müdafaa ve azmetmiş olan milletlerin nihayetten muvaffak olacakları tarihte emsaliyle sabittir.

(...)

Bu asrileşmek hareketinde vahdet ve azm-i millinin muhafaza ve takviyesi esastır. Bu maksatla asrileşen her millet ve memlekette olduğu gibi, millî ve dinî ananeler ıslâh ve muhafaza edilmelidir. Harsa küşayış verilmemelidir. İklim icapları göz önünde tutulmalıdır.

Bu suretledir ki milletimizin beka ve nemasına en büyük tesiri olacak teksir-i nüfus meselesine hizmet edilmiş olur.

İşte istiklâl mücadelemizin bugün ve yarın semeredâr ve feyîzdâr olması için düşüncelerim. Hürmetlerim efendim''(Silan, 2004, s. 40-41).

Dönemin Antalya Milletvekili Hamdullah Suphi (Tanrıöver) Necmeddin Sahir'in sorusunu şöyle yanıtlamaktadır:

'Garp medeniyetinin beşeri bir medeniyet olduğunu idrak etmek İslâm milletlerini mumya gibi içinden ölmüş bir kalıp halinde tutan ve her şeye şümulü olan muhafazakârlığı ter etmeli.

(...)

Ruhumuza vaızdan, edebiyattan, ağlar bir musikiden, mezarlık üstüne bakan köy, kasaba ve mekteplerden gelen mevt ve fena felsefesi yerine aşk-ı hayat ikame eden yeni bir felsefe sokmaya çalışmalı.

Kendisini, dalaletzade, cahil kalabalıkların arkasından sürüklemeyi şeref telakki edecek kadar cesaretsiz ve riyakâr olmayan genç bir nesil, hayat aşkı, milliyet aşkı ve kazanç aşkı. Bugünkü mücâhedemizi itmam edecek şeyler bence bunlardır.

21 Nisan 1338''(Silan, 2004, s. 45).

Dönemin Burdur Milletvekili Mehmet Akif (Ersoy), ‘‘Kazanılacak olan milli istiklâl mücâhedemizin feyizdâr ve semerdâr olması neye mütevakıftır?’’ sorusunu kısa ve öz şöyle cevaplandırmaktadır:

‘‘Nasıl dört İngiliz dünyayı oynatmakta hayrettir;

Bunun elbette var bir sırrı?’’ derler. İngiliz der ki:

‘‘Sefil efrâdı şayed ırkımın cür’etli şeylerse,

Necib evlâdı onlardan ceridir elli kat belki’’(Sılan, 2004, s. 85).

Dönemin Gelibolu Milletvekili Celal Nuri (İleri) Necmeddin Sahir Bey’in anket sorusunu şöyle yanıtlamaktadır:

‘‘(...)

Hürriyet ve istiklâlimizi istihsal ettikten sonra hükümetimize sahip olmayız ki sa’yimiz meşkûr ve semeredâr olsun. Yani hükümet Türk halkının ihtiyacat-ı hayatiyesinden doğmalı ve onun refahiyet ve tekâmülüne bakmalıdır.

Şimdiye kadar millet saray ile Bâbüâlî’nin mevaşisi kabilinden bir şeydi. Hiç zannetmem ki bir mecliste cidden mazhar-ı temsil olan bir millet menafîi haricinde bir hükümete dayanabilsin. Bir millet, kendi bir hükümet teşkil ederse terakkiyatının çaresini bulmuş olur.

Bütün tarih-i Osmanî’yi kerih bir emperyalizm silsile-i hadisatı telakki ederek inkâr ederim ve asla o tarih ile iftihar etmem.

Ankara 15-1-1338’’(Sılan, 2004, 176-177).

Dönemin İstanbul Milletvekili Abdülhak Adnan (Adıvar) Necmeddin Sahir’in sorusunu kısa bir şekilde şöyle yanıtlamaktadır:

‘‘Millete rüşd-i siyasi ve içtimaisini en yakın bir zamanda temin edecek bir usul-i terbiye takip etmek ve maarif ve iktisadiyatta ve içtimaiyatta asri müessesatı müsamahasız, tereddütsüz memleketimize nakl ve tatbik eylemek yolunun mutaassıp bir yolcusu olmak ile mümkün olacağını zannediyorum.

Ankara 13 Eylül 1337’’(Sılan, 2004, 205).

Dönemin İzmir Milletvekili Yunus Nadi (Abalıoğlu) Necmeddin Bey’in sorusunu şöyle cevaplandırmaktadır:

‘‘Milletlerin hayatında biri teşekküle, diğeri tekemmüle ait iki safha vardır. Bizim vaziyetimize nazaran evvela ortada müteşekkil, fakat manzume-i milel arasında tekemmül ve tealiye muhtaç bir Türk milleti vardır demeliyiz.

Müteşekkil bir milleti yürütecek ve yükseltecek olan en esaslı âmil ise o milletin benliğini idraka müstenid -daima uyanık, daima galeyân halinde- bir hareket-i milliyedir.

Sualinizin sırr-ı cevabı buradadır. Üst tarafı hudutsuz teferruattan ibarettir.

Ankara 23 Nisan 338''(Silan, 2004, 217).

Dönemin Karesi Milletvekili Hasan Basri (Çantay) Necmeddin Sahir Bey'in bu sorusuna uzun bir yanıt vermiştir:

''-Necmeddin Sahir Bey'e-

Sorduğunuz sual bir cümleden, birkaç kelimeden ibaret. Fakat ruh ve mana itibarıyla o kadar büyük bir kıymet ve ehemmiyeti haiz ki... Bu hususta mütaalatı -verdiğiniz- birkaç kâğıtçığa sığdırmak âdetâ imkânsız!

Sarsılmaz bir azmin bahşedebileceği bir itimad-ı kalb ile kazanılacağına mutmain olduğumuz 'istiklâl'imiz uğrunda milletin ihtiyar ettiği bunca mesai ve mücâhedâtın 'semerdâr' olması için her şeyden evvel milletin ahval-ı ruhiye ve içtimaiyesini nazar-ı itibara almak, onun samimi duygularına hürmet, hakiki arzularını tatmin etmek icab eder.

(...)

İki senedir devam etmekte olan bu istiklâl mücahedesini -inşallah- düşmanların esaret-i maddiyesine düşmemeyi temin edecektir. Fakat mesele bununla bitmeyecek, milleti inhitat ve sukuta sürükleyen marazı içtimai tedavi edilmiş olmayacaktır.

Biz eğer hakikaten mücahedemizi 'feyizdâr ve semeredâr' etmek istiyorsak irade-i milliyeye hürmet ve mutavaat edersek, bütün kavanin ve müessesat-ı devleti, esasat-ı İslamiye dairesinde tanzim ve teşkil etmek mecburiyet-i katiyesinde bulunduğumuzu hiçbir zaman hatıradan çıkarmamalıyız.

(...)

Bütün memleketlerimiz istirdâd edilsin, hatta daha ilerilere gidilsin; bu esas mesele halledilmedikçe millet için çare-i felah yoktur. Aynı keşmekeş, aynı münaferet, aynı fevza-yı manevi devam edip gidecektir.

(Hak yolu) güneş gibi karşımızda tecelli etmektedir. Feyiz ve saadet ancak oradadır. Ve's-selâm al âmin ettebea el-Hüda

Ankara – 8 Teşrinisani 1337''(Silan, 2004, s. 235-237).

Dönemin Kütahya Milletvekili Besim (Atalay) Necmeddin Sahir Bey'in sorusuna kısa bir şekilde şöyle yanıtlamaktadır:

''Ankara 14/5/38

Bu soruya benim cevabım.

Büyük Türk hakanı Cengiz Han'ın oğullarına olan son öğüdüdür:

''Her şeyde muvaffakiyet sonuna kadar sebatadır...''(Silan, 2004, s. 277).

Bu eser, Türkiye Büyük Millet Meclisi Evrak ve Tahrirat Müdürü Necmeddin Sahir Bey'in Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerine ''Kazanılacak olan

milli istiklâl mücâhedemizin feyizdâr ve semerdâr olması neye mütevakıftır?’’ yönelttiği soruya karşılık aldığı yanıtlardan oluşmaktadır. Necmeddin Sahir Bey’e gelen her bir cevap büyük önem ve tarihi değer taşımaktadır. Bu bakımdan çok kıymetli olan eser, Milli Mücadele’nin en buhranlı dönemin Necmeddin Sahir, savaşı değil savaşın kazanılacağına düşünerek böylesine bir anket hazırlamıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi birinci dönem üyelerine ait el yazıları ve fotoğrafların bulunması da eseri değerini arttıran başka bir unsurdur.

4.4.7. Hayat-ı Teşri’iye

Necmeddin Sahir, 1914 tarihinden itibaren *Tanin* gazetesinde çalışmaya başlamıştır(T Z, 1914, s. 546). Necmeddin Sahir’e ait olduğunu tespit ettiğimiz *Hayat-ı Teşri’iye* başlıklı yazı dizisi *Tanin* gazetesinde imzasız olarak neşredilmiştir(Sılan, 2010a, s. xxiv).

Necmeddin Sahir, *Tanin* gazetesinin 17 Mayıs 1914 ve 27 Kasım 1918 tarihleri arasında *Hayat-ı Teşri’iye* başlıklı bir dizi yazı yayımlamıştır. Belirli aralıklarla dört yıl boyunca yayımlanan bu yazılar, Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Ayan’daki parlamento çalışmalarını ve Enver Paşa, Halil Paşa vb. devrin önemli şahsiyetlerinin beyanatlarını içermektedir. Silan, I. Dünya Savaşı boyunca Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Ayan’da verilen kararları, tartışılan konuları kendine ait üslubuyla kaleme almış ve tarihe bir ışık tutmuştur.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Necmeddin Sahir Sılan, 1896 tarihinde Edirne vilayetine bağlı eski adıyla Kırkkilise yeni adıyla Kırklareli’de dünyaya gelmiştir. Necmeddin Sahir’in babası Salih Necati Sahir Bey, annesi ise Melek Hanım’dır. Salih Necati Sahir Bey’in devlet vazifesindeki değişikliklerden dolayı aile Kırklareli(Kırkkilise), Edirne, Bursa(Hüdavendigâr), Çanakkale ve İstanbul gibi çeşitli yerlerde bulunmuştur. Daha sonra aile bütünüyle İstanbul’a yerleşmiştir. Necmeddin Sahir Bey, Trabzon’daki okul hayatına daha sonra İstanbul’da devam etmiş, 1909 yılında Kabataş Mekteb-i İdadisi’nden mezun olduktan sonra İstanbul Hukuk Fakültesi’ne başlayan Necmeddin Sahir, yedek subay olarak Suriye’ye gitmesi ile tahsili yarıda kalmıştır. Cumhuriyet’ten sonra Ankara Hukuk Fakültesi açılınca müktesep hak olarak bu mektebe girmiştir. 1928’de Ankara Hukuk Fakültesi’nden mezun olan Necmeddin Sahir, bu fakültenin ilk mezunlarından biridir.

II. Meşrutiyet yıllarında yazı hayatına ve gazeteciliğe başlayan Necmeddin Sahir’in ilk yazısı *Rübâb* mecmuasında 1912 tarihinde yayımlanmıştır. Aşk ve tabiat konulu şiirlerinden sonra *Donanma* mecmuasının 30. sayısında yayımlanan *Trablusgarp* şiirinden itibaren dönemi ve devri etkileyen olayları şiirlerinde konu edinmeyi başlamıştır. Bu çerçevede Necmeddin Sahir, Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı, Milli Mücadele yıllarını şiirleri ve yazılarıyla günümüze taşımayı başarmıştır. Bu açıdan Necmeddin Sahir Sılan’ı içinde bulunduğu dönemden ayrı incelemek mümkün değildir. Necmeddin Sahir Sılan’ın 1912 tarihinde başlayan yazı hayatı 1923 tarihine kadar sürdürmüştür. 1923-1927 yılları arasında Necmeddin Sahir, önce Fethi Okyar’a daha sonra İsmet İnönü’ye Başvekâlet Kalem-i Mahsus Müdürü olarak görev yapması daha sonra çeşitli üst düzey görevler aldıktan sonra TBMM’nin altıncı, yedinci ve sekizinci dönemlerinde Bingöl ve Tunceli’de milletvekilliği yapması, 1950-1954 yılları arasında Demokrat Parti’de çeşitli görevlerde bulunması Necmeddin Sahir’i yazı hayatından uzaklaştırmıştır. Ayrıca Necmeddin Sahir anılarına yer verdiği *Tarih Konuşuyor* dergisindeki yazısında, bu suskunluğunun nedenlerini sıralamaktadır.

Gazeteci, şair, bürokrat olan Necmeddin Sahir Sılan, Türk edebiyatı ve tarihi açısından önemli bir şahsiyettir. Gazete ve dergilerde yayımlanmış şiirler ve yazılarının yanında, önemli kişilerle mülakatlar ve anketler gerçekleştirmiştir. Bunlar arasında Mustafa Kemal Atatürk de vardır. Taranan gazetelerde Necmeddin Sahir Sılan'a ait olduğu tespit edilen imzasız yazıları da çalışmalar dâhil edilmiştir. Necmeddin Sahir Sılan'ın eserleri, edebi ve diğer eserleri olmak üzere iki ana başlıkta incelenmiştir. Şiirleri ise "Kahramanlık ve Vatan Sevgisini Konu Edinen Şiirleri", "Şehirlerin Kurtuluşunu ve Toplumsal Acıları Konu Edinen Şiirleri", "Tabiat Şiirleri", "Aşk Şiirleri", "Devrin ve Tarihin Önemli Şahsiyetleri Üzerine Yazdığı Şiirleri" olarak bölümlendirilerek tematik bağlamda çözümlenmiştir. Çalışmanın ek kısmında yer alan "Necmeddin Sahir Sılan'ın Eserlerinin Kronolojik Listesi" adlı bölümde Necmeddin Sahir'e ait olan ve tespiti sağlanan eserlerinin kronolojik listesine yer verilmiştir

Sonuç olarak, Necmeddin Sahir Sılan, Türk tarihine ve edebiyatına hizmet etmiş, II. Meşrutiyet yıllarında İstanbul'da ve Milli Mücadele yıllarında Ankara'da bulunmuştur; bir gazeteci olarak devrin önemli şahsiyetleriyle mülakatlar ve anketler gerçekleştirmiştir. Mütareke ve Milli Mücadele yıllarında yaptığı mülakatlarla ve özellikle Milli Mücadele yıllarında Birinci Dönem TBMM üyeleriyle gerçekleştirdiği anketle tarihimizi aydınlatan bir isim olmuştur. Edebi eserlerinde, Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı gibi buhranlı dönemleri işlemiş ve Türk edebiyatına katkıda bulunmuştur. Türk tarihi ve edebiyatına hizmet etmiş bir şahsiyet olan Necmeddin Sahir Sılan, hakkında akademik anlamda bir çalışma yapılmamıştır. Bu eksikliği gidermek için II. Meşrutiyet'ten 1960'lı yıllara kadar Türk tarihine yakından kaynaklık eden bir isim olan Necmeddin Sahir Sılan hakkında yapılan bu kapsamlı çalışma, araştırmacılar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- (4 Mart 1915). Müdâfaa-i Milliye menfa'atine Kafkas Yolu Milli Temaşa 4 Perde. *İkdam*, (6479), s. 2.
- (5 Mart 1915). Müdâfaa-i Milliye menfa'atine Kafkas Yolu Milli Temaşa 4 Perde. *Tercüman-ı hakikat*, (12178), s. 2.
- (23 Mart 1915). Kafkas Yolu önümüzdeki cumartesi – Millet Tiyatrosu'nda *Tercüman-ı hakikat*, (12196), s. 2.
- (28 Nisan 1915). Gazilerimiz geldiler. *Tanin*, (2287), s. 1.
- (9 Mayıs 1915). Gazilerimiz arasında. *Tanin*, (2294), s. 3.
- (22 Mayıs 1915). Gazilerimiz arasında. *Tanin*, (2307), s. 3.
- (28 Mayıs 1915). Gazilerimizi ziyaret. *Tanin*, (2312), s. 3.
- (30 Mayıs 1915.) Gazilerimiz arasında. *Tanin*, (2315), s. 3.
- (8 Temmuz 1920). ‘‘Dersaadet’’ ‘ailesi kimlerden müteşekkil. *Dersaadet*, (1), s. 1.
- (10 Kanûn-u Sâni 1930). Üsküdar tramvayları müdüriyeti. *Cumhuriyet*, (2039), s. 2.
- (30 Teşrin-i Evvel 1933). İstiklâl Madalyası tevzii. *Cumhuriyet*, (3407), s. 8.
- (25 Mart 1939). Meb'us namzed listesi. *Cumhuriyet*, (5338), s. 8.
- (11 Nisan 1939). Meclis, hükûmete 389 reyle ve ittifakla itimadını bildirdi. *Cumhuriyet*, (5355), s. 39.
- (12 Temmuz 1963). Çok acı bir kayıp. *Milliyet*, (4710), s. 7.
- (24 Ağustos 1992). Sılan toprağa verildi. *Milliyet*, s. 16.
- Akyüz, K. (1979). *Modern Türk edebiyatının ana çizgileri (1860-1923)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Aslan, H. (2019). *Türk Dili gazetesindeki edebî ve kültürel içerikli yazıların sistematik indeksi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atalay, B.(4 Mart 1932). Dil meseleleri: lügât münakaşası. *Cumhuriyet*, (2811), s. 4.
- Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi. (05. 04. 1926). 301811, 18 23 5.

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi. (23. 01. 1927). 301811, 22 84 3.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (13. 04. 1926). 183 14.

Bostancı, K. (2011). İkinci meşrutiyet devri İzmir basınında Türkçü duyarlılığın sesi: Tan mecmuası ve dizini. *Yeni Türk edebiyatı araştırmaları*, (5), 177-199.

Çakmaktepe, Z. (2002). *Donanma mecmûası (inceleme, tahlilî fihrist ve seçme metinler)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, M. H., Göçmen, Ö., Kabacalı, A., Nesin, A., Öz, E., Özer, E., Özkırımlı, A., Süreya, C., (1979). *Nesin Vakfı edebiyat yıllığı 1979*. İstanbul: Özal Matbaası.

Dolan, E. (2019). *İnci mecmuası'nda edebî faaliyet*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ercilasun, B. (1997). *Yeni Türk edebiyatı üzerine incelemeler*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Erginer, G. (1985). Monografi yönteminin ana nitelikleri (halkbiliminde monografik çalışmalar). *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi antropoloji dergisi*, (12), 257-267.

Freyer, H. (1968). *İçtimâî nazariyeler tarihi*. (Çev: Tahir Çağatay), Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Fuat, M. (1998). *Gölgede kalan yıllar*. İstanbul: Adam Yayınları.

Geçer, Ç. (2006). *Servet-i Fünûn dergisi 1327-1377. sayılar (1332-1334/1916-1918) İnceleme ve seçilmiş metinler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Göktürk, H. İ. (1987). *Mithat Cemal Kuntay*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Gülersoy, Ç. (1989). *Tramvay İstanbul'da*, İstanbul: Evren Ofset.

Günay, Ş. Ş. (2007). *Türk parlamento tarihi TBMM VI. dönem (3 Nisan 1939 – 15 Ocak 1943). V. cilt VI dönem milletvekillerinin özgeçmişleri*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakıf Yayınları.

Hançerlioğlu, O. (1978). *Felsefe ansiklopedisi kavramlar ve akımlar Cilt 4 (L-O)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hüseyin, K. (1987). *Mukaddes Ankara'dan mektuplar*. (Çev: Cemile & Necmeddin Sahir Sılan), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Kaplan, M. (2016). *Türk edebiyatı üzerinde araştırmalar 1*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaya, H. (2002). *Servet-i Fünûn dergisi (1171-1222. sayılar) (inceleme ve seçilmiş metinler)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kocatürk, U. (2005). Atatürk'ün güvenini kazanmış bir insan birinci dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi tahrirat ve evrak kalemi müdürü Necmettin Sahir Sılan. *Atatürk çizgisinde geçmişten geleceğe Atatürk ve yakın tarihimize ilişkin görüşmeler araştırmalar belgeler, içinde* (s.86-101). Ankara: Semih Ofset.

Kolcu, A. İ. (1992). *Temâşâ mecmuası (inceleme ve edebiyatla ilgili metinler)*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kutay, C. (1966). Karanlığa itilen temel hadiselerin son şahitlerinden bir emektar dostu: açık mektup. *Tarih konuşuyor*, 4 (24), 1973-1976.

Kutay, C. (1978). *Trablusgrap'da bir avuç kahraman*. İstanbul: Posta Kutusu Yayınları.

Levend, A. S. (2017). *Divan edebiyatı kelimeler ve remizler mazmunlar ve mefhumlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Nalbant, E N. (2017). *Büyük Duygu mecmuasının tafsilli fihristi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Okay, M. O. (2018). *Batılılaşma devri Türk edebiyatı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Pala, İ. (2016). *Ansiklopedik Divân şiiri sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Pehlivanlı, H. (2009). Anadolu yakası ulaşımında Üsküdar-Kadıköy ve Havalisi Halk Tramvayları Anonim Şirketi'nin yeri. *Uluslararası Üsküdar Sempozyumu X*, İstanbul: Üsküdar Belediyesi.

Polat, N. H. (2005). *Rübâb mecmuası ve II. Meşrutiyet dönemi Türk kültür, edebiyat hayatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sılan, N S. (1966a). Necmeddin Sahir Sılan'ın hatırları: buhran günlerinde imanlı bir genç. *Tarih konuşuyor*, 5 (26), 2176-2182.

Sılan, N. S. (1966b). Necmeddin Sahir Sılan'ın hatırları: Millî Mücadele, Cumhuriyet Yılları, Serbest Fıkra ve 1965'e kadar. *Tarih konuşuyor*, 5 (27), 2236-2242.

Sılan, N. S. (1966c). 1807 1876 1908 üç şahlanış ve sonuçları. *Tarih konuşuyor*, 5 (28), 2325-2329.

Sılan, N. S. (1966ç). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 5 (29), 2403-2407.

Sılan, N. S. (1966d). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 5 (30), 2469-2474.

Sılan, N. S. (1966e). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 6 (31), 2567-2571.

Sılan, N. S. (1966f). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 6 (32), 2654-2658.

Sılan, N. S. (1966g). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 6 (33), 2750-2754.

Sılan, N. S. (1966ğ). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 6 (34), 2834-2838.

Sılan, N. S. (1966h). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 6 (35), 2929-2933.

Sılan, N. S. (1967). Düşen iktidarlardan hesap sorma çabası: İkinci Meşrutiyet'te Divan- Âli hareketleri. *Tarih konuşuyor*, 6 (36), 3011-3014.

Sılan, N. S. (2004). İlk meclis anketi: Birinci Dönem TBMM üyelerinin gelecekte bekledikleri. (Yayıma Hazırlayan: Cihangir Gündoğdu), Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu.

Sılan, N. S. (2010a). "Doğu sorunu" Necmeddin Sahir Silan raporları (1939-1953). (Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Sılan, N. S. (2010b). *Doğu Anadolu'da toplumsal mühendislik Dersim-Sason (1934-1946)*. (Hazırlayan: Tarih Vakfı Yurt Yayınları), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Sılan, N. S. (2011a). *Kürt sorunu ve devlet tedip ve tenkil politikaları (1925-1947)*. (Derleyen: Tuğba Yıldırım), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Sılan, N. S. (2011b). *Dersim harekâtı ve Cumhuriyet bürokrasisi (1936-1950)*. (Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

- Sılan, N. S. (2011c). *Doğu Anadolu ve Cumhuriyet bürokrasisi (1939-1951)*. (Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Sılan, N. S. (2012). *Dersimlilerden mektuplar (1941-1953)*. (Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Sılan, Ş. S. (2002). *Pişman değilim*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sılan, Ş. S. (2007). *Kendime sürgün/Bibi'ye mektuplar*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Şapolyo, E. B. (1967). *Mustafa Kemal Paşa ve Milli Mücadelenin iç âlemi*. İstanbul: İnkılâp ve Anla Kitabevleri.
- T. Z. (1914). *Nevsâl-ı milli*. İstanbul: Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası.
- Temel, E. (2011). *İstiklâl gazetesi üzerine bir inceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TDK (1988). *Türkçe sözlük 2 k-z yeni baskı*. (Hazırlayanlar: Hasan Eren, Nevzat Gözaydın, İsmail Parlatır, Talat Tekin, Hamza Zülfikar), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Topçu, A. (2005). *Mehtâb tahlilî fihrist – inceleme – metin*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uğurlu, A. S. (2009). “İdeolog” - şair Ziya Gökalp’in kaleminden masallar. *Turkish Studies*, 4 (1), 1025-1040.
- Velidedeoğlu, (1990). *İlk meclis Millî Mücadele’de Anadolu TBMM’nin 70. yılı 1920-1970*. İstanbul: Çağdaş Yayınları.
- Yıldırar, A. (2010). *Dersaadet gazetesi inceleme-tasnif-metin*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Z. G. (2020). *Altın ışık*. (Hazırlayan: Ali Duymaz), İstanbul: Ötüken Neşriyat.

EKLER

EK 1 NECMEDDİN SAHİR SILAN'IN ESERLERİNİN KRONOLOJİK LİSTESİ

1.1. Yayımlanmış Kitapları

1916

İslam Düşmanları Bir Esirimizin Defter-i Hatıratından, Bab-1 'Ali Karşısında Yeni Turan Matbaası 1332

1932

Üsküdar – Kadıköy ve Havalisi Halk Tramvayları Türk Anonim Şirketi İstanbul: Üsküdar – Kadıköy ve Havalisi Halk Tramvayları Türk Anonim Şirketi 1932

1.2. Kitaplaştırılmış Yazıları ve Belgeleri

Necmeddin Sahir Silan'ın ölümünden sonra Necmeddin Sahir'e ait olan belgelerden yola çıkılarak birçok çalışma yapılmıştır. Tarihe kaynaklık eden bu çalışmaların çoğu Türk Tarih Vakfı tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmalar Necmeddin Sahir Silan'ın yayımlanmamış yazılarından oluştuğu için kitaplaştırılmış yazıları ve belgeleri olarak bölümlendirilmiştir. Necmeddin Sahir Silan'ın eserleri kronolojik olarak şöyle sıralanmaktadır:

2004

İlk Meclis Anketi Birinci Dönem TBMM Üyelerinin Gelecekte Bekledikleri, Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Nisan 2004 Yayıma Hazırlayan: Cihangir Gündoğdu

2010

'Doğu Sorunu'' Necmeddin Sahir Silan Raporları, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Mart 2010 Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan

II. Meşrutiyet ve Sonrası Hatıralarım, İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları Mayıs 2010 Hazırlayan: İsmail Dervişoğlu

Doğu Anadolu'da Toplumsal Mühendislik Dersim-Sason (1934-1946), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Ekim 2010 Hazırlayan: Tarih Vakfı Yurt Yayınları

2011

Kürt Sorunu Ve Devlet Tedip Ve Tenkil Politikaları (1925-1947), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Mayıs 2011 Derleyen: Tuğba Yıldırım

Dersim Harekâtı Ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1936-1950), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Ekim 2011 Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan

Doğu Anadolu Ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1939-1951), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Kasım 2011 Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan

2012

Dersimlilerden Mektuplar (1941-1953), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Nisan 2012 Derleyenler: Tuba Akekmekçi, Muazzez Pervan

1.3. Gazete ve Dergide Yayımlanmış Şiir ve Düz Yazıları

1912

‘‘Kotram’’ Rübâb 2 Şubat 1327 (15 Şubat 1912) Nu. 2 s. 14 (Şiir)

‘‘Gözler’’ Rübâb 12 Temmuz 1328 (25 Temmuz 1912) Nu. 27 s. 331 (Mensur şiir)

‘‘Trablusgarp’’ Donanma Ağustos 1328 (Ağustos 1912) Nu. 30 s. 262 (Şiir)

‘‘Aşkımın Defteri’’ Rübâb 9 Ağustos 1328 (9 Ağustos 1912) Nu. 31 s. 308 (Mensur şiir)

‘‘Hilâl-i Ahmer’’ Donanma Eylül 1328 (Eylül 1912) Nu. 31 s. 317 (Şiir)

‘‘Cengi’’ Donanma Teşrin-i Evvel 1328 (Ekim 1912) Nu. 32 s. 354 (Şiir)

‘‘Son Dua’’ Donanma Teşrin-i Evvel 1328 (Ekim 1912) Nu. 32 s. 355 (Şiir)

‘‘Kotram’’ Mehtâb 20 Teşrin-i Evvel 1328 (2 Kasım 1912) Nu. 15 s. 202-203 (Şiir)

‘‘Hamidiye'nin Zaferine’’ Donanma Kânûn-u Evvel Kânûn-u Sâni 1328 (Aralık 1912 - Ocak 1913) Nu. 34-35 s. 478 (Şiir)

1913

‘‘Nifak’’ Tasvir-i Efkar 28 Kânûn-u Sâni 1328 (10 Şubat 1913) Nu. 663 s. 3 (Şiir)

‘‘Medeniyet’’ Donanma Mart 1329 (Mart 1913) Nu. 37 s. 589 (Şiir)

- ‘‘Edirne’’ Donanma Nisan 1329 (Nisan 1913) Nu. 38 s. 652 (Şiir)
- ‘‘Yakarış’’ Türk Duygusu 25 Nisan 1329 (8 Mayıs 1913) Nu. 1 s. 14 (Şiir)
- ‘‘Orduya’’ Donanma Mayıs 1329 (Mayıs 1913) Nu. 39 s. 701 (Şiir)
- ‘‘Kuvvet’’ Büyük Duygu 9 Mayıs 1329 (22 Mayıs 1913) Nu. 6 s. 91 (Şiir)
- ‘‘Nifak’’ Donanma Haziran 1329 (Haziran 1913) Nu. 40 s. 714 (Şiir)
- ‘‘İnan Vatan’’ Tercüman-ı Hakikat 1 Haziran 1329 (14 Haziran 1913) Nu. 11562 s. 2 (Şiir)
- ‘‘Medeniyet’’ Büyük Duygu 8 Ağustos 1329 (21 Ağustos 1913) Nu. 15 s. 252 (Şiir)
- ‘‘Edirne’’ Büyük Duygu 21 Ağustos 1329 (3 Eylül 1913) Nu. 16 s. 270 (Şiir)
- ‘‘Mesâ-yı Hazân’’ Donanma Eylül Teşrîn-i Evvel 1329 (Eylül Ekim 1913) Nu. 43-44 s. 901 (Şiir)
- ‘‘Yalan’’ Büyük Duygu 18 Eylül 1329 (1 Ekim 1913) Nu. 18 s. 303 (Mensur Şiir)
- ‘‘Ânât-ı İğbirâr’’ Büyük Duygu 16 Teşrîn-i Evvel 1329 (29 Ekim 1913) Nu. 20 s. 334 (Şiir)
- İmzasız ‘‘Bir Esirimizin Defter-i Hatıratı’’ Tercüman-ı Hakikat 11 Teşrîn-i Evvel 1329 (24 Ekim 1913) Nu. 11689 s.3 / 13 Teşrîn-i Evvel 1329 (26 Ekim 1913) Nu. 11691 s. 3 / 14 Teşrîn-i Evvel 1329 (27 Ekim 1913) Nu. 11692 s. 3 / 15 Teşrîn-i Evvel 1329 (28 Ekim 1913) Nu. 11693 s. 3 / 16 Teşrîn-i Evvel 1329 (29 Ekim 1913) Nu. 11694 s. 3 / 17 Teşrîn-i Evvel 1329 (30 Ekim 1913) Nu. 11695 s. 3 / 19 Teşrîn-i Evvel 1329 (1 Kasım 1913) Nu. 11697 s. 3 / 21 Teşrîn-i Evvel 1329 (3 Kasım 1913) Nu. 11699 s. 3 / 22 Teşrîn-i Evvel 1329 (4 Kasım 1913) Nu. 11700 s. 3 (Balkan Savaşlarında esir düşen bir askerimizin hatıralarından oluşan uzun soluklu bir yazıdır.) (Necmeddin Sahir’in İslam Düşmanları adlı eseri ile mukayesesi sonucunda bu yazılar tespit edilmiştir.)
- ‘‘Edirne’’ Tan 20 Teşrîn-i Sâni 1329 (3 Aralık 1913) Nu. 1 s. 2 (Şiir)
- ‘‘Menekşeler’’ Donanma Kânûn-u Evvel Kânûn-u Sâni 1329 (Aralık 1913 - Ocak 1914) Nu. 47-48 s. 1014 (Şiir)
- ‘‘Yakarış’’ Tan 18 Kânûn-u Evvel 1329 (31 Aralık 1913) Nu. 2 s. 39-40 (Şiir)
- 1914
- ‘‘Başlıksız’’ Tiyatro ve Temâşâ 1 Kânûn-u Sâni 1329 (14 Ocak 1914) Nu. 1 s. 12 (Fıkra) (Tiyatro hakkındaki görüşlerini belirttiği kısa bir yazı)

‘‘Medeniyet’’ Musavver İslâm Salon Mecmuası 27 Mart 1330 (9 Nisan 1914) Nu. 1 s. 10 (Şiir)

İmzasız ‘‘Hayat-ı Teşrî’iye’’ Tanin 4 Mayıs 1330 (17 Mayıs 1914) Nu. 1939 s. 1-2 / 5 Mayıs 1330 (18 Mayıs 1914) Nu. 1940 s. 2 / 6 Mayıs 1330 (19 Mayıs 1914) Nu. 1941 s. 1 / 7 Mayıs 1330 (20 Mayıs 1914) Nu. 1942 s. 1 / 8 Mayıs 1330 (21 Mayıs 1914) Nu. 1943 s. 2 / 9 Mayıs 1330 (22 Mayıs 1914) Nu. 1944 s. 2 / 11 Mayıs 1330 (24 Mayıs 1914) Nu. 1946 s. 1-2 / 13 Mayıs 1330 (26 Mayıs 1914) Nu. 1948 s. 1-2 / 15 Mayıs 1330 (28 Mayıs 1914) Nu. 1950 s. 2-3 / 16 Mayıs 1330 (29 Mayıs 1914) Nu. 1951 s. 2 / 20 Mayıs 1330 (2 Haziran 1914) Nu. 1955 s. 1-2 / 21 Mayıs 1330 (3 Haziran 1914) Nu. 1956 s. 2 / 22 Mayıs 1330 (4 Haziran 1914) Nu. 1957 s. 1-2 / 23 Mayıs 1330 (5 Haziran 1914) Nu. 1958 s. 1 / 25 Mayıs 1330 (7 Haziran 1914) Nu. 1960 s. 1-3 / 27 Mayıs 1330 (9 Haziran 1914) Nu. 1962 s. 2-3 / 28 Mayıs 1330 (10 Haziran 1914) Nu. 1963 s. 1-2 / 29 Mayıs 1330 (11 Haziran 1914) Nu. 1964 s. 2 / 30 Mayıs 1330 (12 Haziran 1914) Nu. 1965 s. 4 / 1 Haziran 1330 (14 Haziran 1914) Nu. 1967 s. 3-4 / 3 Haziran 1330 (16 Haziran 1914) Nu. 1969 s. 3-4 / 4 Haziran 1330 (17 Haziran 1914) Nu. 1970 s. 3-4 / 5 Haziran 1330 (18 Haziran 1914) Nu. 1971 s. 3 / 6 Haziran 1330 (19 Haziran 1914) Nu. 1972 s. 3 / 8 Haziran 1330 (21 Haziran 1914) Nu. 1974 s. 3 / 10 Haziran 1330 (23 Haziran 1914) Nu. 1976 s. 3-4 / 11 Haziran 1330 (24 Haziran 1914) Nu. 1977 s. 3 / 12 Haziran 1330 (25 Haziran 1914) Nu. 1978 s. 3 / 13 Haziran 1330 (26 Haziran 1914) Nu. 1979 s. 2 / 15 Haziran 1330 (28 Haziran 1914) Nu. 1981 s. 3-4 / 17 Haziran 1330 (30 Haziran 1914) Nu. 1983 s. 3-4 / 18 Haziran 1330 (1 Temmuz 1914) Nu. 1984 s. 3 / 19 Haziran 1330 (2 Temmuz 1914) Nu. 1985 s. 3-4 / 23 Haziran 1330 (6 Temmuz 1914) Nu. 1989 s. 1 / 25 Haziran 1330 (8 Temmuz 1914) Nu. 1991 s. 3-4 / 26 Haziran 1330 (9 Temmuz 1914) Nu. 1992 s. 3-4 / 27 Haziran 1330 (10 Temmuz 1914) Nu. 1993 s. 3 / 29 Haziran 1330 (12 Temmuz 1914) Nu. 1995 s. 3-4 / 30 Haziran 1330 (13 Temmuz 1914) Nu. 1996 s. 3 / 1 Temmuz 1330 (14 Temmuz 1914) Nu. 1997 s. 3-4 / 2 Temmuz 1330 (15 Temmuz 1914) Nu. 1998 s. 3 / 3 Temmuz 1330 (16 Temmuz 1914) Nu. 1999 s. 3-4 / 4 Temmuz 1330 (17 Temmuz 1914) Nu. 2000 s. 3-4 / 5 Temmuz 1330 (18 Temmuz 1914) Nu. 2001 s. 1-2 / 6 Temmuz 1330 (19 Temmuz 1914) Nu. 2002 s. 3-4 / 7 Temmuz 1330 (20 Temmuz 1914) Nu. 2003 s. 3-4 / 8 Temmuz 1330 (21 Temmuz 1914) Nu. 2004 s. 2-3 / 9 Temmuz 1330 (22 Temmuz 1914) Nu. 2005 s. 3-4 / 10 Temmuz 1330 (23 Temmuz 1914) Nu. 2006 s. 3 / 13 Temmuz 1330 (26 Temmuz 1914) Nu. 2008 s. 2 / 15 Temmuz 1330 (28 Temmuz 1914) Nu. 2010 s. 3 / 16 Temmuz 1330 (29 Temmuz 1914) Nu. 2011 s. 3 / 17 Temmuz 1330 (30 Temmuz 1914) Nu. 2012 s. 3 / 18 Temmuz 1330 (31 Temmuz 1914) Nu. 2013 s. 3 / 3 Kânûn-

u Evvel 1330 (16 Aralık 1914) Nu. 2150 s. 3 / 4 Kânûn-u Evvel 1330 (17 Aralık 1914) Nu. 2151 s. 3 / 7 Kânûn-u Evvel 1330 (20 Aralık 1914) Nu. 2154 s. 3 / 9 Kânûn-u Evvel 1330 (22 Aralık 1914) Nu. 2156 s. 2-3 / 11 Kânûn-u Evvel 1330 (24 Aralık 1914) Nu. 2158 s. 2 / 12 Kânûn-u Evvel 1330 (25 Aralık 1914) Nu. 2159 s. 3 / 14 Kânûn-u Evvel 1330 (28 Aralık 1914) Nu. 2161 s. 2 / 16 Kânûn-u Evvel 1330 (29 Aralık 1914) Nu. 2163 s. 3 (Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan'ın parlamento çalışmalarını, devlet adamlarının beyanatlarını, alınan kararları anlatan yazılar) (Bu yazıların Necmeddin Sahir'e ait olduğunu hem Türk Tarih Vakfı'nın arşivindeki bilgilerden yola çıkarak hem de Tanin gazetesi Meclis-i Mebusan Zabıt Kâtipliği yaptığına anılarından ulaşarak teyit edebilmekteyiz.)

‘‘Tel’in’’ Donanma 4 Ağustos 1330 (17 Ağustos 1914) Nu. 56 s. 126 (Şiir)

‘‘Yavuz ve Midilli’’ Donanma 25 Ağustos 1330 (7 Eylül 1914) Nu. 58 s. 150-151 (Şiir)

‘‘Hazan Akşamı’’ Servet-i Fünûn 25 Eylül 1330 (8 Ekim 1914) Nu. 1218 s. 344 (Şiir)

‘‘Şâm-ı Bahâr’’ Servet-i Fünûn 2 Teşrîn-i Evvel 1330 (15 Ekim 1914) Nu. 1219 s. 360 (Şiir)

‘‘Ânât-ı İğbirâr’’ Servet-i Fünûn 9 Teşrîn-i Evvel 1330 (22 Ekim 1914) Nu. 1220 s. 376 (Şiir)

‘‘Zelzele’’ Servet-i Fünûn 30 Teşrîn-i Evvel 1330 (12 Kasım 1914) Nu. 1233 s. 7 (Şiir)

‘‘Orduya’’ Servet-i Fünûn 13 Teşrîn-i Sâni 1330 (26 Kasım 1914) Nu. 1225 s. 43 (Şiir)

‘‘Sivastopol’’ Servet-i Fünûn 28 Teşrîn-i Sâni 1330 (11 Aralık 1914) Nu. 1227 s. 78 (Şiir)

1915

İmzasız ‘‘Hayat-ı Teşri’ye’’ Tanin 19 Kânûn-u Evvel 1330 (1 Ocak 1915) Nu. 2166 s. 3 / 21 Kânûn-u Evvel 1330 (3 Ocak 1915) Nu. 2168 s. 3 / 23 Kânûn-u Evvel 1330 (5 Ocak 1915) Nu. 2170 s. 3 / 24 Kânûn-u Evvel 1330 (6 Ocak 1915) Nu. 2171 s. 3 / 30 Kânûn-u Evvel 1330 (12 Ocak 1915) Nu. 2177 s. 3 / 31 Kânûn-u Evvel 1330 (13 Ocak 1915) Nu. 2178 s. 3 / 4 Kânûn-u Sâni 1330 (17 Ocak 1915) Nu. 2182 s. 2 / 6 Kânûn-u Sâni 1330 (19 Ocak 1915) Nu. 2184 s. 3 / 7 Kânûn-u Sâni 1330 (20 Ocak 1915) Nu. 2185 s. 3 / 8 Kânûn-u Sâni 1330 (21 Ocak 1915) Nu. 2186 s. 3 / 11 Kânûn-u Sâni 1330 (24 Ocak 1915) Nu. 2189 s. 3 / 18 Kânûn-u Sâni 1330 (31 Ocak 1915) Nu. 2196 s. 3 / 20 Kânûn-u Sâni 1330 (2 Şubat 1915) Nu. 2198 s. 3 / 21 Kânûn-u Sâni 1330 (3 Şubat 1915) Nu. 2199 s. 3 / 22 Kânûn-u Sâni 1330 (4 Şubat 1915) Nu. 2200 s. 3 / 23 Kânûn-u Sâni 1330 (5 Şubat 1915) Nu. 2201 s. 3 / 27 Kânûn-u Sâni 1330 (9 Şubat 1915) Nu. 2205 s. 3 / 28 Kânûn-u Sâni 1330 (10 Şubat 1915) Nu. 2206 s. 3 / 29 Kânûn-u Sâni 1330 (11 Şubat 1915) Nu. 2207 s. 3 / Kânûn-u Sâni 1330 (12 Şubat 1915) Nu. 2208 s. 3 / 3 Şubat 1330 (16 Şubat 1915) Nu. 2212 s. 3 / 4 Şubat 1330 (17 Şubat 1915) Nu.

2213 s. 3 / 5 Şubat 1330 (18 Şubat 1915) Nu. 2214 s. 3 / 6 Şubat 1330 (19 Şubat 1915) Nu. 2215 s. 3 / 8 Şubat 1330 (21 Şubat 1915) Nu. 2217 s. 3 / 10 Şubat 1330 (23 Şubat 1915) Nu. 2219 s. 3 / 12 Şubat 1330 (25 Şubat 1915) Nu. 2221 s. 3 / 16 Şubat 1330 (1 Mart 1915) Nu. 2225 s. 3 / 16 Eylül 1331 (29 Eylül 1915) Nu. 2433 s. 3 / 22 Eylül 1331 (5 Ekim 1915) Nu. 2443 s. 3 / 25 Eylül 1331 (8 Ekim 1915) Nu. 2446 s. 3 / 27 Eylül 1331 (10 Ekim 1915) Nu. 2441(2448 numaralandırma yanlış yapılmış) s. 3 / 29 Eylül 1331 (12 Ekim 1915) Nu. 2450 s. 3 / 2 Teşrin-i Evvel 1331 (15 Ekim 1915) Nu. 2453 s. 3 / 13 Teşrin-i Evvel 1331 (26 Ekim 1915) Nu. 2464 s. 3 / 15 Teşrin-i Evvel 1331 (28 Ekim 1915) Nu. 2466 s. 3 / 16 Teşrin-i Evvel 1331 (29 Ekim 1915) Nu. 2467 s. 3 / 20 Teşrin-i Evvel 1331 (2 Kasım 1915) Nu. 2471 s. 2 / 23 Teşrin-i Evvel 1331 (5 Kasım 1915) Nu. 2474 s. 2 / 25 Teşrin-i Evvel 1331 (7 Kasım 1915) Nu. 2476 s. 3 / 28 Teşrin-i Evvel 1331 (10 Kasım 1915) Nu. 2479 s. 2 / 30 Teşrin-i Evvel 1331 (12 Kasım 1915) Nu. 2481 s. 2 / 3 Teşrin-i Sâni 1331 (16 Kasım 1915) Nu. 2485 s. 2 / 10 Teşrin-i Sâni 1331 (23 Kasım 1915) Nu. 2492 s. 3 / 13 Teşrin-i Sâni 1331 (26 Kasım 1915) Nu. 2495 s. 3-4 / 17 Teşrin-i Sâni 1331 (30 Kasım 1915) Nu. 2499 s. 2 / 20 Teşrin-i Sâni 1331 (3 Aralık 1915) Nu. 2502 s. 3 / 24 Teşrin-i Sâni 1331 (7 Aralık 1915) Nu. 2506 s. 3 / 27 Teşrin-i Sâni 1331 (10 Aralık 1915) Nu. 2509 s. 3 / 4 Kânûn-u Evvel 1331 (17 Aralık 1915) Nu. 2516 s. 2-3 / 8 Kânûn-u Evvel 1331 (21 Aralık 1915) Nu. 2520 s. 2 / 11 Kânûn-u Evvel 1331 (24 Aralık 1915) Nu. 2523 s. 2 / 15 Kânûn-u Evvel 1331 (28 Aralık 1915) Nu. 2527 s. 3 / 18 Kânûn-u Evvel 1331 (31 Aralık 1915) Nu. 2530 s. 3 (Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan'ın parlamento çalışmalarını, devlet adamlarının beyanatlarını, alınan kararları anlatan yazılar) (Bu yazıların Necmeddin Sahir'e ait olduğunu hem Türk Tarih Vakfı'nın arşivindeki bilgilerden yola çıkarak hem de Tanin gazetesi Meclis-i Mebusan Zabıt Kâtipliği yaptığına anılarından ulaşarak teyit edebilmekteyiz.)

“Medeniyet” Servet-i Fünûn 25 Kânûn-u Evvel 1330 (7 Ocak 1915) Nu. 1231 s. 138 (Şiir)

“Koş, Vur!” Servet-i Fünûn 30 Nisan 1331 (13 Mayıs 1915) Nu. 1249 s. 11 (Şiir)

1916

İmzasız “Hayat-ı Teşri’iye” Tanin 22 Kânûn-u Evvel 1331 (4 Ocak 1916) Nu. 2534 s. 3 / 5 Kânûn-u Sâni 1331 (18 Ocak 1916) Nu. 2548 s. 3 / 8 Kânûn-u Sâni 1331 (21 Ocak 1916) Nu. 2551 s. 3 / 12 Kânûn-u Sâni 1331 (25 Ocak 1916) Nu. 2555 s. 3 / 15 Kânûn-u Sâni 1331 (28 Ocak 1916) Nu. 2558 s. 2 / 19 Kânûn-u Sâni 1331 (1 Şubat 1916) Nu. 2562 s. 2 / 22 Kânûn-u Sâni 1331 (4 Şubat 1916) Nu. 2565 s. 3 / 26 Kânûn-u Sâni 1331 (8 Şubat 1916) Nu. 2569 s. 3 / 28 Kânûn-u Sâni 1331 (9 Şubat 1916) Nu. 2570 s. 3 / 29 Kânûn-u Sâni 1331 (11 Şubat 1916) Nu. 2572 s. 2 / 31 Kânûn-u Sâni 1331 (13 Şubat 1916) Nu. 2574 s. 3 / 3 Şubat 1331 (16

Şubat 1916) Nu. 2577 s. 3 / 5 Şubat 1331 (18 Şubat 1916) Nu. 2579 s. 2 / 7 Şubat 1331 (25 Şubat 1916) Nu. 2581 s. 4 / 9 Şubat 1331 (22 Şubat 1916) Nu. 2583 s. 3 / 12 Şubat 1331 (25 Şubat 1916) Nu. 2586 s. 2 / 14 Şubat 1331 (27 Şubat 1916) Nu. 2588 s. 3 / 16 Şubat 1331 (29 Şubat 1916) Nu. 2590 s. 3 / 17 Şubat 1331 (1 Mart 1916) Nu. 2591 s. 3 / 19 Şubat 1331 (3 Mart 1916) 2593 s. 3 / 22 Şubat 1331 (6 Mart 1916) Nu. 2596 s. 4 / 25 Şubat 1331 (9 Mart 1916) Nu. 2599 s. 4 / 26 Şubat 1331 (10 Mart 1916) Nu. 2600 s. 3 / 28 Şubat 1331 (12 Mart 1916) Nu. 2602 s. 3 / 29 Şubat 1331 (13 Mart 1916) Nu. 2603 s. 3 / 1 Mart 1332 (14 Mart 1916) Nu. 2604 s. 3 / 6 Teşrîn-i Sâni 1332 (19 Kasım 1916) Nu. 2850 s. 1-2 / 8 Teşrîn-i Sâni 1332 (21 Kasım 1916) Nu. 2852 s. 1-2 / 13 Teşrîn-i Sâni 1332 (26 Kasım 1916) Nu. 2857 s. 2 / 15 Teşrîn-i Sâni 1332 (28 Kasım 1916) Nu. 2859 s. 1-2 / 18 Teşrîn-i Sâni 1332 (1 Ocak 1916) Nu. 2862 s. 2-3 / 20 Teşrîn-i Sâni 1332 (3 Aralık 1916) Nu. 2864 s. 4 / 22 Teşrîn-i Sâni 1332 (5 Aralık 1916) Nu. 2866 s. 3 / 25 Teşrîn-i Sâni 1332 (8 Aralık 1916) Nu. 2869 s. 3-4 / 27 Teşrîn-i Sâni 1332 (10 Aralık 1916) Nu. 2871 s. 3 / 29 Teşrîn-i Sâni 1332 (12 Aralık 1916) Nu. 2873 s. 4 / 2 Kânûn-u Evvel 1332 (15 Aralık 1916) Nu. 2876 s. 1-2 / 4 Kânûn-u Evvel 1332 (17 Aralık 1916) Nu. 2878 s. 3 / 6 Kânûn-u Evvel 1332 (19 Aralık 1916) Nu. 2880 s. 3 / 9 Kânûn-u Evvel 1332 (22 Aralık 1916) Nu. 2883 s. 3 / 11 Kânûn-u Evvel 1332 (24 Aralık 1916) 2885 s. 3 / 13 Kânûn-u Evvel 1332 (26 Aralık 1916) 2887 s. 3 / 16 Kânûn-u Evvel 1332 (29 Aralık 1916) Nu. 2890 s. 3 / 18 Kânûn-u Evvel 1332 (31 Aralık 1916) Nu. 2892 s. 3 (Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan'ın parlamento çalışmalarını, devlet adamlarının beyanatlarını, alınan kararları anlatan yazılar) (Bu yazıların Necmeddin Sahir'e ait olduğunu hem Türk Tarih Vakfı'nın arşivindeki bilgilerden yola çıkarak hem de Tanin gazetesi Meclis-i Mebusan Zabıt Kâtipliği yaptığına anılarından ulaşılarak teyit edebilmekteyiz.)

“Sivastopol” Donanma 14 Kânûn-u Sâni 1331 (27 Ocak 1916) Nu. 126 s. 1235 (Şiir)

1917

İmzasız “Hayat-ı Teşri’iye” Tanin 20 Kânûn-u Evvel 1332 (2 Ocak 1917) Nu. 2894 s. 3 / 23 Kânûn-u Evvel 1332 (5 Ocak 1917) Nu. 2897 s. 3 / 27 Kânûn-u Evvel 1332 (9 Ocak 1917) Nu. 2901 s. 3 / 30 Kânûn-u Evvel 1332 (12 Ocak 1917) Nu. 2904 s. 2 / 1 Kânûn-u Sâni 1332 (14 Ocak 1917) Nu. 2906 s. 3 / 3 Kânûn-u Sâni 1332 (16 Ocak 1917) Nu. 2908 s. 3-4 / 6 Kânûn-u Sâni 1332 (19 Ocak 1917) Nu. 2911 s. 8 / 8 Kânûn-u Sâni 1332 (21 Ocak 1917) Nu. 2913 s. 4 / 10 Kânûn-u Sâni 1332 (23 Ocak 1917) Nu. 2915 s. 4 / 13 Kânûn-u Sâni 1332 (26 Ocak 1917) Nu. 2918 s. 3 / 15 Kânûn-u Sâni 1332 (28 Ocak 1917) Nu. 2920 s. 3 / 22 Kânûn-u Sâni 1332 (4 Şubat 1917) Nu. 2927 s. 4 / 24 Kânûn-u Sâni 1332 (6 Şubat 1917) Nu. 2929 s. 4 / 28 Kânûn-u Sâni 1332 (9 Şubat 1917) Nu. 2932 s. 3 / 29 Kânûn-u Sâni 1332 (11 Şubat

1917) Nu. 2934 s. 3 / 3 Şubat 1332 (16 Şubat 1917) Nu. 2939 s. 3 / 5 Şubat 1332 (18 Şubat 1917) Nu. 2941 s. 1-2 / 7 Şubat 1332 (20 Şubat 1917) Nu. 2943 s. 3 / 9 Şubat 1332 (22 Şubat 1917) Nu. 2945 s. 3-4 / 10 Şubat 1332 (23 Şubat 1917) Nu. 2946 s. 3 / 14 Şubat 1332 (28 Şubat 1917) Nu. 2950 s. 2 / 1 Mart 1333 (1 Mart 1917) Nu. 2952 s. 3 / 2 Mart 1333 (2 Mart 1917) Nu. 2953 s. 3 / 4 Mart 1333 (4 Mart 1917) Nu. 2955 s. 1-3 / 5 Mart 1333 (5 Mart 1917) Nu. 2956 s. 3 / 6 Mart 1333 (6 Mart 1917) Nu. 2957 s. 3 / 7 Mart 1333 (7 Mart 1917) Nu. 2958 s. 3 / 9 Mart 1333 (9 Mart 1917) Nu. 2960 s. 3 / 11 Mart 1333 (11 Mart 1917) Nu. 2962 s. 1-2 / 13 Mart 1333 (13 Mart 1917) Nu. 2964 s. 3 / 14 Mart 1333 (14 Mart 1917) Nu. 2965 s. 3 / 18 Mart 1333 (18 Mart 1917) Nu. 2969 s. 3 / 21 Mart 1333 (21 Mart 1917) Nu. 2972 s. 3 / 23 Mart 1333 (23 Mart 1917) Nu. 2974 s. 2-3 / 25 Mart 1333 (25 Mart 1917) Nu. 2976 s. 3 / 26 Mart 1333 (26 Mart 1917) Nu. 2977 s. 3 / 28 Mart 1333 (28 Mart 1917) Nu. 2979 s. 3 / 29 Mart 1333 (29 Mart 1917) Nu. 2980 s. 3 / 30 Mart 1333 (30 Mart 1917) Nu. 2981 s. 3 / 1 Nisan 1333 (1 Nisan 1917) Nu. 2983 s. 1-2 / 2 Teşrîn-i Sâni 1333 (2 Kasım 1917) Nu. 3193 s. 1-2 / 6 Teşrîn-i Sâni 1333 (6 Kasım 1917) Nu. 3197 s. 4 / 9 Teşrîn-i Sâni 1333 (9 Kasım 1917) Nu. 3200 s. 3 / 11 Teşrîn-i Sâni 1333 (11 Kasım 1917) Nu. 3202 s. 3 / 16 Teşrîn-i Sâni 1333 (16 Kasım 1917) Nu. 3207 s. 3 / 18 Teşrîn-i Sâni 1333 (18 Kasım 1917) Nu. 3209 s. 3 / 20 Teşrîn-i Sâni 1333 (20 Kasım 1917) Nu. 3211 s. 3 / 23 Teşrîn-i Sâni 1333 (23 Kasım 1917) Nu. 3214 s. 3 / 25 Teşrîn-i Sâni 1333 (25 Kasım 1917) Nu. 3216 s. 3 / 27 Teşrîn-i Sâni 1333 (27 Kasım 1917) Nu. 3218 s. 1 / 30 Teşrîn-i Sâni 1333 (30 Kasım 1917) Nu. 3221 s. 2-3 / 2 Kânûn-u Evvel 1333 (2 Aralık 1917) Nu. 3223 s. 3 / 7 Kânûn-u Evvel 1333 (7 Aralık 1917) Nu. 3228 s. 3-4 / 9 Kânûn-u Evvel 1333 (9 Aralık 1917) Nu. 3230 s. 3 / 14 Kânûn-u Evvel 1333 (14 Aralık 1917) Nu. 3235 s. 2-3 / 16 Kânûn-u Evvel 1333 (16 Aralık 1917) Nu. 3237 s. 3 / 18 Kânûn-u Evvel 1333 (18 Aralık 1917) Nu. 3239 s. 3 / 21 Kânûn-u Evvel 1333 (21 Aralık 1917) Nu. 3242 s. 3 / 23 Kânûn-u Evvel 1333 (23 Aralık 1917) Nu. 3244 s. 3 / 26 Kânûn-u Evvel 1333 (26 Aralık 1917) Nu. 3247 s. 2 / 30 Kânûn-u Evvel 1333 (30 Aralık 1917) Nu. 3251 s. 2-3 (Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan'ın parlamento çalışmalarını, devlet adamlarının beyanatlarını, alınan kararları anlatan yazılar) (Bu yazıların Necmeddin Sahir'e ait olduğunu hem Türk Tarih Vakfı'nın arşivindeki bilgilerden yola çıkarak hem de Tanin gazetesi Meclis-i Mebusan Zabıt Kâtipliği yaptığıma anılarından ulaşarak teyit edebilmekteyiz.)

“Gözlerin” Servet-i Fünûn 29 Kânûn-u Evvel 1332 (11 Ocak 1917) Nu. 1333 s. 82 (Şiir)

“Neşide-yi Firâk” Donanma 13 Kânûn-u Evvel 1333 (13 Aralık 1917) Nu. 148 s. 1585 (Şiir)

1918

İmzasız ‘‘Hayat-ı Teşrî’iye’’ Tanin 1 Kânûn-u Sâni 1334 (1 Ocak 1918) Nu. 3253 s. 3-4 / 2 Kânûn-u Sâni 1334 (2 Ocak 1918) Nu. 3254 s. 3 / 4 Kânûn-u Sâni 1334 (4 Ocak 1918) Nu. 3256 s. 3 / 6 Kânûn-u Sâni 1334 (6 Ocak 1918) Nu. 3258 s. 3 / 8 Kânûn-u Sâni 1334 (8 Ocak 1918) Nu. 3260 s. 2 / 9 Kânûn-u Sâni 1334 (9 Ocak 1918) Nu. 3261 s. 3 / 11 Kânûn-u Sâni 1334 (11 Ocak 1918) Nu. 3263 s. 2 / 13 Kânûn-u Sâni 1334 (13 Ocak 1918) Nu. 3265 s. 3 / 16 Kânûn-u Sâni 1334 (16 Ocak 1918) Nu. 3268 s. 3 / 18 Kânûn-u Sâni 1334 (18 Ocak 1918) Nu. 3280 s. 2 / 20 Kânûn-u Sâni 1334 (20 Ocak 1918) Nu. 3272 s. 2 / 22 Kânûn-u Sâni 1334 (22 Ocak 1918) Nu. 3274 s. 3-4 / 23 Kânûn-u Sâni 1334 (23 Ocak 1918) Nu. 3275 s. 2-3 / 25 Kânûn-u Sâni 1334 (25 Ocak 1918) Nu. 3277 s. 3 / 28 Kânûn-u Sâni 1334 (28 Ocak 1918) Nu. 3279 s. 3 / 29 Kânûn-u Sâni 1334 (29 Ocak 1918) Nu. 3281 s. 3 / 30 Kânûn-u Sâni 1334 (30 Ocak 1918) Nu. 3282 s. 2 / 1 Şubat 1334 (1 Şubat 1918) Nu. 3284 s. 3 / 3 Şubat 1334 (3 Şubat 1918) Nu. 3286 s. 3 / 5 Şubat 1334 (5 Şubat 1918) Nu. 3288 s. 3 / 6 Şubat 1334 (6 Şubat 1918) Nu. 3289 s. 3 / 8 Şubat 1334 (8 Şubat 1918) Nu. 3291 s. 3 / 10 Şubat 1334 (10 Şubat 1918) Nu. 3293 s. 3 / 13 Şubat 1334 (13 Şubat 1918) Nu. 3296 s. 3 / 15 Şubat 1334 (15 Şubat 1918) Nu. 3298 s. 3-4 / 17 Şubat 1334 (17 Şubat 1918) Nu. 3300 s. 3-4 / 19 Şubat 1334 (19 Şubat 1918) Nu. 3302 s. 4 / 20 Şubat 1334 (20 Şubat 1918) Nu. 3303 s. 3 / 26 Şubat 1334 (26 Şubat 1918) Nu. 3309 s. 3-4 / 27 Şubat 1334 (27 Şubat 1918) Nu. 3310 s. 3 / 28 Şubat 1334 (28 Şubat 1918) Nu. 3311 s. 3-4 / 1 Mart 1334 (1 Mart 1918) Nu. 3312 s. 3 / 3 Mart 1334 (3 Mart 1918) Nu. 3314 s. 2 / 4 Mart 1334 (4 Mart 1918) Nu. 3315 s. 2-3 / 5 Mart 1334 (5 Mart 1918) Nu. 3316 s. 1-2 / 6 Mart 1334 (6 Mart 1918) Nu. 3317 s. 2 / 8 Mart 1334 (8 Mart 1918) Nu. 3319 s. 3 / 10 Mart 1334 (10 Mart 1918) Nu. 3321 s. 3 / 11 Mart 1334 (11 Mart 1918) Nu. 3322 s. 2 / 12 Mart 1334 (12 Mart 1918) Nu. 3323 s. 2-3 / 13 Mart 1334 (13 Mart 1918) Nu. 3324 s. 3 / 15 Mart 1334 (15 Mart 1918) Nu. 3327 s. 2-3 / 17 Mart 1334 (17 Mart 1918) Nu. 3328 s. 3 / 19 Mart 1334 (19 Mart 1918) Nu. 3330 s. 3-4 / 20 Mart 1334 (20 Mart 1918) Nu. 3331 s. 3 / 22 Mart 1334 (22 Mart 1918) Nu. 3333 s. 3 / 24 Mart 1334 (24 Mart 1918) Nu. 3335 s. 3 / 26 Mart 1334 (26 Mart 1918) Nu. 3337 s. 3 / 28 Mart 1334 (28 Mart 1918) Nu. 3339 s. 3 / 29 Mart 1334 (29 Mart 1918) Nu. 3340 s. 1-2 / 31 Mart 1334 (31 Mart 1918) Nu. 3342 s. 3 / 1 Nisan 1334 (1 Nisan 1918) Nu. 3343 s. 2-3 / 11 Teşrîn-i Evvel 1334 (11 Kasım 1918) Nu. 3530 s. 1-2 / 15 Teşrîn-i Evvel 1334 (15 Kasım 1918) Nu. 3534 s. 3 / 18 Teşrîn-i Evvel 1334 (18 Kasım 1918) Nu. 3537 s. 3 / 20 Teşrîn-i Evvel 1334 (20 Kasım 1918) Nu. 3539 s. 1-2 / 21 Teşrîn-i Evvel 1334 (21 Kasım 1918) Nu. 3540 s. 3 / 22 Teşrîn-i Evvel 1334 (22 Kasım 1918) Nu. 3541 s. 3 / 25 Teşrîn-i Evvel 1334 (25 Kasım 1918) Nu.

3544 s. 3-4 / 27 Teşrîn-i Evvel 1334 (27 Kasım 1918) Nu. 3546 s. 3 (Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan'ın parlamento çalışmalarını, devlet adamlarının beyanatlarını, alınan kararları anlatan yazılar) (Bu yazıların Necmeddin Sahir'e ait olduğunu hem Türk Tarih Vakfı'nın arşivindeki bilgilerden yola çıkarak hem de Tanin gazetesi Meclis-i Mebusan Zabıt Kâtipliği yaptığına anılarından ulaşarak teyit edebilmekteyiz.)

‘‘Piyâle Paşa’’ Donanma 31 Kânûn-u Sâni 1334 (31 Ocak 1918) Nu. 152 s. 1651 (Şiir)

‘‘Geçilmez’’ Donanma 18 Mart 1334 (18 Mart 1918) Nu. 158-159 s. 1736 (Tablo altına başlıksız bir şekilde yazılmış kısa bir şiirdir. Bu şiir Anadolu’da Yenigün gazetesinin 559 sayısında Geçilmez adı ile yeniden neşredilmiştir.)

‘‘Hatırâ-yı Zafer’’ Donanma 18 Mart 1334 (18 Mart 1918) Nu. 158-159 s. 1760 (Şiir)

‘‘Kotram’’ Donanma 9 Mayıs 1334 (9 Mayıs 1918) Nu. 165 s. 1866 (Şiir)

‘‘Bahâr Akşamı’’ Donanma 6 Haziran 1334 (6 Haziran 1918) Nu. 168 s. 1908 (Şiir)

‘‘Güller’’ (İlkbahâr Hisleri başlığı altında) Donanma 20 Haziran 1334 (20 Haziran 1918) Nu. 170 s. 1942 (Şiir)

‘‘Çiçekler’’ (İlkbahâr Hisleri başlığı altında) Donanma 27 Haziran 1334 (27 Haziran 1918) Nu. 171 s. 1951 (Şiir)

‘‘Tâbût-ı Muhteşem’’ Donanma 11 Temmuz 1334 (11 Temmuz 1918) Nu. 173 s. 1983 (Şiir)

‘‘Sultan Mehmedler’’ Donanma 8 Ağustos 1334 (8 Ağustos 1918) Nu. 177 s. 2047-2051 / 15 Ağustos 1334 (15 Ağustos 1918) Nu. 178 s. 2061-2063 / 22 Ağustos 1334 (22 Ağustos 1918) Nu. 179 s. 2077-2080 / 29 Ağustos 1334 (29 Ağustos 1918) Nu. 180 s. 2093-2095 / 5 Eylül 1334 (5 Eylül 1918) Nu. 181 s. 2109-2111 / 3 Teşrîn-i Evvel 1334 (3 Ekim 1918) Nu. 184 s. 2159-2163 / 13 Teşrîn-i Evvel 1334 (13 Ekim 1918) Nu. 185 s. 2174-2176 / 17 Teşrîn-i Evvel 1334 (17 Ekim 1918) Nu. 186 s. 2190-2193 (Makale)

İmzasız ‘‘Mustafa Kemal Paşa’nın Beyanâtı’’ Zaman 17 Teşrîn-i Sâni 1334 (17 Kasım 1918) Nu. 222 s. 2 (Beyanat) (Utkan Kocatürk’ün Necmeddin Sahir Sılan ile yaptığı söyleşi sırasında Mütareke yıllarında Atatürk ile Pera Palas’ta gerçekleştirilen bir mülakattan bahsedilerek ‘‘Mustafa Kemal ile mülakatım Zaman gazetesinde çıktı’’(Kocatürk, 2005 s. 93). Cümlesinden yola çıkılarak bu yazı tespit edilebilmiştir.)

1919

‘‘Bayram Gecesi’’ İnci 6 Temmuz 1335 (6 Temmuz 1919) Nu. 6 s. 12 (Şiir)

‘‘Çarşaf’’ İnci Ağustos 1335 (Ağustos 1919) Nu. 7 s. 8 (Şiir)

1921

‘‘Gazi ‘Ayıntab’a’’ Anadolu’da Yenigün 7 Şubat 1337 (7 Şubat 1921) Nu. 526-146 s. 1 (Şiir)

‘‘İzmir’e Doğru’’ Anadolu’da Yenigün 6 Mart 1337 (6 Mart 1921) Nu. 548-169 s. 1 (Şiir)

‘‘İstanbul’a’’ Anadolu’da Yenigün 16 Mart 1337 (16 Mart 1921) Nu. 557-178 s. 1 (Şiir)

‘‘16 Mart 336’’ Anadolu’da Yenigün 16 Mart 1337 (16 Mart 1921) Nu. 557-178 s. 2 (Fıkra)
(İstanbul’un işgalini anlatan bir yazı)

‘‘Geçilmez’’ Anadolu’da Yenigün 18 Mart 1337 (18 Mart 1921) Nu. 559-180 s. 1 (Şiir)

‘‘Ey Hemşeri’’ Anadolu’da Yenigün 28 Mart 1337 (28 Mart 1921) Nu. 567-188 s. 2 (Şiir)

‘‘İzmir’e Doğru’’ İleri 13 Temmuz 1337 (13 Temmuz 1921) Nu. 1241 s. 3 (Şiir)

‘‘Sakarya Önlerinde’’ Anadolu’da Yenigün 22 Eylül 1337 (22 Eylül 1921) Nu. 719-332 s. 1
(Şiir)

‘‘Sakarya Önlerinde’’ İleri 28 Eylül 1337 (28 Eylül 1921) Nu. 1315 s. 1 (Şiir)

Yıldız mahlası ile ‘‘Ankara Mektupları:’’ İleri 11 Teşrîn-i Evvel 1337 (11 Ekim 1921) Nu.
1327 s. 2 (Fıkra) (Yazının küçük bir kısmı sansürden dolayı yayımlanmamıştır.)

Yıldız mahlası ile ‘‘İktisâd Vekili Celal Bey’in Muhabirimize Anadolu’nun Vaziyeti
İktisâdiyesi Hakkındaki Beyanâtı’’ İleri 1 Kânûn-u Evvel 1337 (1 Aralık 1921) Nu. 1376 s. 1-
2 (Beyanât)

Yıldız mahlası ile ‘‘Ankara Mektupları: İzmir Meb’ûsu Mahmud Es’ad Bey’in Gazetemize
Beyanâtı’’ 2 Kânûn-u Evvel 1337 (2 Aralık 1921) Nu. 1378 s. 1-2 (Beyanât)

1922

Yıldız mahlası ile ‘‘Adliye Vekili Refik Şevket Bey’in Islâhât ve Teşkilât-ı Adliye Hakkında
Mühim Beyanâtı’’ İleri 3 Kânûn-u Sâni 1338 (3 Ocak 1922) Nu. 1408 s. 1-2 (Beyanât)

Yıldız mahlası ile ‘‘Trakya Türkdür ve Türk Kalacak: Büyük Millet Meclisinde (Edirne)
Meb’ûsu Şerif Bey İle Mühim Bir Mülakat’’ İleri 6 Kânûn-u Sâni 1338 (6 Ocak 1922) Nu.
1411 s. 1 (Mülakat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Himaye-yi Etfal Cemiyeti’nde Bir Gün’’ İleri 9 Kânûn-u Sâni 1338 (9
Ocak 1922) Nu. 1414 s. 2 (Fıkra)

Yıldız mahlası ile ‘‘Koçgiri - ‘Ümraniye Hadisesi Nedir?’’ İleri 18 Kânûn-u Sâni 1338 (18 Ocak 1922) Nu. 1423 s. 2 (Fıkra)

‘‘Nişanlılar’’ İleri 30 Kanun-ı Sani 1338 (30 Ocak 1922) Nu. 1435 s. 3 (Manzum masal)

Yıldız mahlası ile ‘‘Ankara’dan Roma’ya Hareket Ederken... Celeddin Arif Bey’in Muhabirimize Beyanâtı’’ İleri 7 Şubat 1338 (7 Şubat 1922) Nu. 1443 s. 1 (Beyanat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Koçgiri Tahkîkâtı Hakkında Bir Mülakat’’ İleri 13 Şubat 1338 (13 Şubat 1922) Nu. 1449 s. 1-2 (Mülakat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Posta Telgraf Umûrine Dair Bir Mülakat’’ 15 Şubat 1338 (15 Şubat 1922) Nu. 1451 s. 1-2 (Mülakat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Türk Milletinin Trakya Üzerindeki Hakkı Hak Feth Değil, Hak Tesîsdir’’ İleri 18 Şubat 1338 (18 Şubat 1922) Nu. 1454 s. 1 (Beyanat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Buhara Kâsidleriyle Mülakat’’ İleri 22 Şubat 1338 (22 Şubat 1922) Nu. 1458 s. 1-2 (Mülakat)

‘‘Talat Paşa’’ Anadolu’da Yenigün 16 Mart 1338 (16 Mart 1922) Nu. 829-442 s. 1 (Şiir)

Yıldız mahlası ile ‘‘Buhara’da Yeni İdare, Yeni Hayat’’ İleri 22 Mart 1338 (22 Mart 1922) Nu. 1491 s. 2 (Mülakat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Millet Meclisinde Cevâbî Notanın Müzakeresi’’ İleri 5 Mayıs 1338 (5 Mayıs 1922) Nu. 1530 s. 1 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘İzmit Konferansı: Hala Cevab Gelmedi’’ İleri 11 Mayıs 1338 (11 Mayıs 1922) Nu. 1536 s. 1 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Trakya Meselesi ve İzmit Konferansı: Kars Meb’ûsu Erkân-ı Harb Miralayını Cavid Bey İle Mülakat’’ İleri 12 Mayıs 1338 (12 Mayıs 1922) Nu. 1537 s. 1 (Mülakat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Ankara’da Ramazan Saatleri ve ‘Umrân Eserleri’’ İleri 21 Mayıs 1338 (21 Mayıs 1922) Nu. 1544 s. 1 (Haber)

‘‘Anadolu’da Hayat: Ramazan Tahassüsleri’’ Yeni İnci Haziran 1338 (Haziran 1922) Nu. 1 s. 23 (Fıkra)

‘‘Anadolu’da Hayat: İki Bayram’’ Yeni İnci Temmuz 1338 (Temmuz 1922) Nu. 2 s. 14-15 (Fıkra)

Yıldız mahlası ile ‘‘İzmir ve Bursa Yurdlarını Ziyaret’’ İleri 4 Haziran 1338 (4 Haziran 1922) Nu. 1556 s. 1 (Fıkra)

Yıldız mahlası ile ‘‘Erzurum’un Dünkü ve Bugünkü Vaziyeti Hakkında: Erzurum Meb’ûsu Asım Bey İle Mülakat’’ İleri 7 Haziran 1338 (7 Haziran 1922) Nu. 1559 s. 1 (Mülakat)

Yıldız mahlası ile ‘‘Amasya’da Milli Bir Müessesemiz: Şefkat Yurdu’’ İleri 12 Haziran 1338 (12 Haziran 1922) Nu. 1564 s. 2 (Fıkra)

Yıldız mahlası ile ‘‘Ankara’da Faaliyet-i Fikriye’’ İleri 13 Haziran 1338 (13 Haziran 1922) Nu. 1565 s. 1 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Yeni ve Kanlı Faci’alar Karşısında Türk Ruhunun Tezahüratı’’ İleri 15 Haziran 1338 (15 Haziran 1922) Nu. 1562 s. 1 (Haber) (Yazıların bazı kısımları sansürden dolayı kaldırılmıştır.)

Yıldız mahlası ile ‘‘Çelebi Efendi İle Karşı Karşıya: Alevilik Var mıdır Yok Mudur?’’ İleri 17 Temmuz 1338 (17 Temmuz 1922) Nu. 1599 s. 1 (Beyanat)

‘‘Başlıksız’’ İleri 23 Temmuz 1338 (23 Temmuz 1922) Nu. 1605 s. 3 (‘‘Meşrutiyet ve Hürriyet Hakkında Ne Düşünüyorlar?’’ sorusuna verilmiş bir cümlelik cevap)

Yıldız mahlası ile ‘‘Yeni Konferans Nerede Toplanacak’’ İleri 30 Temmuz 1338 (30 Temmuz 1922) Nu. 1612 s. 1 (Haber) (Yazının küçük bir kısmı sansürden dolayı yayımlanmamıştır.)

‘‘Güzel İzmir’’ Yeni İnci Eylül 1338 (Eylül 1922) Nu. 4 s. 10 (Şiir)

Yıldız mahlası ile ‘‘Müstahberât Mahsusa’’ İleri 30 Eylül 1338 (30 Eylül 1922) Nu. 1671 s. 1 / 3 Teşrîn-i Evvel 1338 (3 Ekim 1922) Nu. 1673(1674 numaralandırma yanlış yapılmış) s. 1 / 11 Teşrîn-i Evvel 1338 (11 Ekim 1922) Nu. 1682 s. 3 / 12 Teşrîn-i Evvel 1338 (12 Ekim 1922) Nu. 1683 s. 2 / 15 Teşrîn-i Evvel 1338 (15 Ekim 1922) Nu. 1686 s. 2 / 16 Teşrîn-i Evvel 1338 (16 Ekim 1922) Nu. 1687 s. 2 / 24 Teşrîn-i Evvel 1338 (24 Ekim 1922) Nu. 1695 s. 3 / 12 Teşrîn-i Sâni 1338 (12 Kasım 1922) Nu. 1714 s. 1 / 17 Teşrîn-i Sâni 1338 (17 Kasım 1922) Nu. 1719 s. 1 / 21 Teşrîn-i Sâni 1338 (21 Kasım 1922) Nu. 1723 s. 2 / 23 Teşrîn-i Sâni 1338 (23 Kasım 1922) Nu. 1725 s. 2 / 26 Teşrîn-i Sâni 1338 (26 Kasım 1922) Nu. 1728 s. 2 / 29 Teşrîn-i Sâni 1338 (29 Kasım 1922) Nu. 1731 s. 2 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Esir Yunan Cezalılarıyla Karşı Karşıya ‘Trikupis’ ve ‘Diyanis’ Neler Söylüyorlar’’ İleri 8 Teşrîn-i Evvel 1338 (8 Ekim 1922) Nu. 1679 s. 1 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Müstahberât Mahsusa: Kazım Karabekir Ankara’da’’ İleri 18 Teşrîn-i Evvel 1338 (18 Ekim 1922) Nu. 1689 s. 2 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Müstahberât Mahsusa: Hariciye Vekil Yusuf Kemal Bey’in Nutku’’ İleri 21 Teşrîn-i Evvel 1338 (21 Ekim 1922) Nu. 1692 s. 2 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Anadolu Haberleri’’ İleri 28 Teşrîn-i Evvel 1338 (28 Ekim 1922) Nu. 1699 s. 4 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Müstahberât Mahsusa: Hey’et-i Murahhasamızın İntihâbı ve Ankara’dan Hareketi’’ İleri 5 Teşrîn-i Sâni 1338 (5 Kasım 1922) Nu. 1707 s. 1 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Müstahberât Mahsusa: Büyük Millet Meclisinde Yeni Vekiller’’ İleri 8 Teşrîn-i Sâni 1338 (8 Kasım 1922) Nu. 1710 s. 2 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Müstahberât Mahsusa: Tahran Sefir-i Cedidimiz’’ İleri 14 Teşrîn-i Sâni 1338 (14 Kasım 1922) Nu. 1716 s. 1 (Haber)

Yıldız mahlası ile ‘‘Hariciye Vekili Gazetelere Teşekkür Ediyor’’ İleri 30 Teşrîn-i Sâni 1338 (30 Kasım 1922) Nu. 1732 s. 2 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Hususi Telgraflarımız’’ Tanin 10 Kânûn-u Evvel 1338 (10 Aralık 1922) Nu. 58 s. 2 / 13 Kânûn-u Evvel 1338 (13 Aralık 1922) Nu. 61 s.1 / 14 Kânûn-u Evvel 1338 (14 Aralık 1922) Nu. 62 s. 1 / 15 Kânûn-u Evvel 1338 (15 Aralık 1922) Nu. 63 s.1 / 16 Kânûn-u Evvel 1338 (16 Aralık 1922) s. 1 / 21 Kânûn-u Evvel 1338 (21 Aralık 1922) Nu. 69 s. 2 / 22 Kânûn-u Evvel 1338 (22 Aralık 1922) Nu. 70 s. 2 / 31 Kânûn-u Evvel 1338 (31 Aralık 1922) Nu. 79 s. 2 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Ankara Muhabir-i Mahsusumuzun Mektupları: Ankara’dan Lozan’a Bir Bakış: Türkiye Büyük Millet Meclisi Hariciye Encümeni Reisinin Beyanâtı’’ Tanin 20 Kânûn-u Evvel 1338 (20 Aralık 1922) Nu. 68 s. 2 (Beyanât)

1923

Mehmed mahlası ile ‘‘Hususi Telgraflarımız’’ Tanin 1 Kânûn-u Sâni 1339 (1 Ocak 1923) Nu. 80 s. 2 / 14 Kânûn-u Sâni 1339 (14 Ocak 1923) Nu. 93 s. 1 / 17 Kânûn-u Sâni 1339 (17 Ocak 1923) Nu. 96 s.1 / 21 Kânûn-u Sâni 1339 (21 Ocak 1923) Nu. 100 s. 1 / 23 Kânûn-u Sâni 1339 (23 Ocak 1923) Nu. 102 s. 1 / 28 Kânûn-u Sâni 1339 (28 Ocak 1923) Nu. 107 s. 1 / 29 Kânûn-u Sâni 1339 (29 Ocak 1923) Nu. 108 s. 1 / 2 Şubat 1339 (2 Şubat 1923) Nu. 112 s. 1 / 6 Şubat 1339 (6 Şubat 1923) Nu. 116 s. 2 / 7 Şubat 1339 (7 Şubat 1923) Nu. 117 s. 1 / 8 Şubat 1339 (8 Şubat 1923) Nu. 118 s. 2 / 9 Şubat 1339 (9 Şubat 1923) Nu. 119 s. 2 / 11 Şubat 1339

(11 Şubat 1923) Nu. 121 s. 1 / 13 Şubat 1339 (13 Şubat 1923) Nu. 123 s. 1 / 26 Şubat 1339 (26 Şubat 1923) Nu. 136 s.1 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Vaziyet Millet Meclisinde Müzारेke Edildi’’ Tanin 3 Kânûn-u Sâni 1339 (3 Ocak 1923) Nu. 82 s. 1 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Rauf Bey’in Meclisinde Beyanâtı’’ Tanin 4 Kânûn-u Sâni 1339 (4 Ocak 1923) Nu. 83 s. 1 (Beyanât)

Mehmed mahlası ile ‘‘ Ma’âşât Hakkında’’ Tanin 7 Kânûn-u Sâni 1339 (7 Ocak 1923) Nu. 86 s. 3 / 9 Kânûn-u Sâni 1339 (9 Ocak 1923) Nu. 88 s.1 / 11 Kânûn-u Sâni 1339 (11 Ocak 1923) Nu. 90 s.2 / 12 Kânûn-u Sâni 1339 (12 Ocak 1923) Nu. 91 s. 1 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Gazi Paşa’’ Tanin 16 Kânûn-u Sâni 1339 (16 Ocak 1923) Nu. 95 s. 1 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘İslam Birliği’’ Tanin 19 Kânûn-u Sâni 1339 (19 Ocak 1923) Nu. 98 s. 1 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Yeni İstiklal Mahkemeleri A’zâsı’’ Tanin 24 Kânûn-u Sâni 1339 (24 Ocak 1923) Nu. 1033 s. 2 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Millet Meclisinde’’ Tanin 26 Kânûn-u Sâni 1339 (26 Ocak 1923) Nu.105 s. 1 / 1 Şubat 1339 (1 Şubat 1923) Nu. 111 s. 1 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Kararlarımız Kat’idir’’ Tanin 30 Kânûn-u Sâni 1339 (30 Ocak 1923) Nu. 109 s. 2 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘İstanbul Ma’âşâtı’’ Tanin 12 Şubat 1339 (12 Şubat 1923) Nu. 122 s. 1 (Haber)

Mehmed mahlası ile ‘‘Vaziyet Müzakerede’’ Tanin 22 Şubat 1339 (22 Şubat 1923) Nu. 132 s. 1 (Haber)

1926

‘‘Bir Düzine Yunanlı Bir Çuval Kemik’’ Türk Dili 13 Teşrin-i Evvel (Ekim) 1926 Nu. 126 s. 3 (Hikâye)

‘‘Gönen Mektubu: Mekteb Mekteb Mekteb...’’ Türk Dili 19 Teşrin-i Evvel (Ekim) 1926 Nu. 131 s. 1 (Rapor)

‘‘Baştan Başa Heyecan Raş ve Bedialar Dolu Bir Gün’’ Türk Dili 5 Teşrin-i Sâni (Kasım) 1926 Nu. 146 s. 3 (Anı)

‘‘Köy Muallimleriyle Hasbihal’’ Türk Dili 10 TeŖrn-i Sn (Kasım) 1926 Nu. 150 s. 2 (Fıkra)

1927

‘‘Bekleyen’’ Türk Dili 29 Eylül 1927 Nu. 416 s. 3 / 30 Eylül 1927 Nu. 417 s. 3 / 2 TeŖrn-i Evvel (Ekim) nu.418 s. 3 (Hikâye)

‘‘Lisan Meselesi: Türk Dili: Ana Dilimiz’’ Türk Dili 5 TeŖrn-i Evvel (Ekim) 1927 Nu. 421 s. 2 / 6 TeŖrn-i Evvel (Ekim) 1927 nu. 422 s. 2 (Makale)

‘‘B. Ferih Bey’e: Cevaba Cevap’’ Türk Dili 10 TeŖrn-i Sn (Kasım) 1927 Nu. 451 s. 2 / 11 TeŖrn-i Sn (Kasım) 1927 Nu. 452 s. 2 (Makale)

1933

‘‘Bir Kahramanın lm’’ Cumhuriyet 26 Nisan 1933 Nu. 3220 s. 5 (Kavaklı Osman Bey’in ölümü için yazılmıŖ kısa bir yazı)

1966-1967

‘‘Necmeddin Sahir Silan Hatıraları: Buhran Günlerinde İmanlı Bir Genç’’ Tarih KonuŖuyor Mart 1966 C. 5 S. 26 s. 2176-2182 (Anı)

‘‘Necmeddin Sahir Silan Hatıraları: Millî Mücadele, Cumhuriyet Yılları, Serbest Fıkra ve 1965’e Kadar’’ Tarih KonuŖuyor Nisan 1966 C. 5 S. 27 s. 2236-2242 (Anı)

‘‘1807 1876 1908  ŖahlanıŖ ve Sonuçları’’ Tarih KonuŖuyor Mayıs 1966 C. 5 S. 28 s. 2325-2329 (Anı)

‘‘DŖen İktidarlardan Hesap Sorma abası: İkinci MeŖrutiyet’te Divan-ı Âli Hareketleri’’ Tarih KonuŖuyor Haziran 1966 C. 5 S. 29 s. 2403-2407 / Temmuz 1966 C. 5 S. 30 s. 2469-2476 / AĞustos 1966 C. 6 S. 31 s. 2567-2571 / Eylül 1966 C. 6 S. 32 s. 2654-2658 / Ekim 1966 C. 6 S. 33 s. 2750-2754 / Kasım 1966 C. 6 S. 34 s. 2834-2838 / Aralık 1966 C. 6 S. 35 s. 2929-2933 / Ocak 1967 C. 6 S. 36 s. 3011-3014 (Anı)

EK 2 FOTOĞRAFLAR VE BELGELER

2.1.

Necmeddin Sahir Bey, *Büyük Duygu* mecmuası 1913 Nu. 16 s. 270

2.2.

Necmeddin Sahir Bey, Birinci Dünya Savaşına rastlayan 1914-1918 yılların ilk devresinde ihtiyat zabıt namzedi kıyafetiyle *Tarih Konuşuyor* 1966 C. 5 S. 26 s. 2181

2.3.

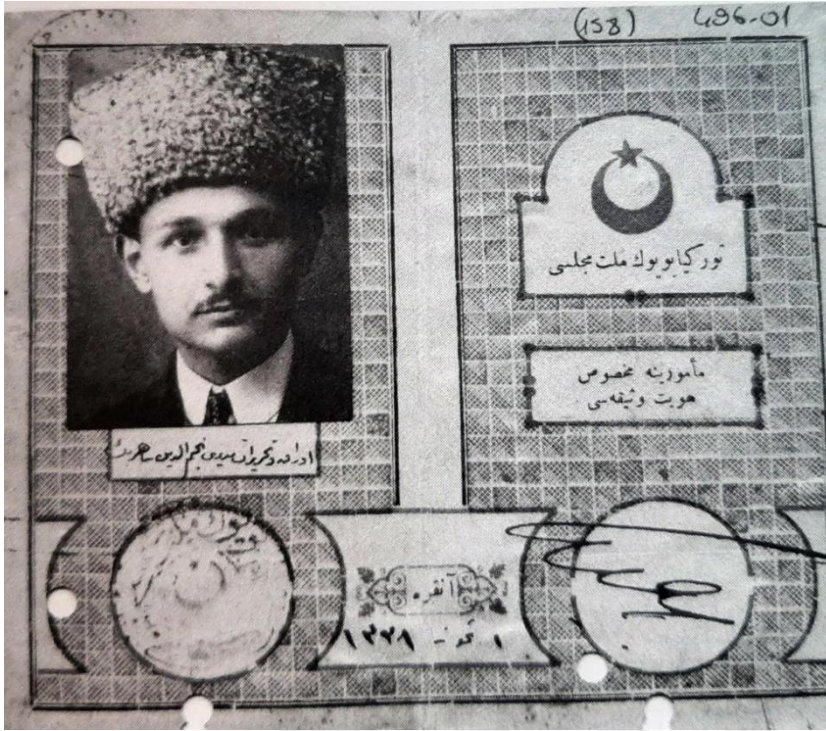
1937 İstanbul Necmeddin Sahir Tramvay Şirketi Müdürüyken, soldan Şen Sahir, en arkada Cenan Sahir, Nur Sahir, sağda Necmeddin Sahir, ortadakiler en önde Necmeddin Sahir'in babası Salih Necati Bey ve Cemile Hanım Şen Sahir Sılan'ın *Pişman Değilim* adlı kitabından s. 432

2.4.

Necmeddin Sahir Bey, Kabataş Mekteb-i İdadisi'nde 1328 tarihli fotoğraf '*Doğu Sorunu*' *Necmeddin Sahir Sılan Raporları (1939-1953)* adlı kitaptan s. 491 Tarih Vakfı arşivi Fon Kodu: NSS, Seri No: 01.04, Dosya No: 2, Belge No: 4

2.5.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurîne mahsus hüviyet vesikası Evrâk ve Tahrîrât Müdürü Necmeddin Sahir Bey Ankara 1 Temmuz 1338 "Doğu Sorunu" Necmeddin Sahir Silan Raporları (1939-1953) adlı kitaptan s. 491 Tarih Vakfı arşivi Fon Kodu: NSS, Seri No: 02.02.04, Dosya No: 15, Belge No: 496

2.6.

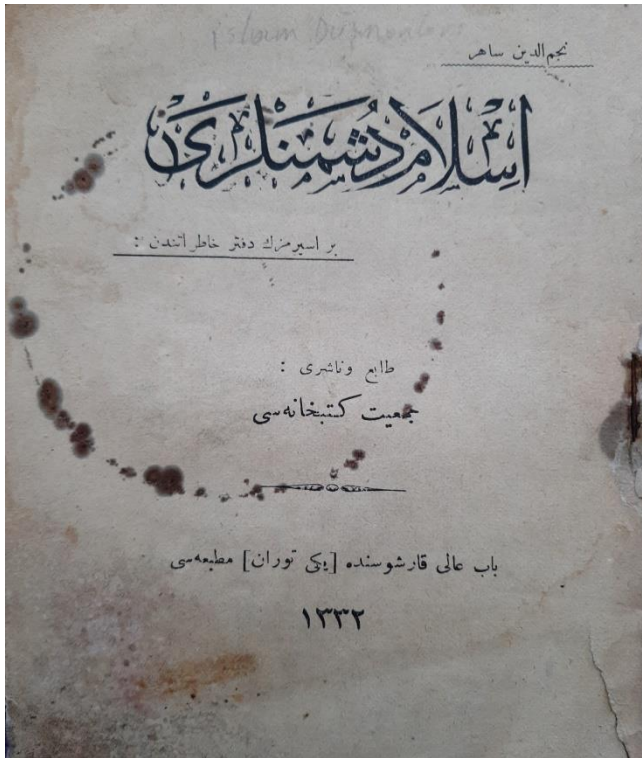
Türkiye Büyük Millet Meclisi Evrak ve Tahrirat Müdürü olarak bulunduğu yıllarda ortada oturan Necmeddin Sahir Bey ve kalem arkadaşları *Tarih Konuşuyor* 1966 S. 27 s. 2237

2.7.

sevgi biricik babacığım,
19 Haziran 1945.
Annem ve Seni çok yakında kavuşacağımızı ümit ediyorum.
Bunların gelişmesine sevindiğimi kabarı sizde görmeyişinize de
okada üzülüyorum. Tanrı sıhat ve afiyet için, inşallah
yakın bir zamanda hep beraber gene bir arada olur, bu ağırlık
günlerini gölerək hatırlasız.
Dize bütün hareketiyle bu yazıları yazarken irtihalsizlik
bireceğimizi günü düşünüyorum ve şitabii miniyorum. Ve şüphesiz,
kavuştuğumuzda sevgi dedeciğimin eksikliği pek canım
hissedeceğim. Fakat bu ^{ancak} maddi eksikliğe ben kendimi bu ağırlık
yollarımızda alıştırırdım. Çünkü her ne olursa olsun, dedeciğim
daima ruhumuzda bizden baabordir. Sesini duysamda duyduğunda
"demişini daima iştirim ve iştiriceğim."

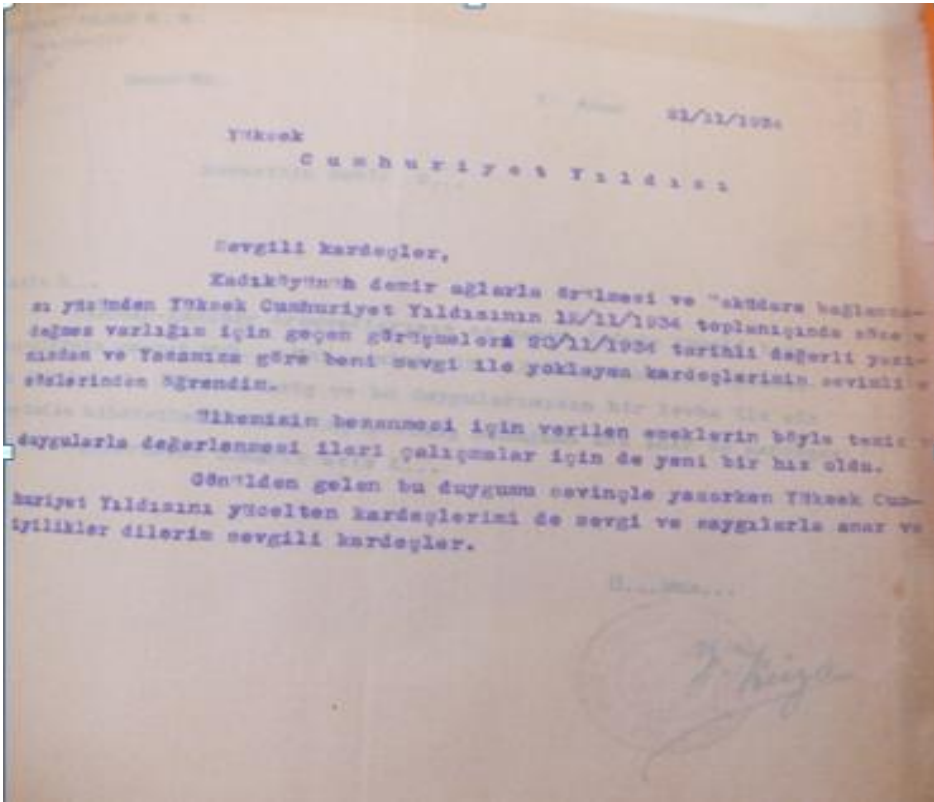
Cenan Sahir Silan'ın el yazısıyla Necmeddin Sahir Silan'a mektup 19 Haziran 1945 Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne Necmeddin Sahir Silan tarafından bağışlanan arşivden

2.8.

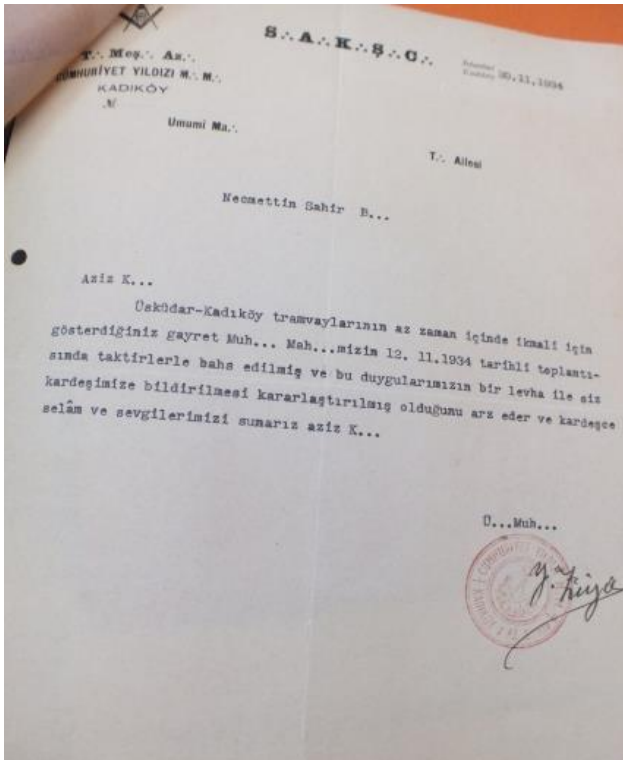
Necmeddin Sahir'in *İslam Düşmanları* adlı eseri

2.9

Necmeddin Sahir'in Üsküdar – Kadıköy Halk Tramvayları T.A.Ş. çalıştığı yıllara ait resmi yazışmalar Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne Necmeddin Sahir Sılan tarafından bağışlanan arşivden 21/11/1934

2.10.

Necmeddin Sahir'in Üsküdar – Kadıköy Halk Tramvayları T.A.Ş. çalıştığı yıllara ait resmi yazışmalar

Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne Necmeddin Sahir Sılan tarafından bağışlanan arşivden 30/11/1934

2.11.

19.1.1956
Çok sevgili ve saygılı
Cemil'im

Bütün hayatınca sana
lağık olmaya, seni ve
yavrularınıza mesud olma
ya şahistim.

Onlarla ve yavrularıyla
birlikte daha mesud yet
dönüşmelerinizi kullulorum
inşallah.

Bun sana lağık değil,
Fakat velenenizi 38 inç
yıldırım hatıra ve Karak
Tak ve hic etkisizdir.
Çok sevgilerle Seni Sahn'in

Necmeddin Sahir Silan'ın el yazısı Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne
Necmeddin Sahir Silan tarafından bağışlanan arşivden

2.12.

3.12.55
Çok sevgili birikt Cemil'im

Yuvamıza hoş geldim; sehhad, saadet,
salarut ve bereket getiridin

Yüce Tanrı seni sevdiğinle, duyar
ninde daima mesud ders.

Hastaneye dönüp kucaklamak üzere
sindihik çok özünçler. Seni
Necmeddin Sahir'in

Necmeddin Sahir Silan'ın el
yazısı Beyazıt Devlet
Kütüphanesi'ne Necmeddin
Sahir Silan tarafından
bağışlanan arşivden

2.17.

Necmeddin Sahir Bey, *Tarih Konuşuyor* 1966 C. 4 S. 24 s. 1973

2.18.

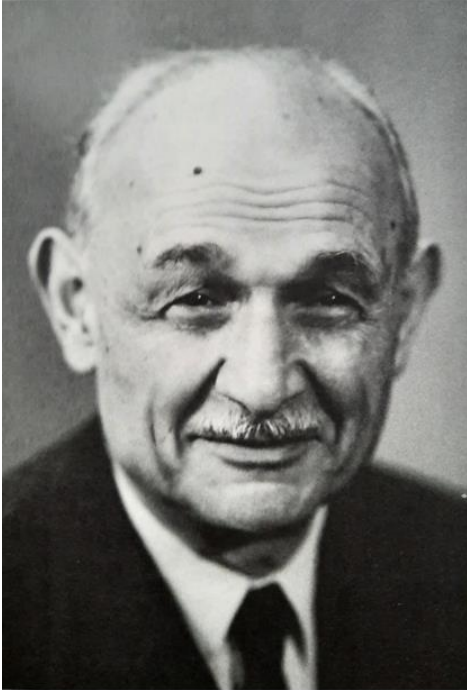
Necmeddin Sahir Bey, TBMM kürsüsünde “*Doğu Sorunu*” *Necmeddin Sahir Silan Raporları (1939-1953)* adlı kitaptan s. 492 Tarih Vakfı arşivi Fon Kodu: NSS, Seri No: 02.03.03, Dosya No: 43, Belge No: 43

2.19

Necmeddin Sahir Silan, TBMM sekizinci döneminde, Reiscumhur İsmet İnönü, sol başta Necmeddin Sahir Silan, sağ baştaki başvekil Şemseddin Günaltay *Tarih Konuşuyor* 1966 C. 5 S. 27 s. 2239

2.20.

Necmeddin Sahir Silan, 1966 yılında “Doğu Sorunu” *Necmeddin Sahir Silan Raporları (1939-1953)* adlı kitaptan s. iix Tarih Vakfı arşivi Fon Kodu: NSS, Seri No: 01.10, Dosya No: 22, Belge No: 35